

ప్రథమ ముద్రణ

500 ప్రతులు

1960

వెల: రు 1=50 పై.

ముద్రణ
కల్యాణి ప్రెస్,
విజయవాడ

నామలింగాను కాసనము అను

అ మ ర కో శ ము

ప్రథమ కాండము

యస్య జ్ఞానదయాసిన్ధో రగాధస్యా నఘా గుణాః,
సేవ్యతా మక్షయో ధీరాః స శ్రియే చామృతాయ చ.

సమాహృ త్యాన్యతస్త్రాణి సంక్షిప్తైః ప్రతిసంస్కృతైః
సంపూర్ణ ముచ్యతే వర్గై ర్నామలింగానుకాసనమ్.

ప్రాయశో రూపభేదేన సాహచర్యా చ్చ కుత్రచిత్
త్రీపున్నపుంసకం జ్ఞేయం తద్విశేషవిధేః క్వచిత్.

భేదాఖ్యానాయ న ద్వన్ద్వో నైకశేషో న సంకరః
కృతోఽత్ర భిన్నలింగానా మనుక్తానాం క్రమా దృతే
త్రిలింగాం త్రి ప్వితి పదం మిధునే తు ద్వయో రితి
నిసిద్ధలింగం శేషార్థం త్వన్తాథాది న పూర్వభాక్.

స్వర్గవర్గః

స్వ రవ్యయం స్వర్గ నాక త్రిదివ త్రిదశాలయాః
సురలోకో ద్యౌ దివో ద్యే త్రియాం క్షీణే త్రివిష్టపమ్.

అమరా నిర్జరా దేవా త్రిదశా విబుధా స్సురాః
సుపర్వాణ స్సుమనస త్రిదివేశా దివోకనః.

ఆదితేయా దివిషదో లేఖా అదితినందనాః
 ఆదిత్యా ఋభవోఽస్వపా అమర్యా అమృతాస్థసః.
 బృద్ధిర్ముఖాః క్రతుభుజో గీర్వాణా దానవారయః
 బృందారకా దైవతాని పుంసి వా దేవతాః త్రియామ్.
 ఆదిత్య విశ్వవసవ స్తుషితా భాస్వరానిలాః
 మహారాజిక సాధ్యాశ్చ రుద్రాశ్చ గణదేవతాః
 విద్యాధరోఽప్సరో యక్ష రక్షో గంధర్వ కిన్నరాః
 పిశాచో గుహ్యక సిన్ధిద్ధో భూతోఽమీ దేవయోనయః.
 అసురా దైత్య దైతేయ దసు జేంద్రారి దానవాః
 కుక్రశిష్యా దితిసుతాః పూర్వదేవా స్సురద్విషః,
 సర్వజ్ఞ స్సుగతో బుద్ధో ధర్మరాజ స్తథాగతః
 సమస్తభద్రో భగవాన్ మారజి ల్లోకజి జ్జినః.
 షడభిజ్ఞో దశబలోఽన్వయవాదీ వినాయకః
 మునీంద్రః శ్రీమన శ్శాస్తా ముని శ్శాక్యమునిస్తుయః.
 స శాక్యసింహః సర్వార్థసిద్ధ శ్శాద్ధోదని శ్చ సః
 గౌతమ శ్చార్కబన్ధశ్చ మాయాదేవీసుత శ్చ సః.
 బ్రహ్మాత్మభూ స్సురజ్యేష్ఠః పరమేష్ఠీ పితామహః
 హిరణ్యగర్భో లోకేశ స్స్వయంభూ శ్చతురాననః.
 రాతా జ్జయోని ద్ద్రిహిజో విరించిః కమలాసన
 స్రష్టా వ్రణాపతి ర్వేదా విచితా విశ్వస్య ద్విధిః.
 శతానంద శ్శతధృతి ర్విరించోఽజో విరించనః
 విష్ణు ర్నారాయణః కృష్ణో వైకుంఠో విష్ణురశ్రవాః
 దామోదరో హృషీకేశః కేశవో మాధవ స్స్వభూః
 దైత్యారిః పుండరీకాక్షో గోవిందో గరుడధ్వజః.

పితాంబరోఽచ్యుత శ్శార్ఙ్గీ విష్వక్సేనో జనార్దనః

ఉపేంద్ర ఇంద్రావరజ శ్చక్రపాణి శ్చతుర్ముఖః.

20

పద్మనాభో మఘరిపు ర్వాసుదేవ త్రివిక్రమః

దేవకీనందన శ్శారిః శ్రీపతిః పురుషోత్తమః.

21

వనమాలీ బలిధ్వంసీ కంసారాతి రథోక్షజః

విశ్వంభరః తైటభజి ద్విధు శ్రీవత్సలాంఘనః.

22

గదాగ్రజో ముంజితేశో దాశార్హస్తో దశరూపభృత్

వసుదేవోఽస్య జనక స్సపి వానకదుందుభిః.

23

బలభద్రః ప్రలంబఘ్నా బలదేవోఽచ్యుతాగ్రజః

రేవతీరమణో రామః కామపాలో హులాయుధః.

24

నీలంబరో రోహిణేయ స్తాలాంకో ముసలీ హలీ

సంకర్షణ స్సీరపాణిః కాళిందీభేదనో బలః.

25

మదనో మన్మథో మారః ప్రద్యుమ్నో మీనకేతనః

కందర్పో దర్పకోఽనంగః కామః పంచశరః స్మరః

26

శంఖరారి ర్మనసిజః కుసుమేషు రనన్యజః

పుష్పధన్వా రతిపతి ర్మకరధ్వజ ఆత్మభూః

27

శృంగారయోని శ్రీపుత్ర శ్శూర్పకారాతి రిత్వపి

అరవింద మణోకంచ చూతం చ నవమల్లికా

28

నీలోత్పలం చ పంచై తే పంచబాణస్య సాయకాః

బ్రహ్మసూ ర్విశ్వకేతు స్సాన్యో దనిరుద్ధ ఉషాపతిః.

29

లక్ష్మీః పద్మాలయా పద్మా కమలా శ్రీర్ధరిప్రియా

ఇందిరా లోకమాతా మా రమా మంగళదేవతా.

30

భాగవతీ లోకజననీ క్షీరసాగరకన్యకా

శంభో లక్ష్మీవలేః పాంచజన్య శ్చక్రం సుదర్శనమ్.

31

- కామోచకీ గదా ఖడ్గో నందకః కౌస్తుభో మణిః
చాప శ్శార్ఙ్గం మురారేస్తు శ్రీవత్సో లాంఛనం మతమ్. 32
- అశ్వాశ్చ త్రైవియస్సగ్రీవ మేఘభుష్ప బలాహతాః
సారథి ద్వారుకో మస్త్రీ హ్యాద్ధవ శ్చానుజో గదః. 33
- గరుత్మా న్నమడ స్త్రాన్యో వైసతేయః ఖగేశ్వరః
నాగా న్తకో విష్ణురథః సుపర్జః పన్నగాశనః. 34
- శమ్భు రీశః పశుపతిః శివ శ్చూలీ మహేశ్వరః
ఈశ్వర శ్శర్వ ఈశానః శబ్దర శ్చన్ద్రశేఖరః. 35
- ఘాతేశః ఖడ్గపరశు ర్గిరీశో గిరిశో మృడః
మృత్యుంజయః కృత్తివాసాః పినాకీ ప్రముఖాధిపః. 36
- ఉగ్రః కపర్దీ శ్రీకణ్ఠః శతీకణ్ఠః కపాలభృత్
వామదేవో మహాదేవో విరూపాక్ష త్రిలోచనః. 37
- కృశానురేతా స్సర్వజ్ఞో భూర్జటి ర్నిలలోహితః
హరః స్మరహరో భర్గ స్త్రృమ్భక త్రిపురా న్తకః. 38
- గంధాధరోఽంధకరిపుః క్రతుర్హంసీ వృషధ్వజః
చ్యోమకేశో భవో భీమః స్థానూ రుద్ర ఉమాపతిః. 39
- అష్టమూర్తి రహిర్బుధ్నో మహాకాలో మహానటః.
క్షోణీరథో హరిశరో గిరిధ న్వాంబుధీపుధిః. 40
- కపర్దోఽస్య జటాజూటః పినాకోఽజగవం ధనుః
ప్రమథా స్యుః పారిషదాః బ్రాహ్మీ త్యాద్యాస్తు మాతరః. 41
- బ్రాహ్మీ మాహేశ్వరీ చైవ కౌమారీ వైష్ణవీ తథా
వారాహీ చైవ చేంద్రాణీ చాముండా సప్తమాతరః. 42
- విభూతి ర్భూతి రైశ్వర్య మణిమాదిక మష్టథా
అణిమా మహిమా చైవ గరిమా లఘిమా తథా. 43

ప్రాప్తిః ప్రాకామ్య మిశక్వం వశిత్వం చాష్టభూతయః.

ఉమా కాత్యాయనీ గౌరీ కాళీ హైమవ తీశ్వరీ.

44

శివా భవానీ దుద్రాణీ శర్వాణీ సర్వమంగళా

అపథా పార్వతీ దుర్గా మృడానీ చండి కాంబికా.

45

ఆర్యా దాక్షిణ్యణీ చైవ గిరిజా మేనకాత్మజా

వినాయకో విఘ్నరాజ ద్వైమాతుర గణాధిపాః.

46

అ ప్యేకదంత హేరంబ లంబోదర గణాననాః

కార్తికేయో మహాసేన శృంజన్మా షడాననః.

47

పార్వతీనందన స్కుంద స్సేనానీ రగ్నిభూర్గుహః

బాహులేయ స్తారకజి ద్వికాఖ శ్శిఖివాహనః.

48

షాణ్డాతుర శృక్తిధరః కుమారః క్రౌంచదారణః

భృంగీ భృంగిరిట స్తండు నందినౌ సందికేశ్వరే.

49

కర్మమోచీ తు చాముండా చర్మముండా తు చర్మికా

ఇంద్రో మరుత్వా నృపువా బిడౌజాః పాకశాసనః.

50

వృద్ధశ్రవా శ్శునాసీరః పురుహూతః పురందరః

జిష్టు ర్లేఖర్షభ శృక్ర శృతమన్యు ర్ద్రివస్పతిః.

51

సుత్రామా గోత్రభి ద్వజీ వాసవో వృత్రహః వృషా

వాస్తోష్పతి సుసరపతి ర్పలారాతి శ్శచీపతిః.

52

జంభభేదీ హరిహయ స్సాస్వరా ణ్ణముచిసూదనః

సంక్రందనో దుశ్శ్వవన స్తురాషా జ్యేషువాహనః.

53

ప్రాచీనబర్హి రహిహః పృతనాషా ట్పులోమజిత్

అఖండల సృహస్రాక్ష ఋభుజ్ఞే స్తస్య తు ప్రియా.

54

పులోమజా శచీంద్రాణీ నగరీ త్వమరావతీ

చైత్ర సృహస్రహర్యశ్వ స్స్యందనో జర్హరధ్వజః.

55

- హయ ఉచ్చైశ్రవా స్సూతో మాతలి ర్నందనం వసమ్
స్యాత్ప్రసాదో వై జయంతో జయంతః పాకశాసనిః. 56
- ఐరావతోఽభ్రమాతం గైరావతాఽభ్రమువల్లభాః
హ్రాదినీ వజ్ర మస్త్రీ స్యాత్కులిశం భిదురం పవిః. 57
- శతకోటి స్వరు క్కంబో దంభోః రశవిర్ద్వయోః
వ్యోమయానం విమానోఽస్త్రీ నారదాద్యా స్సురర్షయః. 58
- స్యాత్సుధర్మా దేవసభా పీయూష మమృతం సుధా
మందాకినీ వియద్ధంగా స్వర్ణదీ సురదీర్ఘికా. 59
- మేరు స్సమేరు ర్దేమాస్త్రీ రత్నసాను స్సురాలయః
పంచైతే దేవతరవో మందారః పారిజాతకః. 60
- సంతానః కల్పవృక్ష క్చ పుంసి వా హరిచందనమ్
సనత్కుమారో వై ధాత్ర స్వర్వైర్వైద్యా వశ్వినిసుతౌ. 61
- నాసత్వా వశ్వినౌ ద్రస్రా వశ్వినేయౌ చ తావుభౌ
స్త్రీయాం బహు ష్టస్సరసః స్వర్వైశ్చాః ఊర్వశీముఖాః. 62
- ఊర్వశీ మేనకా రంభా ఘృతాచీ చ తిలోత్తమా
హాహాహాహా త్రైవ మాద్యా గంధర్వా స్త్రీదివాకసామ్. 63
- అగ్ని రైశ్చానరో పహ్ని ర్వీతిహోత్రో ధనంజయః
కృషీతుయాన్ ర్ష్వలనో జాతజేదా స్తనూనపాల్. 64
- బర్హిశ్శుక్లా కృష్ణపర్వా శోచిష్కేశ ఉషర్బుధః
ఆశ్రయానో బృహద్యానుః కృతానుః పావకోఽనలః, 65
- రోహితాశ్వో వాయుసఖ శ్శిఖావా నాకుతుక్షణిః
హిరణ్యరేతా కూతభు గ్ధూనో హవ్యవాహనః. 66
- సప్తార్చి ర్దమునా శ్శుక్ర శ్శిత్రుభాను ర్విదావనుః
కుచి రప్పిత్ర మార్కస్తు దాడదో బడదానలః. 67

వహ్నిర్హయో జ్ఞాపితేనా వహ్ని ర్హేతి శ్రికా త్రియామ్
త్రిషు స్ఫులిజ్ఞోఽగ్నికణ స్ఫుద్రావ స్ఫంజ్వర స్ఫుమా. 68

ఉల్కా స్వర్ణ విష్ణురక్షణాల్లా భూతి ర్మనిత భస్మని
తైరో రత్నచ దావస్తు దవో వనహితాశనః.

ధర్మరాజుః పితృపతి స్సమస్త్రీ పరేతరాజ్
కృతాంతో యమునాత్రాతా శమనో యమరా ద్యమః.

కాలో దండధర శ్చార్ధదేవో వై వస్వతోఽంతః
రాక్షసః కోణపః క్రవ్యా త్కర్వ్యాదోఽనప ఆశరః.

రాత్రించరో రాత్రివరః కర్పురో నికషాత్పజః
యాతుదానః పుణ్యజనో నైర్మతో యాతు రక్షసి.

ప్రచేతా వరుణః పాశీ యాదసాంపతి రప్పతిః
శ్వసన స్పృశ్చనో వాయు రాతరీశ్వా సదాగతిః.

పృథ్వీశ్వర గంధర్వహా గచ్ఛవా హాని లాకుగాః
సమీర మారుత మరు జ్జగత్పాణి సమీరణాః.

నభస్య ద్వాత పవన పవమాన ప్రభజ్జనాః
ప్రకమ్యన శాంతిబలో యుయూవాత సుష్పషికః.

ప్రాణోఽపాన స్సమాన శ్చోదానవ్యానో చ వాయవః
 హృది ప్రాణో గుదేఽపాన స్సమానో నాభిసంపత్తిః.

ఉదాహరణ: కణ్ణదేశాహ్ వ్యాస స్పర్శశరీరగః
నాగశ్చ కూర్మః కృకరో దేవదత్తో ధనంజయః. 77

వాద్వాదే నాగ ఆఖ్యాతః కూర్మ ఉన్మీలసే సప్తతః
కుకరాచు ఖతం జేయం దేవదత్తా ద్విజుంఘణమ్.

న జనబాహి వృతం వాసి సర్వవ్యాపి ఛనంజయః
శూరభాగ్య శక్త్యర్హం సరస్వతీ శురభయః పుణ్యః.

జవోఽథ శ్రీధ్రుం త్వరితం లఘు క్షిప్ర మరం ద్రుతం
సత్వరం చపలం తూర్ణ మవిలంబిత మాకు చ. 80

సత తానార తాశ్రాంత సంత తావిర తానిశం
నిత్యా నవర తాజస్ర మ వ్యథాతిశయో భరః. 81

అతివేల భృశాత్య ర్థా తిమా త్రోద్గాఢ నిర్భరం
తీవ్రైకాంత నితాంతాని గాఢ బాఢ దృఢాని చ. 82

క్లిజే శీఘ్రా ద్యసత్త్వే స్యాత్త్రిష్వేషాం భేద్యగామి యతే
కుజేర త్ర్యంబకసఖో యక్షరా ధ్గుహ్యకేశ్వరః. 83

మనుష్మథర్మా భనవో రాజరాజో భనాధిపః
కిన్నరేశో వైశ్రవణః పాలస్త్యో నరవాహనః. 84

యక్షైకపిం గైలలి శ్రీద పుణ్యజనేశ్వరాః
అస్యోద్ధ్యానం వైత్రతరథం పుత్రస్తు నంకూబరః. 85

తైలానః స్థాన మలితా పూ ర్విమానం తు పుష్పకం
స్యా త్కిన్నరః కింపురుష స్తురంగవదనో మయుః. 86

నిధి ర్నా శేవధి ర్చేదాః పద్మకంఠాదయో నిధేః
మహాపద్మ శ్చ పద్మ శ్చ శంఖో మకర కచ్చపా. 87

ముకుందః కుందనీలో చ వరశ్చ నిభయో నవ. ఇతి స్వర్గవర్గః
అథవ్యోమవర్గః.

వ్యో దివా వ్యో త్రియా మథ్రం వ్యోమ పుష్కర మంబరం. 88
సఖోఽంతరిక్షం గగన మనంతం సురవర్త్య భం

వియ ద్విష్టుపదం వా తు పుం స్యాకాశ విహాయనీ. 89
విహాయసోఽపి నాకోఽపి ద్యు రపి స్యాత్త దవ్యయం

తారాపథ శ్చల్లగుజో మేఘద్వారం మహాబిలం. 90
ఇతి వ్యోమవర్గః

అథనిగ్వర్తః.

వికస్తు కతుభః కాష్ఠా అకాశ్చ హరితాశ్చతాః
ప్రాచ్యవాచీ ప్రతీచ్యస్తాః పూర్వదక్షిణపశ్చిమాః. 91

ఉత్తరా దిగుదీచీ స్వా ద్విశ్వం తు త్రిషు దిగ్భవే
అవాగ్భవ మవాచీన ముదీచీన ముదగ్భవమ్. 92

ప్రత్యగ్భవం ప్రతీచీనం ప్రాచీనం ప్రాగ్భవం త్రిషు
ఇంద్రో వహ్నిః పితృపతి రైర్వృతో ధరుణో మరుత్. 93

కుజేర ఈశః పతయః పూర్వాదీనాం దిశాం క్రమాత్
ఐరావతః పుండరీకో వామనః కుము దోఽఞ్జనః. 94

పుష్పదంత స్సార్వభౌమ సుప్రప్రతీక శ్చ దిగ్గతాః
కరిణ్యోఽభ్రముః కపిలా పింగలా సుపమా క్రమాత్. 95

తామ్రపర్ణీ శుక్రదంతీ చాంగనా చాఞ్జనావతీ
క్లీబావ్యయం త్వపదిశం దిశో ర్మధ్యే విదిక్ ప్రియామ్. 96

అభ్యంతరం త్వంతరాశం చక్రవాళం తు మండలమ్
అభ్రం మేఘో వారివాహః స్తనయిత్సు ర్వలాహకః. 97

చారాధరో జలధర స్తటిత్వా న్వారిదోఽంబుభృత్
ఘన జీమూత ముదిర జలము గ్ధామయోనయః. 98

కాదంబినీ మేఘమాలా త్రిషు మేఘభవేఽభ్రయమ్
స్తనితం గర్జితం మేఘనిర్హోషో రసితాది చ. 99

శమ్భూ శతప్రాదా హోది నైర్విరావత్యః క్షణప్రభా
తటి త్సోదామినీ విద్యు చ్చంచలా చపలాపి చ. 100

- స్ఫూర్తమర్షజ్జనిర్హోషో మేఘజ్యోతి రిరంమదః
ఇంద్రాయుధం శక్రధనుస్తదేవ ఋజురోహితం 101
- వృష్టి ర్వర్షం తద్విఘాతేన హాగ్రవగ్రహా సమా
ధారానంపాత ఆసార శ్శీకరోఽంబుకణః స్మృతః. 102
- వర్షోపలస్తు కరకో మేఘవృన్నేఽహ్ని దుర్ద్దినమ్
అంతర్ధా వ్యవధా పుంః త్వంతర్ధి రపవారణమ్. 103
- అపిధాన తిరోధాన పిధా నాచ్ఛాదనాని చ.
హిమాంశు శ్చంద్రమా శ్చంద్ర ఇందుః కుముదబాంధవః 104
- విచి స్సువాంశు క్షుద్రాంశు రోషధీశో నిశాపతిః
అజ్ఞో జైవాత్మక స్సోమో గ్లా ర్మృంగాకః కలానిధిః 105
- ద్విజరాజ శ్శశధరో నక్షత్రేశః క్షిపాకరః.
కలా తు షోడశో భాగో బిందోఽస్త్రీ మండలం త్రిషు. 106
- భిత్తం శకల ఖడ్గే వా పుం స్ఫుర్భోఽర్థం సమేఽంశకే
చంద్రికా కౌముది జ్యోత్స్నా ప్రసాద స్తు ప్రసన్నతా. 107
- కళం కాంకౌ లాంఛనం చ చిహ్నం లక్ష్మి చ లక్షణమ్
పాశిః కేతు ర్ద్వజో లింగం నిమిత్తం వ్యంజనం పదం. 108
- ప్రక్షానం చాప్యభిజ్ఞానం లలామంచ లలామచ
సుషమా పరమా శోభా శోభా కాంతి ర్ద్యుతి శ్చవిః. 109
- అవశ్యాయ స్తు నీహార స్తు షార స్తుహినం హిమమ్
ప్రాలేయం మిహికా చాథ హిమానీ హిమసంహతిః. 110

శీతం గుజే తద్వదధాః సుషిమ శ్శిరిరో జడః
తుషార శ్శీతల శ్శీతో హిమ స్సప్తాన్యలింగకాః.

111

ద్రువ ట్టత్తనపాది స్సాస్య దగస్త్యః కుంభసంభవః
మైత్రావరుణి రస్త్వైవ లోహముద్రా సధర్మిణీ.

112

నక్షత్ర మృక్షం భం తారా తారకా వ్యుడు వా ప్రియాం
దాక్షిణ్యోఽశ్వినీత్యాది తారా అశ్వయు గశ్వినీ.

113

రాధా విశాఖా పుష్యే తు సిద్ధతిష్ఠా శ్రవిష్టయా
సమా ధనిష్ఠా స్యుః ప్రౌష్ఠపదా ఛాద్రపదాః ప్రియః.

114

మృగశీర్షే మృగశిర స్తస్మి న్నే వా గ్రహాయణీ
జిల్వలాస్త చ్చిరోదేశే తారకా నివసంతి యాః.

115

బృహస్పతి స్సురాచార్యో గిష్పతి ద్విషణో గురుః
జీవ ఆంగీరసో వాచస్పతి శ్చిత్రశిఖండిజః.

116

శుక్రో దైత్యగురుః కావ్య ఉశనా ఛార్గవః కవిః
అంగారకః కుజో భామో లోహితాంగో మహీసుతః.

117

రోహిణీయో బుధ స్సౌమ్య స్సమా సారి శనైశ్చరా
శనిమందో పంగుకాలా ఛాయాపుత్రోఽసితోఽర్కజః.

118

తమస్తు రాహు స్వర్భాను నైంహికేయో విధుంతుదః
సప్తర్షయో మరీ చ్యుతిముఖా శ్చిత్రశిఖండినః.

119

రాశీనా ముదయో లగ్నం తే తు మేషవృషాదయః.
సూర సూ ర్యార్య మాదిత్య ద్వాదశాత్మ దివాకరాః

120

- భాస్క రాహస్కర బ్రహ్మ ప్రభాకర విభాకరాః
భాస్వ ద్వివస్వ త్వప్రాశ్వ హరిద శోవ్విష్ణురశ్మయః. 121
- విక ర్త నార్క మా(ర్త)రాండ మిహి రారుణ పూషణః
ద్యుమణి స్తరణి ర్మిత్ర శ్చిత్రభాను ర్విరోచనః. 122
- విభావసు ర్గృహపతి స్త్విషాంపతి రహర్పతిః
భాను ర్త్వంసః సహస్రాంకు స్తపన స్సవితా రవిః. 123
- పద్మాక్ష స్తేజసాంరాశి శ్చాయానాథ స్తమిస్రహా
కర్మసాక్షీ జగచ్చక్షు రంకుమాలీ త్రయీతనుః. 124
- ప్రద్యోతనో దినమణిః ఐద్యోతో లోకబాంధవః
ఇనో భగో ధామనిధిః పద్మినీవల్లభో హరిః. 125
- మాతరః పింగళో దండ శృండాంశోః పారిపార్శ్వకాః
సూ(ర్య)ర సూతోఽరుణోఽనూరుః కాశ్యపి ర్గరుడాగ్రజః. 126
- పరివేషస్తు పరిధి రుపసూర్యక మండలే
కేర ణోన్ర మయా భాంకు గభ స్తి ఘృణి ఘృష్టయః. 127
- భానుః కరో మరీచిః త్రీ పుంసయో ర్దీధితిః త్రియాం
స్యః ప్రభా రు గ్రుచి స్త్విచ్ఛా దా భా శృవి ద్యుతి దీప్తయః. 128
- రుచి శ్శోచి రుభే క్లిబే ప్రకాశో ద్యోత ఆతపః
కోష్ఠం కవోష్ఠం మందోష్ఠం కదుష్ఠం త్రిమ తద్వతి. 129
- తిగ్మం తీక్ష్ణం ఖరం తద్వ నృగత్పష్టా మరీచికా.

ఇతి దిగ్వర్గః.

అథకాలవర్గః.

- కాలో నిర్హోఽప్యనేహః పి సమయోఽప్యథ వక్షతిః. 130
- ప్రతిపద్వే ఇమే ప్రీత్యై తదాద్యాన్తికయో ద్వయోః
ఘగ్రో దినాహనీ వాతుక్లిబే దివస వాసరా. 131
- ప్రత్యూహోఽహర్ముఖం కల్య ముషః ప్రత్యుషసీ అపి
(వృష్టం విభాతం ద్వే క్లిబే ఘంసి గోసర్గ ఇష్యతే.) 132
- ప్రభాతం చ దినాంతే తు సాయం సంధ్యా పిత్తిప్రసూః
ప్రాహ్ణపరాహ్ణ మధ్యాహ్న త్రిసంధ్య మథ శర్వరీ. 133
- నిశా నిశీఢనీ రాత్రి త్రియామా క్షణవా క్షపా
విభావరీ తమస్యిన్యా రజనీ యామినీ కపి. 134
- తమిస్రా తామసీ రాత్రి త్వాత్సీష్ణ చంద్రికయాన్విరా
ఆగామివ ర్తమానాహర్ముక్తాయాం నిశి వక్షిణీ. 135
- గణరాత్రం నిశా బహ్వ్యః ప్రవోహో రజనీముఖమ్
అర్ధరాత్రనిశీఢా ద్వా ద్వా యామ ప్రహరా సమా. 136
- స పర్వసంధిః ప్రతిప త్పంచదశ్యో ర్యదంతరమ్
పక్షితౌ పంచదశ్యా ద్వే పార్జ్వమాసీ తు పూర్ణిమా. 137
- కళాహీనే సాఽనుమతిః పూర్ణే రాకా నిశాకరే
అమావాస్యా త్వమావస్యా దర్శ స్ఫూర్యేందుసంగమః. 138
- సా దృష్టేందు స్సినీవాలీ సా నష్టేందు కలా కుహూః
ఉపరాగో గ్రహే రాహుగ్రస్తే త్విందౌ చ పూర్ణి చ. 139
- సోషన్ల వోషరక్తా ద్వా వగ్యుత్పాత ఉపాహితః
ఏకయోక్త్యా పుష్పవంతౌ దివాకర నిశాకరా. 140
- అష్టాదశనిషేషా స్తు కాష్టా త్రింశ స్తు తాః కలా
తాస్తు త్రింశ క్షణ స్తేతు ముహూర్తో ద్వాదశాఽప్రియామ్. 141

- తేతు త్రింక దహారాత్రః పక్షస్తే దశ పంచ చ
పక్షే పూర్వాపరా పక్షకృష్ణే మాసస్తుతా వృషా. 142
- ద్వాద్వా మాఘాదిమాసా స్మా ద్దుతు నై రయనం త్రిభిః
అయనే ద్వే గతి రుదగ్ధక్షిణార్కస్య వత్సరః. 143
- సమరాత్రందివే కాలే విషువ ద్విషువం చ తత్
పుష్యయుక్తా పౌర్ణమాసీ హిషీ మానే తు యుత్ర సా. 144
- నామ్నా స హిషో మాఘాద్భైవ మేకాదశావరే
మార్గశీర్షే సహమార్గ అగ్రహాయణిక శ్చ సః. 145
- హిషే త్రైషసహస్యా ద్వా తపా మాఘేఽథ ఫాలునే
స్యాత్తైషస్యః ఫాల్గుణిక స్సాన్వితైత్రేచైత్రీకో మధుః. 146
- వైశాఖే మాధవో రాధో జ్యేష్ఠే శుక్ర శ్శుచి స్త్వయమ్
ఆషాఢే శ్రావణే తు స్యా స్సఖాః శ్రావణిక శ్చ సః. 147
- స్య ర్భువస్యః ప్రౌఢపద భాద్ర భాద్ర పదాస్సమాః
స్యాదాశ్విన ఇషోఽప్యాశ్వయుజోఽపి స్యాత్తు కార్తికే. 148
- బాహురోర్ధ్వా కార్తికీకో హేమ స్తశ్శిరోఽత్రియాం
వసంతే పుష్పసమయ స్సరభి ర్గోష్ఠకాష్మకః. 149
- నిదాఘ ఉష్ణోపగమ ఉష్ణ ఊష్మాగమ స్తపః
త్రియాం ప్రావృట్ త్రియాంభూమ్నివర్షా అథ శరత్త్రియాం. 150
- షడమీ ఋతవః పుంసి మార్గాదీనాం యుగైః క్రమాత్
సంవత్సరో వత్సరోఽద్దో హాయనోఽస్త్రీ శరత్సమాః. 151
- మానేన స్యా దహారాత్రః పైత్రో వర్షేణ దైవతః
దివ్యై ర్భువసహస్రైర్ద్వాదశభి ర్దైవతం యుగం. 152

- దైవే యుగసహస్రే ద్వే బ్రాహ్మః కల్పోతు తౌ నృణాం
మన్వంతరం తు దివ్యానాం యుగానా మేకసప్తతిః. 153
- సంవర్తః ప్రశయః కల్పః తయః కల్పాస్త ఇత్యపి
అస్తి పంకం పుమాన్ పాపా పాప కల్పిష కల్పిషం. 154
- కల్పిషం వృణి నై నోఽఘ మంహో దురిత దుష్కృతం
స్యా ధర్మ మస్త్రియాం పుణ్యశ్రేయసీ సుకృతం వృషః 155
- ము త్స్క్రితిః ప్రమదో హర్షః ప్రమోదా మోద సమ్మదాః
స్యా దానందఘ రానంద శృర్మ కాత సుఖాని చ 156
- శ్వః శ్రేయసం శివం భద్రం కల్మాషం ముగ్ధం కుభం
భావుకం భవుకం భవ్యం కుశలం క్షేమ మస్త్రియాం 157
- శస్త్రం చాథ త్రిషు ద్రవ్యే పాపపుణ్య సుఖాని చ
మతల్లికా మచర్చికా ప్రకాష్ట ముద్భతల్లటౌ 158
- ప్రశస్తవాచ్య కా న్యమూ న్యయ శ్శుభావహో విధిః
దైవం దిష్టం భాగధేయం భాగ్యం ప్రీ నియతి ర్విధిః 159
- హేతు ర్నా కారణం బీజం నిదానం త్వాదికారణం
క్షేత్రజ్ఞ ఆత్మా పురుషః ప్రధానం ప్రకృతిః స్త్రియామ్ 160
- విశేషః కాలికోఽవస్థా గుణా స్సత్త్విం రజస్తమః
జను ర్జనన జన్మాని జని రుత్పత్తి రుద్భవః 161
- ప్రాణీతు చేతనో జన్మీ జంతు జన్మ్య శరీరిణః
జాతి తాతం చ సామాన్యం వ్యక్తిస్తు పృథగాత్మతా 162
- చిత్తం తు చేతో హృదయం స్వాంతం హృ న్మానసం మనః

అభధీవరః.

- బుద్ధి ర్మనహ విమతాః ధీః ప్రక్షా శేముషీ మతిః 163
- ప్రేక్షోపల్బి ర్భిత్సంవి త్పుతిపద్ జ్ఞప్తిచేతనాః 164
- ఛీర్ధారణావతి మేధా సంకల్పః కర్మ మానసం 164
- ఆవచానం సమాచానం ప్రజేధానం తత్రైవ చ 165
- చిత్తాభోగో మనస్కార శ్చర్మా సత్త్వైవిచారణా 165
- విమర్శో భావనా చైవ వాసనా చ నిగవ్యతే 165
- అద్యాహార స్తర్కః ఊహో విచికిత్సా తు సంశయః 166
- సందేహ ద్వాపరా చాథ సమా నిర్ణయ నిశ్చయౌ 166
- మిథ్యాదృష్టి ర్నాస్తికతా వ్యాపాదో ద్రోహచింతనం 167
- సమా సిద్ధాంత రాద్ధాంతౌ ద్రాంతి ర్మిథ్యామతి ర్భ్రమః 167
- సంవిదాగూః ప్రతిజ్ఞానం నియమాశ్రవసంశ్రవాః 168
- అగ్గీకా రామ్యపగమ ప్రతిశ్రవ సమాధయః 168
- మోక్షే ఛీర్జ్ఞాన మన్మత విజ్ఞానం శిల్పశాస్త్రయోః 169
- ముక్తిః కైవల్యనిర్వాణ శ్రేయో నిశ్చేయ సామృతం 170
- మోక్షోఽపవర్గోఽభాజ్ఞాన మవి ద్యాహంమతి త్ప్రియాం 170
- రూపం శబ్దో గంధ రస స్పర్శా శ్చ విషయా అమీ 171
- గోచరా ఇంద్రియాధ్వా శ్చహృషీకం విషయాంద్రియం 171
- కర్మేంద్రియం తు పాయ్వాది మనోనేత్రాది దీర్ఘ్రియం 171
- తువరస్తు కషాయోఽస్త్రీ మధురో లవణః కటుః 172
- తిక్తోఽస్తు శ్చ రసాః ఘంసి తద్వత్సు ష డమీ త్రిషు 172
- విమర్దోత్థే పరిమళో గంధే జనమనోహరే 173
- ఆమోదస్సోఽతినిష్ఠూరీ వాచ్యలింగత్వ మాగుణాత్ 173
- సమాకర్షేతు నిష్ఠూరీ సురభి ర్హ్రిణతర్పణః 174

- ఇష్టగంధః స్సుగన్ధి స్సౌ దామోదీ ముఖవాసనః
 పూతిగంధస్తు దుర్గన్ధో విప్రం స్సౌ దామగంధీ యతే. 175
- కుక్ల కుత్ర కుచి శ్వేత విశద శ్వేత పాణ్డరాః.
 అవదాత స్సితో గౌరో వశతో ధవళోఽష్టనః 176
- హరిణః పాణ్డురః పాణ్డు రీషత్పాణ్డు స్తు ధూసరః
 కృష్ణే నీలాఽనీత శ్యామ కాల శ్యామల మేచకాః. 177
- పీతో గౌరో హరిద్రాభః పాలాళో హరితో హరిత్
 రోహితో రోహితో రక్త శ్శేణః కోకనదచ్చవిః. 178
- అవ్యక్తరాగ స్త్వరుణ శ్వేతరక్తస్తు పాటలః
 తామ్రో విపీతరక్త స్తు పిష్టరః పరికీర్తితః. 179
- శ్యావస్సౌ తక్రపిశో ధూమ్ర ధూమలౌ కృష్ణరోహితే
 కడారః కపిలః పింగ పిశంగౌ కద్రుపింగలౌ. 180
- చిత్ర తిమ్మిర కల్మాష శబ్ద లైతా శ్చ కర్పూరే
 గుణే శుక్లాదయః పుంసి గుణే లింగాస్తు తద్వతి. 181

ఇతిభీష్మర్గః.

అథవాగ్వర్గః.

- త్రాహ్మీతు భారతీ భాషా గీర్వా గ్వణీ సరస్వతీ
 వ్యాహర ఉక్తి ర్గపితం భాషితం వచనం వచః. 182
- అపత్రంశోఽపశబ్ద స్సౌ చ్చాస్త్రే శబ్దస్తు వాచకః
 తిజ్జుబన్ధ చయో వాక్యం క్రియా వా కారకాన్వితా. 183
- శ్రుతిః శ్రీవేద ఆమ్నాయః శ్రయీ ధర్మస్తు తద్విధిః
 శ్రీయా మృక్నామయజుషీ ఇతి వేదా శ్రయ శ్రయీ. 184
- శిక్షేత్యాది శ్రుతే రజ్జ మెంకార ప్రణవౌ సమౌ
 శిక్ష్యవ్యాకరణం ఛందోనిరుక్తం జ్యోతిషం తథా

- కల్పశ్చేతిః దంగాని వేదస్యాహుర్మ నీషిణః
ఇతిహాసః పురావృత్త ముదాత్తాద్యా త్రయ స్స్విరాః. 185
- అస్మిత్తీ ఓజ్జనీతి స్తర్క-విద్యార్థతాత్రయోః
అభ్యాయి తోపలభ్యాదా పురాణం పశ్యలక్షణమ్. 186
- సర్గశ్చ ప్రతిసర్గ శ్చ వంశో మన్వంతరాణి చ
వంశానుచరితం చేతి లక్షణాంతు పశ్యకమ్. 187
- ప్రబంధకల్పనా కథా ప్రబల్లితా ప్రహేళికా
స్మృతిస్తు భర్తృసుహితా సమాహృతి స్తు సంగ్రహః
సమస్యా తు సమసార్థా కింవదంతి జనశ్రుతిః 188
- వాక్తా ప్రవృత్తి ర్వైత్తాంత ఉదస్త స్సాస్య దధాహ్వయః. 189
- అభ్యాహ్వో అభిధానం చ నామధేయం చ నామ చ
హూతి రాకారణాఽహ్వనం సంహూతి ర్పహుభిఃకృతా. 190
- వివాదో వ్యవహార స్సాస్య మపన్యాస స్తు వాఙ్మఖమ్
ఉపోద్ఘాత ఉదాహర శృవనం శపథః పుమాన్. 191
- ప్రశ్నోఽనుయోగః పృచ్ఛా చ ప్రతివాక్యోత్తరే సమే
మిథ్యాభియోగోఽభ్యాభ్యాస మథ మిథ్యాభిశంసనమ్. 192
- అభిశాసః ప్రణాదస్తు శబ్ద స్సాస్య దనురాగజః
యశః కీర్తి స్సమజ్ఞా చ స్తవః స్తోత్రం స్తుతి ర్ముతిః. 193
- అప్రేడితం ద్విత్వీరుక్తి ముచ్చైర్ముష్టం తు మోషణా
కాకుః త్రియాం వికారో య శ్శోకభీత్వాదిభి ర్ధ్వనేః. 194
- అవజ్ఞాతేప నిర్వాద పరీవా దాపవాదవత్
ఉపక్రోశో జుగుప్సా చ కుత్సా నిష్టా చ గర్హణే. 195
- పాదుష్య మతివాద స్సాస్య దృర్జన్యం త్వవకారణీ
యస్స నిష్ట ఉపాలమ్భ స్తత్ర స్యా త్పరిభాషణమ్. 196

- తత్ర త్వాకైరణా యస్సాస్య దాత్రోఽశో మైశునం ప్రతి
 స్యాదాభాషణ మాలాపః ప్రలాపోఽనర్థకం వచః. 197
 అనులాపో ముహూర్తాపా విలాపః పరిదేశనమ్
 విప్రలాపో విరోధోఽత్తి స్సల్లాపో భాషణం మిథః. 198
 సుప్రలాప స్సువచన మపలాప స్తు నిహ్నావః
 సందేశవా గ్వాచికం స్యా ద్వాగ్మేవా స్తు త్రి మాత్తరే. 199
 రుశతీ వా గకల్యాణీ స్యా త్కల్యాణ తు శుభాత్మికా
 అత్యర్థమధరం సాత్త్వం సంగతం హృదయంగమమ్.
 నిష్ఠురం పరుషం గ్రామ్య మశ్లేలం సూన్యతం ప్రియే
 సత్వేఽథ సజ్కల క్లిష్టే పరస్పరపరాహతే. 200
 బుద్ధవర్ణపదం గ్రస్తం నిరస్తం త్వరితోదితమ్
 అమ్బుకృతం సన్ధిషేవ మబద్ధం స్యా దనర్థకం. 202
 అనక్షర మవాచ్యం స్యా దాహతంతు మృషార్థకం
 అథమ్లిష్ట మవిస్మష్టం వితథం త్వన్యతం వచః. 203
 సోల్లాణ్యం తు సోత్ప్రాసం మణితం రతికూజితం
 సత్యం తథ్య మృతం సమ్య గమూని త్రిషు తద్వతి. 204

ఇతి వాగ్మ్యర్థః.

అథశబ్దాదివర్గః.

- శబ్దే నినాద నినద భ్వని ధ్వాన రవ స్వనాః
 స్వాన నిర్ఘోష నిర్హారీద నాద నిస్వాన నిస్వనాః. 205
 ఆర వారావ సంరావ విధావా అథ మర్మరః
 స్వనితే వప్రపట్టానాం భూషణానాం తు శిష్టేతం. 206
 సిక్వాణో నిక్వణః క్వాణః క్వణః క్వణన మి త్యపి
 వీణాయాః క్వణితే ప్రాదేః ప్రక్వాణ ప్రక్వణాదయః. 207

- తోలాహుః కలకల స్థిరశ్చాం వాశితం రుతం
 స్త్రీ ప్రతిప్ర త్పుతిద్వానే గీతం గాన మిమే సమే 208
 ఇతి శబ్దాదివర్గః.
 అభనాట్యవర్గః.
 నిషాదర్షభ గాఢార షడ్జ మధ్యమ దై వతాః
 పచ్చమ శ్చే తృమి సప్త త స్త్రీకణ్ఠోత్థితా స్వరాః. 209
 షడ్జం మయూరో వదతి గావ స్త్వైషభవాషిణః
 అహాపికం తు గాఢారం క్రొచ్చః క్వణతి మధ్యమం 210
 పుష్పసాధారణే కాలే పికః కూజతి పచ్చమం
 దై వతం హేషతే వాచీ నిషాదం బృంహతే గజః. 211
 మయూరాదయ ఏతేహి మత్తా గాయంతి పచ్చమం
 కాకలీ తు కలే సూక్ష్మే ధ్వనౌ తు మధురాస్ఫుటే 212
 కలో మన్ద్రస్త్తు గమ్భీరే తారోఽత్యుచ్చై చ్చత్రయ త్రిషు
 నృణా మురసి మధ్యస్థో ద్వావింశతి విరో ధ్వనిః 213
 సమన్ద్రః కణ్ఠమధ్యస్థ స్తార శ్శిరసి గీయతే
 సమన్దితలయ స్తై వ్వికతారో వీణాతు వల్లకీ 214
 విపచ్చీ సా తు తస్త్రిభి సప్తభిః పరివాదిసి
 తతం వీణాదికం వాద్య మానన్దం మురజాదికం 215
 వంశాదికం తు సుషిరం కాంస్యం తాలాదికం ఘనం
 చతుర్విధ మిదం వాద్యం వాది త్రాతోద్యనామకం. 216
 మృదంగా మురజా భేదా స్త్వైజ్ఞ్యో లిఙ్గోర్ధ్వకా త్రయః
 స్యాద్యశః పటహో డక్కా భేరీ స్త్రీ దున్దభిః పుమాన్ 217
 ఆనకః పటహోఽస్త్రీ స్యా త్కోజో వీణాదివాదనం
 వీణాదజ్ఞః ప్రవాళ స్స్యా త్కమభస్తు ప్రసేవకః 218

- కోలమ్మక స్తు కాయోఽస్మా ఉపనాహో నిబన్ధనం
వాద్యప్రభేదా డమరు మద్దు డిట్టేమ యర్చరాః. 219
- మర్దలః పజవోఽన్యే చ సర్తకే లాసికే సమే
విలమ్బితం ద్రుతం మధ్యం తత్త్వమోహే ఘనంక్రమాత్ 220
- తాలః కాలక్రియామానం లయ స్సామ్మ మఘాఽత్రియామ్
తాఙ్ణవం నటనం నాట్యం లాస్యం నృత్యంచ సర్తనమ్. 221
- తౌర్మతికం నృత్తిగీతవాద్యం నాట్యమిదం త్రయం
క్రకుంస శ్చ భ్రుకుంస శ్చ భూకుంస శ్చేతి సర్తకః. 222
- ప్రీవేషధారీ పురుషో నాబ్యోక్తా గణికాఽష్టకా
భగినీపతి రావుత్తో భావో విద్వా న భావుకః. 223
- జనకో యువరాజ స్తు కుమారో భర్తృదారకః
రాజా భట్టారకో దేవ స్తత్సుతా భర్తృవారికా. 224
- దేవీ కృతాభిషేకాయా మితరాసు తు భట్టినీ
అబ్రహ్మణ్య మవభ్యోక్తా రాజ్ఞ స్సాల స్తు రాష్ట్రీయః. 225
- అంబా మాతాభ బాలా స్యా ద్వానూ రార్యస్తు మారిషః
అత్తికా భగినీ జ్యేష్ఠా నిష్ఠా నిర్వహణే సమే. 226
- హణ్డే హణ్డే హలాహ్వనే నీచాం చేటిం సఖిం ప్రతి
అంగహరోఽంగవిత్తేటో వ్యజ్ఞకాభినయా సమా. 227
- నిర్వృత్తే త్వంగసత్వాభ్యాం ద్వే త్రిష్వాగ్నికసాత్వికే
శృంగార వీర కరుణాఽద్భుత హాస్య భయానకాః 228
- బీభత్స రాద్రే చ రసాః శృంగార శ్శుచి రుజ్జ్వలః
ఉత్సాహవర్ధనో వీరః కారుణ్యం కరుణా ఘృణా. 229
- కృపా దయాఽనుకమ్పా స్సా దనుక్రోశోఽవ్యథో హసః
హాసో హాస్యంచ బీభత్సం వికృతం త్రిష్విదం ద్వయమ్

- విన్నయోఽద్భుత మాశ్చర్యం చిత్ర మవ్యథ భైరవమ్. 230
- దారుణం భీషణం భీష్మం మోరం భీమం భయానకమ్
భయంతరం ప్రతిభయం రాద్రం తుంగ మమీ త్రిషు. 231
- చతుర్థశ చర్రాసా భీతి ర్భీ స్సాధ్వసం భయమ్
వికారో మానసో ఛావోఽనుభావో భావబోధకః. 232
- గర్వోఽభిమానోఽహంకారో మాన శ్చిత్త సమున్నతిః
అనాదరః పరిభవః పరీభావ స్తిరస్కియా. 233
- రీడాఽవమాననాఽపజ్ఞాఽవహేలన మసూర్షణమ్
నికార శ్చాప్యభిభావో న్యక్కారశ్చ పరాభవః. 234
- మన్దాక్షం హ్రీ త్రపా వ్రీడా లజ్జా సాఽపత్రపాఽన్యతః
జెన్ది స్తితి జెఽభిద్యా తు పరస్వవిషయే స్పృహః. 235
- అకెంతి రీహ్యాఽసూయా తు దోషారోపో గుణేష్వపి
వైరం విరోధో విద్వేషో మన్యు శోకా తు శుక్ త్రియామ్. 236
- పశ్చాత్తాపోఽనుతాపశ్చ విప్రశీకార ఇత్యపి
కోప క్రోధాఽమర్ష రోష ప్రతిఘా రుక్కుగ్రహ స్త్రియాం. 237
- శుచౌతు చరితే శీల మున్మాద శ్చిత్తవిభ్రమః
ప్రేమా నా ప్రియతా హర్షం ప్రేమ స్నేహోఽథ దోహదమ్. 238
- ఇచ్ఛా కాంక్షాస్పృహేహా తృ డ్యాంభా లిప్సా మనోరథః
కామోఽభిలాష స్తర్ష శ్చ స మహాన్ లాలసా ద్వయోః 139
- ఉపాధి ర్నా ధర్మచిన్తా పుం స్యాధి ర్మానసీ వ్యధా
స్యా చ్చిన్తాస్మృతి రాధ్యాన ముత్కణ్ఠోత్కలికే సమే. 240
- ఉత్సాహో వ్యవసాయ స్సాస్య త్వవీర్య మతిశక్తిభాక్
కపటోఽస్త్రీ వ్యాజదంభో పథయ శ్చద్మకైతవే. 241
- కుస్మృతి ర్నికృతి శ్చాత్యం ప్రమాదోఽనవధానతా

కౌతుహలం కౌతుకం చ కుతుకంచ కుతూహలమ్. 242

స్త్రీకాం విలాసాబిద్భౌక విభ్రమా లలితం తథా
హేలా లీలే తృమి హావాః క్రియా శ్శృంగారభావజాః. 243

ద్రవ కేళి పరీహాసాః క్రీడా లీలా చ నర్మ చ
వ్యాజోఽపదేశో లక్ష్మిం చ క్రీడా భేలా చ కుర్వనమ్. 244

ఘర్మో నిదాఘ స్వేదో స్నాన్య త్ప్రీతయో నష్టచేష్టతా
అవహితాకారగుప్తి స్సమా సంవేగసంభ్రమా. 245

స్యా దాచ్ఛురితకం హాస స్సోత్పాన స్స మనాన్ స్మితమ్
మధ్యమం స్యా ద్విహసితం రోమాఞ్చా రోమహర్షణమ్. 246

క్రద్ధితం రుద్ధితం క్రుష్టం జృమ్భస్తు త్రిషు జృమ్భణం
విప్రలంభో విసంవాదో రిష్టణం స్థలనం నమే. 247

స్యాన్నిద్రా శయనం స్వాప స్విప్స స్సంవేక ఇత్యపి
తస్మి ప్రమీలా భ్రకుటి ర్భుక్కుటి య్భుక్కుటిః త్రియాం. 248

అదృష్టి స్సాన్వ దసౌమ్యేఽక్షీ సంసిద్ధి ప్రకృతీ నమే
స్వరూపం చ స్వభావశ్చ నిసర్గ శ్చాథ వేపథుః. 249

కమోఽథ క్షణ ఉద్ధర్షో మహ ఉద్ధవ ఉత్సవః. ఇతి నాట్యవర్గః
అథపాతాళవర్గః. అదోభువన పాతాళ బలినర్మ రసాతలం. 250

నాగలోకోఽథ కుహరం సుషిరం వివరం బిలం
చిద్రం నిర్వ్యథనం రోకం రన్ధ్రం శ్వభ్రం వపా సుషిః. 251

గర్తాఽవబౌ భువి శ్వభే సరన్ధ్రే సుషిరం త్రిషు
అన్ధకారోఽత్రియాం ద్వాన్తం తమిస్రం తమిరం తమః. 252

ద్వాన్తే గాఢేఽస్థతమనం క్షీణేఽవతమనం తమః
విస్వక్ష్పస్తమనం; ఇతి పాతాళవర్గః.

అథ భోగివర్గః. నాగాః కాద్రవేయా స్తదీశ్వరః 253

- శేషోఽనన్త్రో వాసుకిస్తు సర్పరాజోఽథ గోనసః
తిలిప్ప స్సౌర్య దజగరే శయుర్వాహ స ఇ త్యుభా. 254
- అలగర్దో జలవ్యాళ స్సహా రాడిల మణ్ణుభా
మాయధానో మాతులాహి ర్నిర్ముక్తో ముక్తకచ్ఛకః. 255
- సర్పః పృథాకు ర్భుజగో భుజ భ్రోఽహి ర్భుజశ్శమః
అశేషిషో విషభర శ్చక్రే వ్యాల స్సరీసృపః 256
- కుఙ్కరీ గూఢపా చ్చక్షుశ్శివాః కాకోదరః షణ్ణీ
వర్షికరో దీర్ఘపృష్ఠో దస్తకూతో చిలేశయః. 257
- ఉరగః పన్నగో భోగీ జిహ్మాగః పవనాశనః
లేలిహసో ద్వీరససో వ్యాళః కుమ్భినసో హరిః. 258
- త్రిష్యాహేయం విషాస్థాది స్ఫటాయాం తు ఫణా ద్వయోః
సహా కచ్ఛక నిర్మోకా క్షేళ స్తు గరళం విషం. 259
- పుంసి శ్రీబే చ కాకోల కాలకూట హాలాహలాః
సౌరాష్ట్రీక శ్శక్తి కేయో బ్రహ్మపుత్రిః ప్రదీపనః. 260
- దారవో వత్సనాభశ్చ విషభేదా ఆమీ నవ
విషవైద్యో జాగ్గలికో వ్యాళగ్రా హ్యహి తుఙ్గికః ఇతి భోగివర్గః.
అథసరకవర్గః. స్వా న్నారకస్తు నరకో నిరయో దుర్గతిః స్త్రీయాం
తద్భేదా స్తపనా వీచి మహారార వరారవాః. 262
- సజ్జాతః కాలసూత్రం చే త్యాద్యా స్సత్త్వా స్తు నారకాః
ప్రేతా వైతరణీ సింధుః స్మా దలక్ష్మీ స్తు సిర్పతిః. 263
- విష్టి రాజాః కారణా తు యాతనా తీవ్రవేదనా
పీడా బాహ వ్యభా దుఃఖ మామనస్యం ప్రసూతిజం. 264
- స్వాత్కృష్టం కృచ్ఛ్రో మాభీలం త్రిష్యేషాం భేద్యగామియత్.
ఇతి సరకవర్గః.

- సముద్రోఽబ్ధి రకూపారః పారావార స్సరిత్పతిః. 275
- ఉదన్వా నుదధి స్సిన్ధు స్సరస్వాన్ సాగరోఽర్జవః
రత్నాకరో జలనిధి ర్వాదఃపతి రహంపతిః. 266
- తస్య ప్రభేదాః క్షీరోదో లవణోదస్తథా పరే
లవణేక్షు నురా సర్పి దధిక్షీర జలార్ణవాః
ఆహః త్రీభూమ్ని వా ర్వారి సలిలం కమలం జలం. 267
- పయః కీలాల మమృతం జీవనం భువనం వనం
కబిన్ద ముదకం పాథః పుష్కరం సర్వతోముఖం. 268
- అమౌఽర్జ్య స్తోఽథు పానీయ నీర క్షీరాఽమ్బు శమ్భరం
కృపీటం కాణ్డ మస్త్రీ స్యా జ్జీవనీయం కుశం విషం.
మేఘపుష్పం ఘనరసం త్రిషు ద్వే ఆప్య మమ్మయం
భగ్గ స్తరంగ ఊర్మి ర్వా త్రియాం వీచి రభోర్మిషు. 270
- మహా త్సూక్ష్మోల కల్లోతా స్యా దావరోఽమ్బుసాంధ్రమః
పుషన్తి బిన్దుప్యషతాః పుమాంసో విప్రుషః త్రియః. 271
- చక్రాణి పుటభేదా స్స్పృ ర్భ్రమా శ్చ జలనిర్గమాః
కూఠం రోధ శ్చ తీరం చ ప్రతీరం చ తటం త్రిషు 272
- పారావారే పరావ్యాచీ తీరే పాత్రం తదస్తరం
ద్వీపోఽత్రియా మస్తరీపం య దస్తర్వారిణ స్తటం 273
- తోయోత్థితం తత్పులినం నైకతం సికతామయం
నిషద్వర స్తు జమ్బూలః పజ్కోఽస్త్రీ శాదకర్దమా 274
- జలోచ్ఛ్వాసాః పరీవాహాః కూపకాస్తు విదారకాః
నావ్యం త్రిలింగం నౌతార్యే త్రియాం నౌసరణిస్తరిః 275
- ఉడుపం తు ప్లవః కోలః స్రోతోఽమ్బుసరణం స్వతః
అతర స్తరపణ్యం స్యా ద్ద్రోణీ కాష్ఠామ్బువాహినీ 276

- సాంయాత్రికః పోతవణి క్కర్ణధార స్తు నావికః
నియామకాః పోతవాహః కూపకో గుణవృక్షకః 277
- నౌకాదజ్ఞః క్షేపణీ స్సాన్య దరిత్రం కేనిపాతకః
అభిః స్త్రీ కాష్ఠ కుద్దాల స్నేకపాత్రం తు సేవనం 278
- యానపాత్రం తు పోతోఽబ్ధిభవే త్రిషు సముద్రియం
క్లేదేఽర్థనావం నావోఽర్ధేఽతీతనౌకేఽతిసు త్రిషు 279
- త్రి ష్వాగాదా త్పురిసన్నోఽన్యః కలషోఽనన్య ఆవిలః
నిమ్నం గభీరం గమ్భీర ముత్తానం తద్విపర్యయే 280
- అగాధ మతల్పన్నయే తైవర్తే వాళ వీవరా
అనాయః పుంసి జాలం స్నాన్ చ్చుణసూత్రం పవిత్రకం 281
- మత్స్యవాసి కువేణీ స్నాన్ దృశికం మత్స్యబద్ధనం
ప్యథురోమా రుషో మతోన్యే మినో వై సారిణోఽజ్ఞజః 282
- విసార శ్శకులీ చాథ గజ్జక శ్శకులార్చకః
సహస్రదంష్ట్రః పాతీన ఉలాపీ శిశుకన్సమా 283
- నడమీన శ్చిలిచిమః ప్రోష్ఠే తు శఫరీ ద్వయోః
క్షుద్రాజ్ఞ మత్స్యసంఘాతః పోతాధాన మఖో రుషాః 284
- రోహితో మద్గుర శ్శాలో రాజీవ శ్శకుల స్తిమిః
తిమిజ్జిలాదయ శ్చాథ యాదాంసి జలజస్తవః 285
- తద్భేదా క్షింకుమారోద్రశజ్జువో మకరాదయః
స్యాత్కుశీరః కర్కటకః కూర్మే కమత కచ్చపౌ 286
- గ్రాహోఽవహారో నక్రస్తు కుంభీరోఽథ మహీలతా
గజ్జూపదః కించులకో నిహాకా గోధికా సమే 287
- రక్తపాతు జలా(లౌ)కాయాం త్రియాం భూమ్ని జలౌకనః
ముక్తాస్ఫోటః త్రియాంకుక్తిః శజ్ఞస్సాన్యత్కమ్ను రత్రియాం 288

- క్షుద్రకణ్ఠా శ్శుజ్జనఖా శ్శమ్భూకా జలశ్శక్తయః
భేకే మణూక వర్షాఘా శ్శాలూరస్సవ దద్ధరాః 286
- శలీ గజ్జూపదీ భేకీ వర్షాఘీ కమతీ ధులిః
మద్గురస్యస్రియా శ్శుజ్జీ దుర్నామా దీర్ఘకోశికా 290
- జలాశయో జలాధార స్తత్రాఽగాధజలే హ్రదః
అహవ స్తు నిపానం స్యా దుపకూప జలాశయే 291
- పుం స్యే వాన్తుః ప్రహిః కూప ఉదపానం తు పుంసి వా
నేమి ప్రీ కాఽప్య పినాహో ముఖబస్థన మస్య యత్ 293
- పుష్కరిణ్యాం తు ఖాతం స్యా దఖాతం దేవఖాతకం
పద్మాకర స్తటాకోఽప్రీ కాసార స్సరసీ సరః 293
- వేశన్తః పల్వలం చాల్పసరో వాపీ తు దీర్ఘికా
ఖేయం తు పరిఖాఽధార స్త్వంభసాం యత్ర ధారణం 294
- స్యా దాలవాల మావాల మవా పోఽథ నదీ సరిత్
తరగ్గణీ తై వలిని తటిని హ్రోదిని ధుని 295
- స్రోతస్విని ద్వీపవతీ స్రవన్తీ నిమ్నగాఽపగా
కూలఙ్కషా నిర్ద్వరిణీ రోదోవక్త్రా సరస్వతీ 296
- గంగా విష్ణువదీ జహ్నుతనయా సురనిమ్నగా
భాగీరథీ త్రిపథగా త్రిస్రోతా భీష్మసూ రపి 297
- కాశిన్దీ సూర్యతనయా యమునా శమనస్వసా
రేవా తు నర్మదా సోమేద్భవా మేఖలకన్యకా 298
- కరతోయా సదానీరా బాహుదా నై తవాహినీ
శతద్రు స్తు శతద్రుస్స్యా ద్విపాశా తు విపాత్ప్రియాం 299
- శోణో హిరణ్యవాహ స్స్యా త్కుల్యాలా కృత్తిమా సరిత్
శరావతీ వేత్రవతీ చంద్రభాగా సరస్వతీ 300

- గోదావరీ భీమరథీ కృష్ణవేణీ చ గౌతమీ
 కావేరీ సరి తోఁన్యా శ్చ సంభేద స్సంఘసంగమః 301
 ద్వయోః ప్రకాశీ పయసః పవన్యాం త్రిషు తూత్తరౌ 302
 దేవికాయాం సరయాం చ భవే దావికసారహ్
 సాగంధికం తు కల్పారం హల్లకం రక్తిసంఘృతం 303
 స్నా మత్పలం కువలయ మథ నీలామ్బుజస్మ చ
 ఇందీవరం చ నీలేఽస్మిన్ సితే కుముదతై రపే 304
 శాలూక మేషాం కంద స్స్యా ద్వారిపర్జితు కుంభికా
 లలనీతి తు శై వాలం శై వలోఽథ కుముద్వతి 305
 కుముదిన్యాం నళిన్యాం తు చిసిసి పద్మినీముఖం
 వా పుంసి పద్మం నళిన్యమరవిందం మహాత్పలం 306
 సహస్రపత్రం కమలం శలపత్రం కుశేశయం
 పతేరుహం తామరసం సారసం సరసిరుహం 307
 విప్రసూన రాజీవ పుష్కరాంభోరుహాణి చ
 పుండరీకం సితాంభోజ మథ రక్తసరోరుహం 308
 పుత్తైత్పలం కోకనదం నాళో నాళ మథాస్త్రీయాం
 మృణాళం చిస మజ్జాది కదంబే షండ మస్త్రీయాం 309
 తరహాట శ్చిపా తందః కింజల్కః కేసరోఽస్త్రీయాం
 సువర్తికా నవదళం బీజకోశో వరాటకః. ఇతి వారివర్గః 310
 ఉక్తం స్వ ర్షోమి ది క్కాల భీ వా క్చద్వాది నాట్యకం
 పాతాళ భోగి సరకం వారి చైషాం చ సంగతం. 311
 ఇ త్యమరసింహకృతౌ నామలిక్ష్మానుశాసనే
 స్వర్గాదికాఙ్క్షా ప్రథమ స్సాగ్గ ఏవ సమర్థితః 312
 ఇతి ప్రథమః కాఙ్క్షా సంపూర్ణః

శ్రీరస్తు
నామలింగానుశాసనము అను

అ మ ర కో శ ము

ద్వితీయ కాండము

వర్గ సంగ్రహము.

వర్గాః పృథ్వీ పుర జ్జౌత్వ ద్వనౌషధి మృగావిభిః
 నృ బ్రహ్మ త్రిత్రవిబ్జుధైః స్వాభ్యోపాంగై రిహోదితాః. 1
 అథ భూవర్గః,

భూర్భూమి రచలానన్తా రసా విశ్వంభరా స్థిరా
 భరా ధరిత్రీ ధరణిః క్షో(జీ)జ్ఞా రాశ్యపీ క్షితిః. 2

సర్వంసహా వసుమతీ వసుభోర్వీ వసుస్థరా
 గోత్రా కుః పృథివీ పృథ్వీ జ్ఞైవని ర్దేదిసి మహిః (హీ) 3

విపులా గహ్వరీ ధాత్రీ గౌ రిలా కుమ్మిసి క్షమా
 జగతీ రత్నగర్భా చ భూతధా త్రృబ్జిమేకలా. 4

మృ న్మృత్తికా ప్రళస్తా తు మృత్నా మృత్నా చ మృత్తికా
 ఉర్వరా సర్వసస్యాధ్యా స్యాదూషః జెరమృత్తికా. 5

ఉషవానూషరో ద్వావ ప్యన్యలింగౌ స్థలం స్థలీ
 సమానౌ మరుధన్వానౌ ద్వే శిలా ప్రహతే సమే 6

త్రిష్యథో జగతీ లోకౌ విష్టవం భువనం జగత్
 లోకౌఽయం భారతం వర్షం శరావర్షాస్తు యోఽవభేః. 7

దేశః ప్రాగ్దక్షిణః ప్రాచ్య ఉదీచ్యః పశ్చిమోత్తరః
 ప్రత్యస్తౌ ఘ్నేచ్ఛదేశ స్వా నృధ్యదేశ స్తు మధ్యమః. 8

ఆర్యావర్తః పుణ్యభూమి ర్మధ్యం వింధ్యహిమాగయోః
సివృజ్జనపదా దేశవిషయా తూపవర్తనం. 9

త్రిష్యాగోష్ఠాన్నడప్రాయే నద్వా న్నడ్యల ఇత్యపి
కుముద్వాన్ కుముదప్రాయే వేతస్వాన్ బహువేతసే. 10

శాద్వల శ్శాదహరితే సజిమ్బలే తు పజ్జిలః
జలప్రాయ మనూపం స్యా త్పుంస కచ్చ స్తథావిధః. 11

త్రిశర్కరా శర్కరిల శ్శార్కర శ్శరావతి
దేశ ఏ వాదిమా వేవ మున్నేయా స్సికతావతి. 12

దేశో నద్యమ్బు వృష్ట్యమ్బు సంపన్న ప్రీహిపాలితః
స్యా న్నదీమాతృకో దేవమాతృక శ్చ యథాక్రమమ్. 13

సురాజ్ఞి దేశే రాజన్వాన్ స్యా త్తోఽన్యత్ర రాజవాన్
గోష్ఠం గోష్ఠానకం తత్తు గోష్ఠీనం భూతపూర్వకం. 14

పర్యస్తః పరిసరః సేతురాశౌ త్రియాం పుమాన్
వామలూరు శ్చ నాకు శ్చ వర్మికం పున్నపుంసకం. 14

అయనం వర్తమాగ్గాధ్వ పథానః పదవీ సృతిః
సరణిః పద్ధతిః పద్యా వర్త స్యేకపదీతి చ

అతిపథా స్సుపథాశ్చ సత్పథ శ్చార్చితేఽధ్వని
వ్యధ్వో దురధ్వో విపథః కదద్వా కాపత స్సమాః 17

అపన్యాత్త్విపథం తుల్యే శృణ్గాటక చతుష్పథే
ప్రాప్తరందూరభూన్యోఽధ్వా కాంతారం వర్తదుర్గమం. 18

గప్యూతిః శ్రీ క్రోశయుగం సల్పః కిష్కుచతుశ్శతం
ఘట్టాపత స్సంసరణం తత్పుర స్యోపనిష్కరం. 19

ద్యావాపృథివ్యా రోదస్యో ద్యావాభూమీ చ రోదసీ.

దివఃపృథివ్యో గుంజా తు రుమా స్యాల్లవణాకరః.

20

ఇతి భూవర్గః

అథ పురవర్గః

పూః స్త్రీ పురీ నగర్యా వా పత్తనం పుటభేదనం
స్థానీయం నిగమోఽన్యత్తు యస్మాలనగరాత్పురం.

21

తచ్ఛాఖానగరం వేళో వేశ్యాజనసమాశ్రయః

స్యాత్సాకేత మయోధ్యాయాం విదేహో మిథిలాపురీ

కాశీ వారాణస్య వస్త్రీ విశాలా చోజ్జయిన్యపి

మహోదయా కన్యకుట్టా కన్యాకుట్టం మహోదయం

ప్రాగ్జ్యోతిషం కామరూపం ద్వారకా ద్వారవత్సపి

ఆపణస్తు నిషద్యాయాం విపణిః పణ్యవీధికా.

22

రథ్యా ప్రతోళి ర్విశిఖా స్యాచ్ఛయో వప్ర మప్త్రియాం

ప్రాకారో వరణ స్సాలః ప్రాచీనం ప్రాస్తతో వృత్తిః.

23

భిత్తిః స్త్రీ కుడ్య మేడూకం తదంత ర్న్యస్తకీకసం

గృహగేహో దవనిత వేశ్మ సద్మ నికేతనం.

24

నిశాంత వస్త్ర్య సదన భవనాఽఽగార మన్దిరం

గృహః పుంసి చ భూమ్నోవ నికాయ్మనిలయాలయాః.

25

ధిష్ణ్యమోకో నివసనం సానాఽపసథ వస్తు చ

సంస్థాయ ముటజం ధామ నివేశ శృరణం క్షయః.

26

వాసః కూటో ద్వయోశ్శాలా సథా సంజననం త్విదం

చతుశ్శాలం మునీనాం తు పర్ణశాలోటజోఽప్త్రియాం.

27

చైత్య మాయతనం తుర్యే వాజికాలా తు మద్ధురా

ఆవేశనం శిల్పికాలా ప్రపా పానీయశాలికా.

28

బౌద్ధానాంతు విహారోస్త్రీసత్రశాలాప్రతిశ్రయః

- మత శ్చాస్త్రాదినిలయో గజ్ఞాతు మదిరాగృహం
గర్భాగారం వాసగృహ మరిష్టం సూతికాగృహం. 29
- కుట్టిమోఽస్త్రీ నిబద్ధాఘా శ్చస్త్రికాలా శిరోగృహం
వాతాయనం గవాక్షస్స్యా న్మత్తపోఽస్త్రీ జనశ్రయః. 30
- పూర్వాది ధ్వనినాం వాసః ప్రాసాదో దేవభూభుజాం
సాఘోఽస్త్రీ రాజసదన ముపకార్యోపకారికా. 31
- స్వస్తిక స్సర్వతోభద్రో నన్ద్యావర్తదయోఽపి చ
పిన్నస్థకః ప్రభేదా హి భవ స్త్రీశ్వరసద్భుజాం. 32
- త్త్రిగారం భూభుజా మంతఃపురం స్యా దవరోధనం
కుద్ధాస్త శ్చావరోధ శ్చ స్యాదట్టః క్షౌమ మస్త్రీయాం. 33
- ప్రభూణ ప్రభుకాశిందా బహిర్ద్వార ప్రకోష్ఠకే
గృహావగ్రహణీ దేహ శ్యంగణం చత్వరాజిరే. 34
- అథస్తా ద్దారుణీ శిలా నాసా దారూపరి స్థితం
ప్రచ్ఛన్న మంతద్వారం స్యాత్పక్షద్వారం తు పక్షకః. 35
- వలీకనీవే పటలప్రాంతేఽథ పటలం ఛదిః
గోపానసీ తు పలఖీ చ్చాదనే వక్రదారుణీ. 36
- కపోతపాలికాయాం తు విటక్కుం పున్నపుంసకం
స్త్రీ ద్వా ద్వారం ప్రతీహారః స్యా ద్విత్తర్ది స్తు వేదికా. 37
- తోరణోఽస్త్రీ బహిర్ద్వారం పురద్వారం తు గోపురం
కూటం పూర్వారి యద్ధ స్తినఖ స్తస్మిన్నథ త్రిఫు. 38
- కవాట మరరం తుల్యే తద్విష్కం మ్హేర్లగం న నా
అరోహణం స్యా త్సోపానం నిక్రేణీ స్త్వదిరోహణీ, 39
- సమ్మార్జనీ శోధనీ స్యా త్సుంకరోఽవకర స్తయా
క్షిప్తే ముఖం నిస్సరణం సన్ని వేశో నికర్షణం. 40

సమౌ సంవసథగ్రామౌ వేశ్మభూ ర్వాస్తు రత్రియాం
గ్రామాంత ముపశల్యం స్యా త్సమ సీమే త్రియాముభే.
మోష ఆభీరపల్లీ స్యా త్పక్కణ శ్శబరాలయః.

41

ఇతి పురపర్గః.

అథ శైలవర్గః.

మహీధ్ర శిఖరి క్షౌభృ దహార్య ధర పర్వతాః.

42

అద్రి గోత్ర గిరిగ్రా వాచల శిలోచ్చయాః

లోకాలోక శృక్రవాళ త్రికూట త్రికకు త్సమౌ.

43

అస్తస్తు చరమక్షౌభృ దుదయః పూర్వపర్వతః

హిమాలయోఽద్రిరాజ స్యా న్మలయ శృష్టనాలయః.

44

హిమవా న్నిషధో విన్ధ్యో మాల్యవాన్ పారియాత్రకః

గంధమాదన మన్యే చ హేమకూటాదయో నగాః.

45

పాషాణ ప్రస్తర గ్రావోపలాశ్మాన శ్శిలా దృషత్

కూటోఽస్త్రీ శిఖరం శృంగం ప్రపాత స్తు తటో భృగః.

46

కటకోఽస్త్రీ నితమ్నోఽద్రేః స్నుః ప్రస్థ స్సాను రత్రియాం

ఉత్సః ప్రస్రవణం వారి ప్రవాహో నిర్ఘ్నరో ఝరః.

47

దరీ తు కందరో వాస్త్రీ దేవఖాతఖిలే గుహా

గహ్వరం గండశైలాస్తు చ్యుతాః స్థూలోపలా గిరేః.

48

ఖనిః త్రియామాకరః స్యా త్పాదాః ప్రత్యంతపర్వతాః

ఉపత్యకాఽద్రే రాసన్నా భూమి రూర్ధ్వ మధిత్యకా.

49

ధాతు ర్మనశ్శిలా ద్యద్రే రైరికం తు విశేషతః.

నికుష్టకుంజౌ వాగ్గీభే లతాదిపిహితోదరే.

50

ఇతి శైలవర్గః.

అథ వనోపధివర్గః.

- అటవ్యరణ్యం విపినం గహనం కాననం వనమ్
మహారణ్య మరణ్యానీ గృహారామ స్తు నిష్కుటః. 51
- అరామ స్వా దుపవనం కృత్రిమం వన మేవ (య)తత్
అమాత్య గణికాగేహోపవనే వృక్షవాటికా. 52
- పుమా నాక్రిడ ఉద్యానం రాజ్ఞ స్సాధారణం వనం
స్యా రేత దేవ ప్రమదాచన మస్తః పురోచితం. 53
- వీధ్యాశోరావణః పట్క్తి క్షేణీ(లే)రేఖాస్తు రాజయః.
వన్యా వనసమూహే స్యా దఙ్కురోఽఖనవోద్భిది. 54
- వృక్షో మహీరుహ శ్శాఖీ విటపీ పాదపస్తరుః
అనోకహః కుట స్సాలః పలాశీ ద్రు ద్రుమాగమాః. 55
- వానస్పత్యః ఫలైః పుష్పా తైరపుష్పా ద్వనస్పతిః
ఓషధ్యః ఫలపాకాంతాః స్యా దవంధ్యః ఫలే గ్రహిః. 56
- వన్ద్యోఽఫలోఽవకేశీ చ ఫలవాన్ ఫలినః ఫలి
ప్రపుల్లోత్ఫుల్ల సంపుల్ల వ్యాకోచ వికచస్ఫుటాః. 57
- పుల్ల శైతే వికసితే స్యు రవన్ద్యాదయ త్రిషు
స్థాణు రశ్రీ ద్రువ శ్శుక్ల ర్హ్రస్వశాఖా శివః క్షుపః 58
- అప్రకాష్టే స్తమ్బగుల్మౌ వల్లీతు వ్రతతి ర్గతా
లతా వ్రతాననీ వీరు ధుల్మి స్యులవ ఇత్యపి. 59
- నగాద్యారోహ ఉచ్చాయ ఉత్సేధ శోచ్చయ శ్చ సః
అశ్రీ ప్రకాండః స్కున్ధ స్వా స్మూలాచ్ఛాఖావధేస్తరోః. 60
- సమే శాఖాలతే స్కున్ధశాఖా శాలే శిఫా జటే
శాఖా శిఫాఽవరోహ స్వా స్మూలా చ్చాగ్రం గతా లతా. 61

- శిరోఽగ్రం శిఖరం వా నో మూలం బుద్ధోఽఙ్ఘ్రినామకః
సారో మజ్జాసమా త్వక్ త్రీవల్కలం వల్కల మత్రియాం. 62
- కాష్ఠం దార్విస్తనం తేష్వధ ఇథ్మ మేధ స్సమితే త్రియాం
నిష్కుహః కోటరం వా నా వల్లరీ మద్ధరీ త్రియా. 63
- పత్త్రం పలాశం ఛదనం దళం పర్ణం ఛదః పుమాన్
పల్లవోఽత్త్రీ కిసలయం విస్తారో విటపోఽత్రియాం. 64
- వృక్షాదీనాం ఫలం సస్యం వృస్తం ప్రసవబద్ధనం
అమే ఫలే శలాటు స్యాన్య చ్చుష్కే వాన ముథే త్రియ. 65
- జైరకో జాలకం క్షీబే కలికా కోరకోఽత్రియాం
స్యా ధుచ్చక స్తు స్తబకః కుట్మలో ముకుళోఽత్రియాం. 66
- త్రియః స్సుమనసః పుష్పం ప్రసూనం కుసుమం సుమం
మకరందః పుష్పరసః పరాగ స్సుమనోరజః. 67
- ద్విహీనం ప్రసవే సర్వం హరీతక్యాదయః త్రియాం
అశ్వత్థ పైణవ ప్లాక్ష నైయగ్రోదైగ్గదం ఫలే. 68
- బార్హతం చ ఫలే జమ్బూజమ్భూ త్రీ జమ్బు జాచ్చవం
పుష్పే జాతి ప్రభృతయస్త్వలింగా ప్రీహయః ఫలే. 69
- విదార్యాద్యా స్తు మూలేఽపి పుష్పే క్షీబేపి పాటలా
బోధిద్రుమ శ్చలదళః పిప్పలః కుంజరాశనః 70
- అశ్వత్థేఽథ కపిత్థే స్యు ర్దధిత్థగ్రాహి మన్మథాః
తస్మిన్ దధిఫలః పుష్పఫల దస్తకథా వపి. 71
- ఉదుమ్బ(రో)రే జస్తఫలో యజ్ఞాచ్చో హేమదుగ్ధకః
కోవిదారే చమరకః కుద్దారో యుగపత్రకః. 72
- సప్తపర్ణే విశాలత్వ క్చారదో విషమచ్ఛదః
ఆరగ్వధే రాజవృక్ష శమ్యాక చతురజ్జళాః 73

- అరేవత వ్యాధిమాత కృతమాల సువర్ణకాః
 స్యు ర్జమ్భరే దంతశర జమ్భ జమ్భర జమ్భలాః. 74
- వరుణే పరుణ సేతు స్త్రీకాకః కుమారకః
 పున్నాగే పురుష స్తుజ్ఞః కేసరో దేవవల్లభః 75
- పారిభద్రే నింబతరు ర్మందారః పారిజాతకః
 తినిశే న్యందనో నేమీ రథద్రు రతిముక్తకః 76
- వజ్రాల శ్చిత్రకృచ్చాథ ద్వా పీతనక పీతనా
 అమ్రూతకే మమూకే తు గుడపుష్ప మధుద్రుమా 77
- వానప్రస్థమధుష్ఠి (పా) లౌ జలజేత్ర మధూలకః
 పీలౌ గుడఫల స్రుంసీ తస్మిం స్తు గిరిసంభవే 78
- అక్షోటకందరాలౌ ద్వా వజ్రోలే తు నికోచకః
 పలాశే కింశుకః పర్ణో వాతపోఢోధౌవేతనే 79
- రథాభ్రపుష్పవిదులశీతవానీరవజ్జులాః
 ద్వా పరివ్యాధవిదులౌ నాదేయీ చామ్బువేతనే 80
- శోభాజ్ఞానే శిగుతీక్ష్య గంధకాక్షీబమోచకాః
 రక్తోఽసౌ మధుశిగు స్స్వా దరిష్టః ఘేనిల స్యమా 81
- బిల్వి శ్వాణ్డేల్యై లూషౌ మాలార శ్రీఫలావపి
 స్లక్షో జటీ పర్కటీ స్యా న్న్యగ్రోఢో బహుపా ద్వటః 82
- గాలవ శ్వాబరో లోద్ర స్తీరీట స్తీల్వమార్జనౌ
 అమ్ర శ్చుతో రసాలోఽసౌ సహకారోఽతి సౌరభః 83
- కుమ్భాలాఖల (కం) కే క్లే బే తౌశికో గుగ్గులుః పురః
 శేలుః శ్లేష్మాతక శ్శీత ఉద్ధారో బహువారకః 84
- రాజాదనం ప్రియాలశ్చ సన్నకద్రు ర్ధనుః పటః
 గమ్భారీ సర్వతో భద్రా కాశ్మరీ మధుపర్జికా 85

- శ్రీపర్ణి భద్రపర్ణి చ కాశ్మర్య శ్చా ప్యథ ద్వయోః
 కర్కస్తూ ర్పదరీ కోలీ ఘోష్టా కువలఫేనిలే 86
 సౌపీరం బదరం కోల మథ స్యా త్సాన్వయకణ్ణకః
 వికబ్జత స్స్రువావృక్షో గ్రన్థిలో వ్యాఘ్రపాదపి 87
 ఐరావతో నాగరథో నాదేయీ భూమి జమ్బుకా
 తిస్తుక స్సూన్మర్జకః కాలస్కంధ శ్చ శితిసారకే 88
 కాతేస్తుః కులకః కాకపీయకః కాకతిస్తుకే
 గోలీథో రూటలో ఘణ్డా పాటలి ర్మౌక్షముష్కకౌ 89
 తిలకః తురక శ్రీమాన్ సమౌ పిచులరూబుకౌ
 శ్రీపర్ణికా కుముదికా కుమ్భి కై డర్జకట్పలా 90
 క్రముకః పట్టికాఖ్య స్సాన్వ త్పట్టి లాఙ్ఘప్రసాదనః
 తూదస్తు యూపః క్రముకో బ్రహ్మణ్యో బ్రహ్మదారు చ 91
 తూలం చ నీపప్రియకకదమ్బాస్తు హలిప్రియే
 వీరవృక్షోఽరుష్కరోఽగ్ని ముఖే భల్లాతకీ త్రిపు. 92
 గర్జభాణ్ణే కందరాల కపీతనసుపార్శ్వకాః
 ప్లక్షశ్చ తిప్రిణీ చిచ్ఛాఽమ్లి కాఽథో పీతసాలకే. 93
 సర్జకానన బన్ధూక పుష్ప ప్రియకజీవకాః
 సాలేతు సర్జకార్కాశ్వకర్ణకా స్సన్యసంవరః. 94
 నదీసర్జో వీరతరు రిన్ద్రుః కకు థోఽర్జునః
 రాజాదన(ః) ఫలాధ్య (క్షః) క్షే క్షీరికాయా మథద్వయోః. 95
 ఇక్లాదీ తాపనతరు రూర్భరే చర్మి మృదుత్వచౌ
 పిచ్ఛిలా పూరణీ మోచా చిరాయు శ్శాల్యలిర్ద్వయోః. 96
 పిచ్ఛాతు శాల్యలీవేష్టే రోచనః కూటశాల్య (లీ) లిః
 చిరిబిల్వో నక్తమాలః కరజశ్చ కరజ్జకే. 97

- ప్రకీర్యః పూతికరజః పూతికః కలిమారకః
కరజ్జభేదా ష్టశ్చిన్తో మర్కట్యంగారవల్లరీ. 98
- రోహీ రోహితకః ప్లిహశత్రు ద్వాడిమపుష్పకః
గాయత్రీ వాలతనయః ఖదిరో దంతధావనః. 99
- అరిమేదో విట్టవిరే కచరః ఖదిరే సితే.
సోమవర్కోఽప్యథ వ్యాప్రుపుచ్చగంధర్వహస్తకౌ. 100
- ఏరజ్ఞ ఉరుబూక శ్చ రుచక శ్చిత్రక శ్చ సః
చక్షుః పశ్చాంగులో మణ్డవర్ణమానవ్యడమ్బుకాః 101
- అల్పా శమీ శమీర స్యా చ్చమీ సక్తుఫలా శివా
పిల్లీతకో మరువక శ్శ్వసనః కరహాటకః. 102
- శల్య శ్చ మదనే శక్రపాదపః పారిభద్రకః
భద్రదారు ద్రుకిలిమం పీతదారు చ దారు చ. 103
- పూతికాశం చ సప్త స్యు ర్దేవదారు ణ్యథ ద్వయోః
పాటలిః పాటలాఽమోఘా కాచ సాలీ ఫలే రుహః. 104
- కృష్ణవృస్తా కుబేరాక్షీ శ్యామా తు మహిశాహ్వయా
లతా గోవన్దినీ గుద్దాఽప్రియంగుః ఫలినీ ఫలీ. 105
- విష్యక్సేనా గంధఫలీ కారమ్భా ప్రియకశ్చ (సః) సా
మణ్డూకపర్ణ పత్రోర్జనటకట్యంగడుణ్ణుకాః 106
- శ్యోనాకశుకనాసర్జ దీర్ఘవృంతకుటన్నటాః
శోణక శ్చారశౌ తిష్యఫలా త్వామలకీ త్రిషు. 107
- అమృతా చ వయస్థా చ త్రిలింగ స్తు విభీతకః.
అక్షస్తుపః కర్ణఫలో భూతావాసః కలిద్రుమః. 108
- అభయా త్వవ్యథా పథ్యా కా(వ)యస్థా పూతనాఽమృతా
హరీతకీ హైమవతీ రేచకీ శ్రేయసీ శివా 109

- పీతద్రు స్సరలః పూతికాష్ఠం చాథ ద్రుమోత్పలః
కర్ణికారః పరివ్యా(ధే)ధో లకుచో లికుచో డహూః. 110
- పనసః కణ్ణక(కి)ఫలో నిచులోఽమ్బుజ(హి)ఇజ్జలః
కాకోదుమ్బరికా ఫల్లు ర్మలపూర్ణమనే ఫలా. 111
- అరిష్ట స్సర్వతోభద్రహింగునిర్యాసమాలకాః
పిచుమస్త శ్చ ని(మే)మ్బోఽథ పిచ్చి లాగుచుశిం(కు)శపా. 112
- కపీలా భస్మగర్భా సా శిరీషస్తు కపీతనః
భ(ండ్రి)ణ్ణీలోఽవ్యథ చామ్బేయ శ్చమ్మకో హేమపుష్పకః. 113
- ఏతస్య కలికా గన్ధఫలీ స్యా దిథ కేసరే
వకుళో వజ్జు శ్లోఽశోకే సమా కరకదాడిమా. 114
- చామ్పేయః కేసరో నాగకేసరః కాశ్చనాహ్వయః
జయా జయస్తీతర్కారీ నాదేయా వై జయస్తీకా. 115
- శ్రీవర్ణ మగ్నిమన్థ స్వాత్కణికా గణికారికా
జ(యో)యాఽథ కుటజ శ్చక్రో వత్సకో గిరిమల్లికా. 116
- ఏత వైవ కలిజ్జేంద్రియవ భద్రయవం ఫలే
కృష్ణపాకఫలావిఘ్నసుషేణాః కరమ(ర్ద)స్థకే. 117
- కాలస్కన్ధస్తమాళ స్వాస్త్వాపిఞ్చోవ్యథ సిన్ధు(తే)కః
సిన్ధువా రేంద్రిసురసౌ నిర్గుణ్ణీంద్రిణికే త్యపి. 118
- వేణీ గరాగరీ దేవతా (దో) శో జీమూత ఇత్యపి
శ్రీహస్తినీ తు భూరుణ్ణీ తృణకూ (న్య)ల్యం తు మల్లికా 119
- భూపదీ శీతభీరు శ్చ వైవాఽఽస్ఫోటా వనోద్భవా
శేఫాలికా తు సువహా నిర్గుణ్ణీ నీలికా చ సా. 120
- నితాఽసౌ శ్వేతసురసా భూతవే శ్మశ్ర మాగధీ
గణికా యూధి కాఽమ్బుషా సా పీతా హేమపుష్పికా. 121

- అతిముక్తః పుణ్ణిక స్సాన్య ద్వాసన్తి మాధవీ లతా
నుమనా మాలతీ జాతి స్సప్తలా నవమాలికా. 122
- మాఘ్యం కుందం రక్తికస్తు బిష్టాకో బిష్టణీవకః
సహా కుమారీ తరణి రహ్మాన స్తు మహాసహా. 123
- తత్ర శోభే కురువక స్తత్ర పీతే కురణ్ణకః
నీలి ఝిణ్ణీ ద్వయో ర్పాతా దానీ చార్తగల శ్చ సా. 124
- నైరేయక స్తు ఝిణ్ణీ స్యా త్తస్మిన్ కురవ కోఽరుణే
పీతా కురణ్ణకో ఝిణ్ణీ తస్మిన్ సహచరీ ద్వయోః. 125
- ఉహుష్పం జపావజ్రపుష్పం పుష్పం తిలస్య యత్
ప్రతిహాసశతప్రాసచక్షాతహయమారకాః. 126
- కరపీలే కరీరేతు క్రకరగ్రన్ధిలా పుభా
ఉన్మత్తః కితవో ధూర్తో(ధ)ధుత్తారః కనకాహ్వయః 127
- మాతులో మదన శ్చానః ఫలే మాతులపుత్తకః
ఫలపూరో బీజపూరో రుచకో మాతులుక్లకే. 128
- సమీరణే (హో) మరువకః ప్రస్థపుష్పః ఫణి (జు) ర్జకః
జమ్బీరోఽవ్యథ పర్ణానే కతిజ్జరకురేరకా. 129
- సితేఽర్జ క్తోఽత్ర పాతీ తు చిత్త్రీకో వహ్నిసంజ్జకః
అర్కాహ్వావసుకాఽఽస్సోటగణరూపవికీరణాః. 130
- మందార శ్చార్కపర్ణేఽత్ర శుక్లేఽలర్కప్రతాపసౌ
శివమల్లీ పాశుపత పికాష్ఠీలో(బు)బకో వసుః. 131
- వన్దా వృక్షదనీ వృక్షరుహా జీవన్తి కేత్యపి
వత్సాదనీ చిన్నరుహా గుడూచీ తన్త్రికాఽమృతా. 132
- జీవన్తికా సోమవల్లీ విశల్యా మధువర్ణ్యపి
మూర్వాదేవీ మధురసా మోరటా తేజసీ స్రవా. 133

- మధూలికా మధుశ్రేణీ గోకర్ణీ పీలువ ర్జ్వసి
పాలామృష్టా విద్ధకర్ణీ స్థాపనీ శ్రేయసీ రసా. 134
- ఏకాష్టిలా పాపచేలీ ప్రాచీనా వనతి (క్రీ)క్తకా.
కటుః కటుమ్పరాఽశోకా (క)రోహిణీ కటురోహిణీ. 135
- మత్స్యసిత్తా కృష్ణభేదీ వక్రాజ్ఞీ శకులాదనీ
ఆత్మగు ప్తాఽజ హాఽవ్యక్తా కణ్ణురా ప్రావృషాయణీ. 136
- ఋశ్యప్రోక్తా శూకశిమ్బిః కపిక (చ్చ)చ్ఛా శ్చ మర్కటే
చిత్రోపచిత్రా న్యగ్రోధీ ద్రవన్తీ శమ్పరీ వృషా. 137
- ప్రత్యక్చేణీ సుతశ్రేణీ రణ్ణా మూషికపర్జ్వసి
అపామార్గ శ్చైఖరికో ధామార్గవమయూరకా. 138
- ప్రత్యకృర్ణీ (కేశవర్ణీ) కేశవల్లీ కిణిహీ ఖరమజ్జరీ
హజ్జికా బ్రాహ్మణీ పద్మా భార్గీ బ్రాహ్మణయష్టికా. 139
- అంగారవల్లీ బాలేయ శాకబర్పరవస్తకాః
మజ్జిష్ఠా వికసా జిగ్గీ సమజ్గా కాలమేషికా. 140
- మజ్జికావర్ణీ (భ) మజ్జిరీ భణ్ణీ యోజన వల్ల్యసి
యాసో యవాసో దుస్పర్శో ధన్వయాసః కునాశకః. 141
- రోదనీ కచ్చురానన్తా సముద్రాన్తా దురాలభా
పృశ్నిపర్ణీ పృథకృర్ణీ చిత్రపర్జ్వజ్ఞీపర్ణికా. 142
- క్రోష్టువిన్నా సింహపుచ్చీ కలశీ ధావనీ (నిరు)గుహా
నిదిగ్గికా స్పృశీ వ్యాప్రీ బృహతీ కణ్ణికారికా. 143
- ప్రచోదనీ కులీ ఊద్రా దుఃస్పర్శా రాష్ట్రీ కేత్యసి
నీలీ కాలా క్షీతకికా గ్రామీణా మధుపర్ణికా. 144
- రజ్జనీ శ్రీఫలీ తుత్థా ద్రోణీ దోలా చ నీలినీ
ఆవల్గుజ స్సోమరాణీ సువల్లీ సోమవల్లీకా. 145

- కాలమేషీ కృష్ణపలా వా(కుచి)గుణీ పూతిప ల్యపి
కృష్ణోపకుల్యా వై దేహీ మాగధీ చపలా కణా. 146
- హిషణా పిప్పలీ శాణ్ణీ తోలాఽథ కరిపిప్పలీ
కపివల్లీ తోలవల్లీ శ్రేయసీ వసరః పుమాన్. 147
- చవ్యం తు చవికా కాకచి(జ్ఞా)చ్ఛీ గుఞ్జా తు కృష్ణలా
(ప) వలంకషా త్విక్షగంధా శ్వదంష్ట్రా స్వాదుకణ్ణకః. 148
- గోకణ్ణకో గోక్షరకో వసశృంగాట ఇత్యపి
విశ్వా విషా ప్రతివి షాఽతివి షోపవి షాఽరుణా. 149
- శృజ్జీమహాషఢం చాథ తీరావీ దుగ్ధికే(కా)సమే
శతమూలీ బహుసుతా భీరు రిస్థివరీ వరీ. 150
- ఋశ్యప్రోక్తాఽభీరువ త్త్రీ నారాయణ్య శృతావరీ
అహేరు రథ పేతద్రు కాలేయకహరిద్రవః. 151
- దార్వీ పచంపచా దారుహరిద్రా పర్జనీ త్యపి
వచోగ్రగంధా షడ్గంధా గోలోమీ శతపర్వికా. 152
- శుక్లా హైమవతీ వై ద్యమాతృసింహ్యా తు వాశికా
వృషోటరూష సింహాస్యో వాశకో వాజిదంతకః. 153
- ఆస్ఫోటా గిరికర్ణీ స్యాద్విష్ణుక్రాంతాఽపరాజితా
ఇక్షగంధా తు కాణ్డేక్ష కోకిలాక్షే క్షరక్షరాః. 154
- శాలేయ స్స్యా చ్చీతశివా చత్రా మధురికా మిసిః
మిశ్రే యావ్యథ సింహుండో వజ్రద్రు స్సు క్నుహీగుడాః 155
- సమస్తదు గ్ధాఽథో వేల్ల మమోషా చిత్రతణ్ణులా
తణ్ణులశ్చ క్రిమిఘ్నశ్చ విడంగం పున్నపుంసకమ్. 156
- బలా వాట్యాలకో(కా) ఘణ్ణారవా తు శణపుష్పికా
మృద్వీకా గోస్తనీ ద్రాక్ష స్వాద్వీ మధురనేతి చ. 157

- సర్వానుభూతి స్సరళా త్రిపుటా త్రివృతా త్రివృత్
త్రిభణీ(రో)రేచనీ శ్యామా పాలిన్ద్యో తు సుషేణికా. 158
- కాలా మసూరవిద శార్దూ చన్ద్రా కాలమేషికా
మధుకం క్షీతకం యష్టిమధుకం మధుయష్టికా,
విదారి క్షీరశుక్లేతుగంధా క్రోష్టితు యా సితా
అన్యా క్షీరవిదారి స్యా నృహశ్వేతర్ష గన్ధికా. 159
- లాగ్నలీ శారదీ తోయపిప్పలీ శకులాదనీ
ఖరాశ్వా కారవీ దీప్యో మయూరో లోచమస్తకః. 160
- గోపీ శ్యామా శారిబా స్యా (దనన్తో) చృన్దనో త్పలశారిబా
యోగ్య మృద్ధి సిద్ధిలక్ష్మ్యో వృద్ధే రప్యాహ్వయా ఇమే. 161
- కదళీ వారణబుసా రమ్భా మోచాంకుమత్పలా
కాష్ఠీలా ముద్గపర్ణీ తు కాకముద్గా సహేత్యపి. 162
- వార్తాకీ హింగుళీ సింహీ భణ్డాకీ దుష్పృద్ధిణీ
నకులీ సురసా (రాస్నా)నాగసుగంధా గంధనాకులీ. 163
- నకులేష్టా భుజిజ్ఞాక్షీ ఛత్రాకీ సువహా చ సా
విదారిగంధాంకుమతీ సాలవర్ణీ ష్ఠిరా ధ్రువా. 164
- తుజ్జికేరీ సముద్రాన్తా కార్పాసీ బదరేతి చ
భారద్వాజీ తు సా వన్యాశృంగీ తు వృషభో వృషః. 165
- గాజేరుకీ నాగబలా యషా హ్రస్వగవేదుకా
ధమార్గవో మోషక స్స్యా నృహజాలీ సపేతకః. 166
- జ్యోత్స్నీపదోలికా జాలీ నాదేయీ భూమిజమ్బుకా
స్యా ల్లాగ్నలీ త్వగ్నిశిఖా కాకాగ్నీ కాకనాసికా. 167
- గోధాపదీ తు సువహా ముసలీ తాల(మూ)మాలికా
అజశృణ్ణీ విషాణీ స్యా ద్గోజిహ్వో దార్వికే సమే. 168

- తామూలవల్లి తామూలీ నాగవల్ల్యవ్యథ ద్విజా
హరేణు రేణుకా కాన్తి కపిలా భస్మగన్ధినీ. 170
- ఏలా వాలక మైలేయం సుగన్ధి హరివాలకమ్
వాలకం చాథ పాలజ్ఞ్యా (ం) ముకుందః కుందకుస్తురూ 171
- బాలం ప్రీజేరబర్హిష్టోదీచ్యం కేశామ్బు నామ చ.
కాలనుసార్యవృద్ధాశ్మపుష్పశీతశివాని తు 172
- శైలేయం తాలవర్ణీ తు దైత్యా గంధకుటీ మురా
గన్ధినీ గజభక్యే తు సువహా సురభీరసా. 173
- మహేరణా కుస్తురుకీ సల్లరీ హ్రాదినితి చ
అగ్నిశ్వాలా సుభిజే తు ధాతకీ ధా(తు)తృపుష్పికా. 174
- పృథ్వీకా చంద్ర బా లైలా నిమ్మకీ ర్భహులాఽథసా
సూక్ష్మేపకుజ్జీకా తుత్థా కోరజ్జీ త్రిపుటా త్రుటిః 175
- వ్యాధిః కుష్మం పారిభావ్యం వాప్యంపాకల ముత్పలమ్
శట్ఠినీ చోరపుష్పీ స్యా త్కేశి న్యథ వితున్నకః 176
- రుటాఽమలాఽరుటా తాలీ శివా తామల కేతి చ
ప్రపౌష్ణరీకం పౌష్ణర్య మథ తున్నః కుజేరకః. 177
- కుణికచ్చః కాంతలకో నన్ది వృక్షోఽథ రాక్షసీ,
చక్రా ధనహరీ క్షేమదుష్పత్త్రిగణహాసకాః. 178
- వ్యాళాయుధం వ్యాఘ్రనఖం కరజం చక్రకారకమ్,
స పిరా విద్రుమలతా కపోతాజ్జి ర్నటీ నరీ. 179
- ధమ న్యజ్ఞానకేశీ చ హనుర్హృత్పవిత్రానిసీ,
కుత్తి శృణ్ణః ఖురః కోలదళం నఖ మథాథకీ. 180
- కాక్షీ మృత్సా తువరికా మృతాలక సురాస్త్రితే,
కుట న్నుటం దాశపురం వానేయం పరిపేలవమ్. 181

- ప్లవ గోపుర గోనర్దనైవర్తీ ముస్తకాని చ
 గ్రన్థిపర్ణం శుకం బర్హం పుష్పం ధౌణేయ కుర్కురే. 182
 మరున్మాలా తు పిఠనా స్పృక్తా దేవీ లతా లఘుః
 సముద్రాంతా వధూః కోటివర్షా లబ్ధోయి కేత్యపి. 183
 తపస్విని జటామాంసీ జఙ్గిలా లోమశా మి (శీ) పీ
 త్వకృత్త్ర ముత్కటం భృగ్గం త్వచం చోదం వరాజ్గకమ్. 184
 కచ్ఛూరకో ద్రావిడకః కా(ల్ప) ల్యకో వే(ధ) నముఖ్యకః
 ఓషధ్యో జాతి మాత్రే స్యు రజాతౌ సర్వ మౌషధమ్. 185
 శాకాఖ్యం పత్త్రపుష్పాది తణ్ణులీ యోఽల్పమారిషః
 విశ ల్యాఽగ్నిశి ఖాఽనన్తా ఫలిని శక్రపు (ష్వికా) ష్యుపి. 186
 స్యా దృక్షగన్ధా ఛగలా ఙ్ఞ్యావేగీ పృష్ఠదారకః
 జుఙ్గో బ్రాహ్మీతు మత్యాక్షీ వయస్థా సోమవల్లరీ. 187
 పటుపర్ణి హైమవతీ స్వర్ణక్షీరీ హిమావతీ.
 హయపుచ్ఛీతు కామ్యోజీ మాషపర్ణి మహాసహా. 188
 తుణ్డీకేరీ రక్తఫలా బిమ్బికా పీలుపర్ణ్యపి.
 బర్హరా (క)తబరీ తుగ్గీ ఖరపు ష్పాఽజగన్ధికా. 189
 ఏలాపర్ణి తు సువహా రాస్నా యుక్తరసా చ సా
 చాక్షేరీ చుక్రికా దంతశ తాఽమ్బు ష్ఠాఽమ్లలోణికా. 190
 సహస్రవేది చుక్రోఽమ్లవేతన శృతవే ధ్యపి
 నమస్కారీ గన్ధకా (రీ)లీ సమంగా ఖది రేత్యపి. 191
 జీవన్తీ జీవనీ జీవా జీవనీయా మధుస్రవా
 కూర్చశీర్షో మధురకః శృంగ హ్రస్వాంగ జీవకాః. 192
 కిరాతతిక్తో భూని మ్మోఽనార్యతి క్రోఽద సప్తలా
 విమలా సాతలా భూరిఘేనా చర్మక పేత్యపి. 193

- వాయసోలీ స్వాదురసా వయస్థాఽథ మకూలకః. 195
 నికుమ్భో దన్తికా ప్రత్యక్చేర్ణి ఋదుమ్పురపర్ణ్యపి.
 అజమోదా తూగ్రగన్ధా బ్రహ్మదర్భా యవానికా 195
 మూలే పుష్కరకాశీర పద్మపత్రాణి పౌష్కరే.
 అవ్య థాతివరా పద్మా చారటీ పద్మచారిణీ 196
 కామ్పిల్యః కర్కశ శృన్దో రక్తాంగో రోచనీ త్యపి.
 ప్రపున్నాట స్తేష్విడగణో దద్రుఘ్న శృక్రమర్దకః 197
 పద్మాట ఉరణా(ఖ)క్షశ్చ పలాణ్ణుస్తు సుకంద(గంధ)కః
 లతార్క-ద్రుద్రుమౌ తత్ర హరితేఽథ మహాషధం 198
 లకునం గృజ్జనారిష్ట మహాకంద రసోనకాః
 పునర్నవాతు శో (ధ) భషీ వితున్నం సు(ని) విషణ్ణకమ్ 199
 స్యా ద్వాతక శీత లోఽపరాజితా శణపర్ణ్యపి.
 సారవతాఙ్గిః కటభిః పణ్యా జ్యోతిష్మతీ లతా 200
 వార్షికం త్రాయమాణా స్యాత్త్రాయస్తీ బలభద్రికా.
 విష్వక్సేనప్రియా ఘృష్టి ర్వారాహీ బదరేత్యపి 201
 మార్కవో భృంగరాజ స్యాత్కాకమాచీ తు వాయసీ
 శతపుష్పా సితచ్చ త్రాఽతిచ్చత్రా మమరా మిసిః 202
 అవాక్సుషీ కారవీ చ సారణీ తు ప్రసారణీ.
 తస్యాం కటమ్బరా రాజబలా భద్రబ లేతి చ 203
 జనీ జతుకా(రజనీ)జననీ జతుకృ చ్చక్రవర్తినీ.
 సంస్ప ర్శాఽథ శ(తీ)టీ గన్ధమూలీ షడ్గ్రన్ధి కేత్యపి 204
 కచ్ఛారోఽపి పలా శోఽథ కా(ర) లివేల్లః కటిల్లకః
 సుషవీ చాథ కులకం పటోల స్త్రీక్తకః పటుః
 కూ(ష్మా)శ్వాణ్ణకస్తు కర్కారు రుర్వారుః కర్కటీ స్త్రియా. 205

- ఇక్ష్వాకుః కటుతుమ్పి స్యాత్తు మ్మ్యలాబూ రుభే సమే
చిత్రా గవాక్షీ గో(తు)తుమ్బా విశాలా త్విన్ద్రీవారుణీ 206
- అర్శోమ్న సూరణః కన్దో గణ్డీరస్తు సమప్తిలా
కల మ్మ్యుపోదకా శ్రీ తు మూలకం (హి) హీలమోచికా. 207
- వాస్తుకం శాకభేదాః స్యుః దూర్వా తు శతపర్వికా
సహస్రవీర్యా భాగ్వో రుహాననన్తాథ సా సితా. 208
- గోలోమీ శరవీర్యా చ గణ్డాలీ శకులాక్షకః
కురువిందో మేఘనామా ముస్తా ముస్తక మప్రియామ్. 209
- స్యా ద్భద్రముస్తకో గున్దా చూడాలా చక్ర లోచ్చటాః
వంశే త్వక్సార కర్మార త్వచిసార తృణధ్వజాః. 210
- శతపర్వా యవఫలో వేణు మస్కర తేజనాః
వేణవః కీచకాస్తే స్యు ర్యే స్వన స్త్యనిలోద్ధతాః. 211
- గ్రన్ధిర్నా పర్వపరుషీ గున్దా స్తేజనక శృరః
నడస్తు ధమనః పోటగళోఽథో కాశ మప్రియామ్. 212
- ఇక్షిగన్ధా పోటగళః పుంభూమని తు బల్బజాః
రసాల ఇక్షి స్తద్భేదాః పుణ్డ్రీకాన్తారకాదయః. 213
- స్వా ద్వీరణం వీరతరం మూలేఽస్యోశీర మప్రియామ్
అభయం నలదం సేవ్య మమృతాశం జలాశయమ్. 212
- లామజ్జకం లఘులయ మవదా హేష్టకాపథే
నడాదయ స్తృణం గర్భు చ్చ్యామాకప్రముఖా అపి. 215
- అశ్రీ కుశం కుఢో దర్భః పవిత్ర మథ కత్తృణమ్
సౌర సౌగంధిక ధ్యామ దేవజగ్దక రోహిణమ్. 216
- చక్రాతిచ్ఛత్రపాలఘ్నా మాలాతృణకభూస్తృజే
శష్పం బాలతృణం ఘాసో యవస(సం)స్తృణ మర్జునమ్. 217

- తృణానాం సంహతి స్తృణ్యా నద్యాతు నదసంహతిః
 తృణరాజాహ్వయ స్తాకో నాశికేర స్తు లాఙ్గలి. 218
- మోక్షా తు పూగః క్రముకో గువాకః ఖపురోఽస్యతు
 ఫల ముద్వేగ మేతే చ హిస్తాలసహితా త్రయః. 219
- ఋక్షారః కేతకీ తాళీ ఋక్షారీ చ తృణద్రుమాః
 ఇతి వనోషధివర్గః.
- అథ సింహాదివర్గః.
- సింహో మృగేన్ద్రః పశ్చాస్యో హర్యక్షః కేసరీ హరిః. 220
- (కజ్జీరవో గజరిపుః పింగదృష్టి ర్మృగాధిపః
 పుష్కరీకః పంచనఖ చిత్రకాయ మృగద్విషః)
 శార్దూలద్వీపినో వ్యాఘ్రే తరఖ స్తు మృగాదనః
 వరాహ స్సూకరో ఘృష్టిః కోలః పోత్రీ కిరిః కిటిః. 221
- చండ్రి మోణీ స్తబ్ధరోమా క్రోడో భూదార ఇత్యపి
 కపి ప్లవళ్ల ప్లవగ శాభామృగ వలీముఖాః 222
- మర్కటో వానరః కేశో వనౌకా అథ భల్లుకే
 ఋజేచ్ఛభల్లభల్లూకా గండకే ఖర్గఖర్గినౌ. 223
- బిలాయో మహిషో వాహద్విష త్కాసరనైరిభాః
 ప్రియాం శివా భూరిమాయు గోమాయు మృగధూర్తకాః 224
- సృగాల వచ్చాక క్రోష్ట ఫేరు ఫేరవ జమ్బుకాః
 ఓతు ర్పిడాలో మార్జారో పృషదంశక ఆఖుభుక్, 225
- త్రయో గౌదేర గౌదార గౌధేయా గోధికాత్మజే
 శ్వావిత్తు శల్య స్తల్లోమ్ని శలలీ శలలం శలమ్. 226
- వాతప్రమీ ర్వాతమృగః కోక స్త్వీహామృగో వృకః
 మృగే కురణ్ణ వాతాయు హరితాజినయోనయః. 227

- ఐజేయ మేణ్యా శ్చర్మాద్మ మేణ న్యైణ ముఖే త్రిషు
కదళీ కన్దళీ చీన శ్చమూరు ప్రియకా వపి. 228
- సమూరు శ్చేతి హరిణా అమీ అజినయోనయః
కృష్ణసార రురు స్యజ్కు రజ్కు శమ్పర రోహిషాః. 229
- గోకర్ణ పృషతైః పర్శ్వ రోహితా శ్చమరో మృగాః
గన్ధర్వ శ్చరభో రామ స్సమరో గవయ శ్శశః. 230
- ఇత్యాదయో మృగేన్ద్రాద్యా గవాద్యాః పశుజాతయః
(అదోగస్తాతు ఖనకో వృకః పుంధ్వజ ఉన్దురః)
ఉన్దురు ర్ముషికోఽప్యాఖు ర్గిరికా బాలమూషికా. 231
- చుచున్దరీ గన్ధమూషీ దీర్ఘదేహీ తు మూషికా
సరటః కృకలాసస్యా మ్మనలీ గృహగోధికా. 232
- లూతా శ్రీ తస్తువాయోర్జనాథ మర్కటకా స్సమాః
నీలజ్ఘస్తు క్రిమిః కర్ణజ(లౌ)లూకా(ః)శతపద్యుభే. 233
- వృశ్చిక శ్చూక కీటస్యా దళి ద్రోణా తు వృశ్చికే
పారావతః కలరవః కప్రోతోఽథ శశాదనః. 234
- వశ్రీ శ్యేన ఉలూకస్తు వాయసారాతి పేచకా
(దివాన్ధః కౌశికో మూకో దివాభీతో నిశాటనః)
వ్యాఘ్రాటస్తు భరద్వాజః ఖజ్జరీటస్తు ఖజ్జనః. 235
- లోహపృష్ఠ స్తు కజ్కు స్యా దథ చాపః కీరీదివిః
కళింజ భృంజ ధూమ్యాటా అథ స్యా చ్చత్రపత్రకః. 236
- దార్యాఘాటోఽథ సారణ్ణ స్తోకక శ్చాత్రక స్సమాః
కృకవాకు స్తామ్రచూడః కుక్కుట శ్చరణాయుధః. 237
- చటకః కలవిజ్కు స్స్యాత్తస్య శ్రీ చటకా తయోః
పుమపత్యే చాటకైరః త్ర్యపత్యే చటకై వహి. 238

- కర్కరేటుః కరేటు స్వాత్కృతకణక్రకరా సమా
వనప్రియః పరభృతః కోకిలః పిక ఇత్యపి. 239
- కాకే తు కరటారిష్ట బలిపుష్ట సకృత్ప్రిజాః
ధ్వాంజెత్తమోష పరభృ ద్బలిభు గ్వాయసా అపి. 240
- చిర జీవీ చైకదృష్టి ర్మౌకళిః పికవర్దనః
ద్రోణకాక స్తుకాకోలో దాత్యూహాః కాలకణ్ణకః. 241
- ఆతా (పి)యిచిల్లౌ దజ్జియ్యగృథౌ కీర కుకౌ సమా
క్రుజ్జౌ క్రొజ్జౌచభ బకః కహ్వాఃపుష్కరాహ్వాస్తు సారసః 242
- కోక శ్చక్ర శ్చక్రవాతో రథాంగాహ్వానామకః
కాదమ్బుః కలహంస స్వా దుత్క్రోశ కురరా సమా. 243
- హంసాస్తు శ్వేతగరుత శ్చక్రాంగా మానసాకనః
రాజహంసాస్తు తే చఙ్గువరణై ర్లోహితైస్పితాః. 244
- మలినై ర్మల్లికా (జె)ఖ్యాన్తే ధార్తరాష్ట్రా స్పితేతరైః
శరారి రాటి రాతిశ్చ బలాకా బినకణ్ఠికా. 245
- హంసస్య యోషి ద్వరటా సారసస్య తు లక్ష్మణా
జతు కాఽజినపత్రా స్యా త్పరోష్ఠీ తైలపాయికా. 246
- చర్వణా మక్షికా నీ(లా)లీ సరమా మధుమక్షికా
(వ)నితణ్ఠికా పుత్తికా స్యా ద్దంశస్తు వనమక్షికా. 247
- దంశీ తజ్జాతి రల్పా స్యా ద్దండోలీ పరటా ద్వయోః
భృంగారీ చీ(మీ)రుకా చీరీ ఝిల్లికా చ సమా ఇమాః. 248
- సమా పతన్గశలభౌ ఖద్యోతో జ్యోతిరిన్గజః
మధువ్రతో మమకరో మధులి జ్జుధుపాళినః. 249
- క్లిరేప పుష్పలి ధ్వుంగ పట్పద భ్రమరాశయః
ఋద్ధినిర శ్చఙ్గురీకో రోలమ్బో బమ్మర శ్చ సః. 250

- మయూరో బర్హిణోబర్హీ నీలకంఠో భుజంగభుక్
 శిఖావళ శ్శిఖీ కేకీ మేఘనాదానులాస్యపి 251
- కేకా వాణీ మయూరస్య సమౌ చంద్రక మేవకా
 శిఖా చూడా శిఖిణ్ణస్తు పిళ్ళుబర్హే నపుంసకే. 252
- ఖగే విహంగ విహగ విహంగమ విహాయసః
 శకున్తి పక్షి శకుని శకున్త శకున ద్విజాః. 253
- పతత్త్రి పత్త్రి పతగ పత త్పత్త్రిరథాణ్ణజాః
 నగౌకా వాజి వికిర వివిష్కిర పతత్త్రియః. 254
- నీడోద్భవా గరుత్మాన్తః పితృనో నభసంగమాః
 తేషాం విశేషా హరీతో మధుః కారణ్ణవః ప్లవః. 255
- తిత్త్రిః కుక్కుభో లావో జీవంజీవ శ్చకోరకః.
 కాయస్థిక స్థిట్టభకో వర్తకో వర్తికాదయః. 256
- గరు త్పక్షచ్ఛదాః పత్త్రిం పతత్త్రించతనూరుహమ్
 స్త్రీ పక్షతిః పక్షమూలం చఞ్చస్త్రోటి రుభే త్రియా. 257
- ప్రదీనోడ్డిన సణ్డినా న్యేతాః ఖగగతిక్రియాః
 షేళీ కోళో ద్విహీనేజ్జం కులాయో నీడ మత్రియామ్. 258
- పోతః పాకోర్భకోడిమ్మః పృథుక శ్శాబక శ్శిఖః
 స్త్రీపుంసౌ మిథునం ద్వంద్వం యుగ్మం తు యుగళం యుగమ్. 259
- సమూహ నివహ వ్యూహ సన్దోహ విసర వ్రజాః
 స్తోమౌఘ నికరవ్రాత వార సంఘాత సఞ్చయాః. 260
- సముదాయ స్సముదయ స్సమవాయ శ్చయౌ గణః
 త్రియాం తు సంహతి ర్భృన్దం నికురుమ్మం కదమ్మకం. 261
- పూగోవితానం ప్రకరోమండలం చక్రవాళకం
 పటలం పేటికా స్త్రీ స్యాచ్ఛక్రం జాలంచ జాలకం. 262

బృహదా స్సమై ర్వర్గః సంఘ సాఢౌ తు జస్తుభిః
 సజాతీయైః కులం యూధం తిరశ్చాం పున్నపుంసకం. 263
 పశూనాం సమజోఽన్యేషాం సమాజోఽథ సధర్మిణాం
 స్యాన్నికాయః పుష్కరాశీ తూత్కరః కూట మత్రియాం 264
 కాపోత శౌక మాయూర తైత్తిరాదీని తద్గణే
 గృహసక్తాః పక్షిమృగా శ్చైతా స్యు ర్గృహ్యకాశ్చతే. 265
 ఇతి సింహాదివర్గః.

అథ మనుష్యవర్గః.

మనుష్యా మానుషా మర్త్యా మనుజా మానవా నరాః
 స్యుః పుమాంసః పశ్చజనాః పురుషాః పూరుషా నరః 266
 త్రీయోషి దబలా యోషా నారీ సీమన్తినీ వధూః
 ప్రతీప్రదర్శినీ వామా వనితా మహిళా తథా. 267
 విశేషా స్త్వజ్జనా భీరూః కామినీ వామలోచనా
 ప్రమదా (మాని) భామినీ కాంతా లలనా చ నితమ్బినీ. 268
 సుందరీ రమణీ రామా కోపనా సైవభామినీ
 వరారోహా మత్తకాశి స్యుత్తమా వరవర్ణినీ. 269
 కృతాభిషేకా మహిషీ భోగిన్యోఽన్యా నృపత్రియః
 పత్నీ పాణిగృహీతీ చ ద్వితీయా సహధర్మిణీ. 270
 భార్యా జాయాఽథ పుం భూమ్ని దారాః స్యాత్తు కుటుమ్బినీ
 పురన్ధ్రీ సుచరిత్రా తు సతీ సాధ్వీ పతివ్రతా. 271
 కృతసాపత్నీ కాఽధ్యూ థాఽధివి న్నాఽథ స్వయంవరా
 పతింవరా చ వర్యాథ కులస్త్రీ కులపాలికా. 272
 కన్యా కుమారీ గౌరీ తు నగ్నికాఽనాగతార్తవా
 స్యాన్మధ్యమా దృష్టరజా స్తరుణీ యువతి స్సమే. 273

- సమాః స్నుషా జనీ వధ్య శ్చిరణ్ణీ తు సుచాసనీ
ఇచ్ఛావతీ కాముకా స్యా ద్వౌషస్యస్తీ తు కాముకీ. 274
- కాంతాస్తిసి తు యా యాత సక్యేతం సాభిసారికా
పుశ్చలీ దర్షణీ బంధ క్యసతీ కల శ్చేత్సరీ. 275
- నైవరిణీ పాంసులాఽథస్యా దశిశ్చీ శిశునా వివా
అవీరా నిష్పతిసుతా విశ్వస్తా విధవే సమే. 276
- ఆశి స్సభీ వయస్యా చ పతివత్సీ సభర్తుకా
వృద్ధా పలిక్సీ ప్రాణ్ణీ తు ప్రజ్ఞా ప్రాజ్ఞాతు ధీమతీ 277
- శూద్రీ శూద్రస్య భార్యా స్యా చ్ఛూద్రా తజ్ఞాతిరజనా
అభీరీ తు మహాశూద్రీ జాతిపుంయోగయో స్సమే. 278
- అర్యాణీ స్వయ మర్యా స్యాత్ క్షత్రియా క్షత్రియా వ్యపి
ఉపాధ్యాయా వ్యుపాధ్యాయా స్యా దాచార్యాపి చ స్వతః. 279
- అచార్యానీ తు పుంయోగే స్యాదర్యీ క్షత్రియీ తథా
ఉపాధ్యాయాన్యుపాధ్యాయా పోతా స్త్రీ పుంసలక్షణా. 280
- వీరపత్నీ వీరభార్యా వీరమాతా తు వీరసూః
జాతాపత్యా ప్రజాతా చ ప్రసూతా చ ప్రసూతికా. 281
- స్త్రీ నగ్ని కాకోటవీ స్యా ద్దూతీ సంచారికే సమే
కాత్యాయ స్యర్థ వృద్ధాయా కాషాయవసనాఽథవా. 282
- నైరస్మి పరవేశ్యస్థా స్వవశా శిల్పకారికా
అసిక్సీ స్యాదవృద్ధాయా ప్రేష్యాస్తః పురచారిణీ. 283
- వారస్త్రీ గణికా వేశ్యా రూపాజీవాఽథ సా జనైః
సత్కృతా వారముఖ్యా స్యాత్కుట్టినీ శమ్భుశీ సమే. 284
- విప్రశ్చికా త్విక్షణికా దైవజ్ఞాఽథ రజస్వలా
స్త్రీధర్మ వ్యవిరాత్రీయా ములినీ పుష్పవ త్యపి. 285

- ఋతుమత్య ప్యుద క్యాపి స్యాద్రజః పుష్ప మార్తవం
శ్రద్ధాశు ర్దోహదవతీ నిష్కళా విగతార్తవా. 286
- అవన్నసత్త్వా స్యా ధ్గుర్వి ణ్యన్తర్వత్నీ చ గర్భిణీ
గణికాదే స్తు గాణిక్యం గార్హిణం యావతం గణే. 287
- పునర్భూ ర్దిధిషూ రూథా ద్వి స్తస్యా దిధిషుః పతిః
సతు ద్విజోఽగ్రే దిధి(షూ)మః నైవ యస్య కుటుమ్బినీ
కానీనః కన్యకాకాత స్సుతోఽథ సుభగాసుతః
సౌభాగినేయః స్యా త్పరస్రైజేయ స్తు పరశ్చియః. 289
- వైతృష్యసేయః స్యాత్ వైతృష్యప్రియ శ్చ పితృష్యసుః
సుతో మాతృష్యసు త్సైవం వై మాత్రేయో విమాతృజః. 290
- అథ బాన్ధవినేయ స్యా చ్చన్దల శ్చానశీసుతః
కాలచేయః కాలచేరో భిక్షకీ తు సతీ యది. 291
- అదా కాలిటినే యోఽస్యాః కాలచేరోపి చాత్మజః
ఆత్మజ స్తనయ స్సూను స్సుతః పుత్రః స్త్రియాం త్వమ్. 292
- అహుర్దహితరం సర్వేఽపత్యం తోకం తయో స్సమే
స్వజాతే త్వోరసౌ రస్యో తాత స్తు జనకః పితా. 293
- జనయిత్రీ ప్రసూ ర్మాతా జననీ భగినీ స్వసౌ
ననా(స)ద్వా తు స్వసౌ పత్య ర్నప్తీ పౌత్రీ సుతాత్మజా. 294
- భార్యాస్తు భ్రాతృవర్గస్య యాతరః స్యుః పరస్పరం
ప్రజావతీ భ్రాతృజాయా మాతులానీ తు మాతులీ. 295
- పతివత్స్యైః ప్రసూః శ్వశ్రూః శ్వశుర స్తు పితౌతయోః
ఫితృర్భ్రాతృ పితృవ్య స్యా న్మాతుర్భ్రాతృ తు మాతులః. 296
- స్యాలా స్సుర్భ్రాతృతరః పత్నీః స్వామినో దేవృదేవరా
ప్వస్రీయో భాగినేయ స్యా జ్ఞామాతా దుహితుః పతిః 297

- పితామహః పితృపితా తత్పితా ప్రపితామహః
మాతృర్మాతా మహా ద్యేవం సపిజ్జాస్తు సనాభయః. 298
- సమానోదర్య సోదర్య సగర్భ్య సహజా స్సమాః
సగోత్ర బాన్ధవ జ్ఞాతి బన్ధు స్వ స్వజనా స్సమాః. 299
- జ్ఞాతేయం బన్ధుతా తేషాం క్రమా ద్భావసమూహయోః
భవః ప్రియః పతి ర్భ్రాతృ జార స్తూపపతి స్సమా. 300
- అమృతే జారజః కుండో మృతే భర్తరి గోశకః
భ్రాత్రీయో భ్రాతృజో భ్రాతృ భగిన్యో భ్రాతరావుభౌ. 301
- మాతాపితరా పితరా మాతరపితరా ప్రసూజనయితారౌ
శ్వశ్రూశ్వకురౌ శ్వకురౌ పుత్రౌ పుత్రీ శ్వ చ హితా చ. 302
- దమ్పతీ జమ్పతీ జాయాపతీ భార్యాపతీ చ తౌ
గర్భాశయో జరాయుః పుం స్యుల్బం చ కలలోఽన్త్రీయాం. 303
- సూతిమాసో వై జననో గర్భో భూణ ఇమౌ సమా
తృతీయా ప్రకృతి స్సండః క్లీబః పండో నపుంసకం. 304
- శిశుత్వం శైశవం బాల్యం తారుణ్యం యౌవనం సమే
స్యాత్ స్థాపిరం తు వృద్ధత్వం వృద్ధసజ్జేఽపి వార్ధకం. 305
- పలితం జరసా శౌక్ల్యం కేశాదా విశ్రసా జరా
స్యాదుత్తానశయా డిమ్భాస్తనపా చ స్తనంధయా. 306
- బాలస్తు స్యా స్మాణవకో వయస్థ స్తరుణో యువా
ప్రవయాః స్థవిరో వృద్ధో జీనో జీర్ణో జరన్నపి. 307
- వర్షీయాన్ దశమీ జ్యాయాన్ పూర్వజ స్త్వగ్రియోఽగ్రజః
జఘన్యజే స్యుః కనిష్ఠ యవీయోఽవరజానుజాః. 308
- అమాంశో దుర్బల శ్చాతో బలవాన్ మాంసలోఽంసలః
తున్దిల స్తున్దిభ స్తున్ది బృహత్కుక్షిః పిచణ్డలః. 309

అపటిటోఽవనాట శ్చావభ్రటో నతనాసితే
తేశవః కేశికః కేశీ వలినో వలిభ స్సమా. 310

వికలాజ్ఞస్తు పోగజ్ఞః ఖర్వో హ్రస్వ శ్చ వామనః
ఖరణా స్స్యో త్థరణసో విగ్రస్తా గతనాసికః. 311

ఋరణా స్స్యో త్థరణసః ప్రజ్ఞః ప్రగతజానుకః
ఊర్ధ్వజ్ఞా రూర్ధ్వజానుః స్యాత్ సంజ్ఞా స్సంహతజానుకే. 312
స్యాదేదే బదిరః కుబ్జే గడులః కుకరే కుణిః

పృశ్ని రల్పతనో శ్రోణః పంగా ముండస్తు ముణ్డతే,
వళిరః కేశరే ఘోదే ఖజ్జా త్రిషు జరావరాః 313

జడులః కాలకః పిష్టు స్తీలక స్తీలకాలకః. 314

అనామయం స్యా దారోగ్యం చికిత్సా రుక్ప్రతిక్రియా
భేషటాపద భైషజ్యా న్యగదో జాయు రిత్యపి. 315

స్త్రీ రుగ్రుణా చోపతాపరోగవ్యాధిగదామయాః
పుమాన్ యక్ష్మే తయ శ్శోషః ప్రతిశ్యాయస్తు పీనసః. 316

స్త్రీ ఖట్వతం తవః పుంసి కాసస్తు తవధుః పుమాన్
శోఫస్తు శ్వయధు శ్శోషః పాదస్పోటో విపాదికా 317

కిలాసం సిద్ధృ కచ్ఛాప్యం తు పామ పామే విచర్పికా
కణ్డూః ఖడ్జూశ్చ కణ్డూయా విస్ఫోటః పిటక త్రిషు. 318

వ్రణోఽత్రియా మీర్మమరుః క్షీణే నాడీవ్రణః పుమాన్
కోరో మండలకం కుష్టశ్విత్రే దుర్నామకార్శసీ. 319

అనాహ స్తు నిబన్ధ స్స్యాత్ గ్రహణీ రుక్ప్రవాహికా
ప్రచ్ఛర్దికా వమి శ్చ స్త్రీ పుమాం స్తు వమధు స్సమాః. 320

వ్యాధిభేదా విద్రదిః స్త్రీ జ్వరమేహభగన్ధరాః
[శ్రీవదం పాదవర్మికం కేశఘ్నం త్విస్త్రీలప్తకం.]

- అశ్రురీ మూత్రకృచ్ఛం స్యా త్పూర్వే శుక్రావధే ప్రియ, 321
 రోగహ ర్యగదజ్ఞారో భిషగై వ్యద్య శ్చికిత్సకే
 వార్తో నిరామయః కల్య ఉల్లాఘో నిర్లతో గదాత్, 322
 గ్లాన గ్లాస్సు అమయావీ వికృతో వ్యాధితోఽపయః
 అతురోఽభ్యమితోఽభ్యాస్తః సమో పామనకచ్ఛరా, 323
 దద్రుభో దద్రురోగి స్యా దర్శో రోగయతోఽర్హసః
 వాతీ వాతరోగి స్యా త్పాతసారోఽతిసారకీ, 324
 స్యుః క్లిన్నాక్షే చుల్ల చిల్ల పిల్లాః క్లిన్నేఽక్షి చా వ్యమీ
 ఉన్మత్త ఉన్మాదవతి శ్లేష్మలః శ్లేష్మణః కఫి, 325
 స్యుట్టో భుగ్నో రుజా వృద్ధనాభో తున్దిలతున్దిభౌ
 కిలాసీ సిద్ధులోఽన్ధోఽదృ జ్ఞూర్పాలే మూర్తమూర్చితౌ, 326
 శుక్రం తేజో రేతసీ చ బీజవీర్యేన్ద్రియాణి చ
 మాయుః పిత్రం కఫః శ్లేష్మో త్రియాంతు త్వగస్సృగ్వరా, 327
 పిశితం తరసం మాంసం పలలం క్రవ్య మామిషం
 ఉత్తప్తం శుష్కమాంసం స్యాత్త ద్వల్లారం త్రిలింగకం, 328
 రుదిరేఽసృగ్గోహితాస్రరక్త క్షతజశోణితం
 వృ(బు)క్కాగ్రమాంసం హృదయం హృన్మేదస్తువపావసా, 329
 పశ్చాద్గ్రీవా సిరా మన్యా నాడీ తు ధమని స్సీరా
 తిలకం క్లోమ మస్తిష్కం గోర్ధం కిష్టం మలోఽత్రియాం, 330
 ఆస్త్రం పురీ తద్గుల్మ స్తు ప్లేహో పుంస్యథ వస్నసా
 స్నాయుః త్రియాం కాలఖణ్డ యకృతీ తు సమే ఇమే, 331
 సృణికా స్యన్ద్రినీ లాలా దూషికా నేత్రయో ర్మలం
 [నాసామలం తు శింఖాణం శింజూషం కర్ణయోర్మలం.]
 మూత్రం ప్రసావ ఉచ్ఛారా వస్కరౌ శ(చ)మలం శకృత్, 332

- పురిషగూధే వర్చస్క మస్త్రీ విష్టావి(శో)షా త్రియా
స్యా త్కర్పరః కపాలోఽస్త్రీ కీకసం కుల్యమస్థిచ. 333
- స్యా చ్చరీరాస్థి కజ్జాశః పృష్ఠాస్థి తు కశేరుకా
శిరోఽస్థి తు కరోటిస్త్రీ పార్శ్వాస్థిని తు పర్శుకా 334
- అజ్గం ప్రతీకోఽవయవోఽపఘ నోఽథ కశేబరం
గాత్రం వపు స్సంహననం శరీరం వర్షమ విగ్రహః 335
- కాయో దేహః క్లీబపుంసోః త్రియాం మూర్తిస్తను స్తనూః
పాదాగ్రం ప్రపదం పాదః పదజ్ఞి శ్చరణోఽస్త్రీయాం. 336
- తద్గ్రీవీ ఘటికే గుల్ఫాపుమా న్నార్జి స్తయోరథః
జంఘా తు ప్రసృతా జానూ రుపర్వాష్ఠీవ దత్రియామ్. 337
- నక్తి క్లీబే పుమా నూరు స్తత్పన్థిః పుంసి వజ్జణః
గుదం త్వపానం పాయుర్నా వస్త్రీ ర్నా భే రధో ద్వయోః 338
- కటో నా శ్రోణిఫలకం కటిః శ్రోణిః కక్షద్మతీ
పశ్చాన్నితమ్బుః త్రీకట్యాః క్లీబే తు జఘనం పురః. 339
- కూపకౌ తు నితమ్బస్థా ద్వయహేనే మకున్దరే
త్రియాం స్పిచౌ కటిప్రోథా వుపస్థౌ వక్ష్యమాణయోః. 403
- భ(గం)గో యోని ర్ద్వయోః శిశ్నో మేత్రో మేహనశేఫసీ
ముష్కోఽణ్ణకోశో వృషణః పృష్ఠవంశాధరే త్రికం. 341
- పిచణ్ణకుక్షీ జఠరోదరం తున్దం స్తనౌ కుచౌ
మాచుకం తు కుచాగ్రం స్యా న్ననాక్రోడం భుజాన్తరం. 322
- ఉరో వత్సం చ వక్ష శ్చ పృష్ఠం తు చరమం తనోః
స్కన్ధో భుజశిరోఽంసోఽస్త్రీ సన్ధి తస్యైవ జత్రణీ. 343

- బాహుమూలే ఉభౌ కక్షౌ పార్శ్వ మస్త్రీ తయోరధః
 మధ్యమం చావలగ్నం చ మధ్యోఽస్త్రీ ద్వౌ పరా ద్వయోః 344
 భుజబాహూ ప్రవేష్టో దోః స్యా త్కపోజీ స్తు కూర్పరః
 ఆస్యోపరి ప్రగణ్ధ స్వాత్ ప్రకోష్ఠ స్తస్య చావ్యధః 345
 మణిబద్ధా దాకనిష్ఠం కరస్య కరభో బహిః
 పశ్చాత్తాళ శ్చయః పాణి స్తర్జనీ స్యా త్ప్రదేశినీ. 346
 అఙ్గుళ్యః కరశాఖా స్మ్యుః పుం స్యఙ్గుప్తః ప్రదేశినీ
 మధ్య మామికా చాపి కనిష్ఠా చేతి తాః క్రమాత్. 347
 పునర్పవః కరరుహో నఖోఽస్త్రీ నఖ రోఽస్త్రీయాం
 ప్రాచేశతాలగోకర్ణా స్తర్జన్యాదియుతే తతే. 348
 అఙ్గుష్ఠే సకనిష్ఠే స్యా ద్విత స్త్విర్వాదశాంగుళః
 పాణౌ చపేటప్రతల ప్రహస్తా విస్తృతాంగుళౌ. 349
 ద్వౌ సంహతౌ సంహతల ప్రతలౌ వామదక్షిణౌ
 పాణి ర్నికుబ్జః ప్రసృతిస్తా యుతా వజ్జలిః పుమాన్. 350
 ప్రకోష్ఠే విస్తృతకరే హస్తౌ ముష్ట్యా తు బద్ధయా
 స రత్నిస్సాస్య దరత్ని స్తు నిష్కనిష్ఠేన ముష్ఠినా. 351
 వ్యామో బాహ్వో స్సకరయో స్తతయో స్త్రిర్యగస్తరం
 ఊర్ధ్వవిస్తృతదోః పాణి నృమానే పౌరుషం త్రిషు. 352
 కంఠో గళోఽథ గ్రీవాయాం శిరోధిః కన్ధ రేత్యపి
 కమ్బుగ్రీవా త్రిరేఖా సాఽవటు ర్ద్ధాటా కృకాటికా. 353
 వక్త్రాన్యే వదనం తుణ్ణ మాననం లవనం ముఖం
 క్లేబే ఘ్రూణం గన్ధవహా మోణా నాసా చ నాసికా. 354
 ఓష్ఠాధరౌ తు రదనచ్ఛదౌ దశనవాససీ
 అధస్తా చ్చిబుకం గణ్ధ కపోలౌ తత్పరా హనుః. 355

- రదనా దశనా దంతా రదా స్త్రాలు తు కాకుదమ్
రసజ్ఞా రసనా జిహ్వో ప్రాంతా వోష్ణస్య సృష్టిణీ. 356
- లలాట మలికం గోధి రూర్ధ్వే దృగ్భ్యం భ్రువౌత్రియౌ
కూర్చ మస్త్రీ భ్రువో ర్మధ్యం తారకాఽక్ష్యః కసినికా 357
- లోచనం నయనం నేత్ర మీక్షణం చక్షు రక్షిణీ
దృగ్భ్యస్త్రీ చాశ్రు నేత్రామ్బు రోదనం చాస్ర మ(శ్రు)స్రవ. 358
- అపాంగా నేత్రయో రన్తా కటాక్షోఽపాగ్గదర్శనే
కర్ణశబ్దగ్రహా శ్రోత్రం శ్రుతిః స్త్రీ శ్రవణం శ్రవః. 359
- ఉత్తమాగ్గం శిరశ్శీర్షం మూర్ధా నా మస్తకోఽప్రియాం
చికురః కుస్తలో వాలః కచః కేశ శ్శిరోరుహః. 360
- తద్భుద్ధే తైశికం తైశ్య మలకా శ్శూర్ణకుంతలాః
తే లలాటే భ్రమరకాః కాకపక్షః శిఖణ్డకః. 361
- కబరీ కేశవేశోఽథ ధమ్మిల్ల స్సంయతాః కవాః
శిఖా మాడా కేశపాశీ వ్రతినాం తు జటా సటా 362
- వే(ణి)ణీ ప్రవేణీ శీర్షణ్య శిరస్యో విశదే కచే
పాశః పక్ష శ్చ హస్త శ్చ కలాపార్థాః కచాత్పరే. 363
- తనూరుహం రోమ లోమ తద్వృద్ధౌ శ్శుశ్రు పుష్ముఖే
అకల్పవేషౌ నైవభ్యం వ్రతికర్మ ప్రసాధనమ్. 364
- దంతై తే త్రిష్వలంక ర్తాఽలంకరిష్టు శ్చ మణ్డితః
వ్రసాధి తోఽలంకృత శ్చ భూషిత శ్చ పరిష్కృతః. 365
- విభ్రా ధ్భౌజిష్టురోచిష్టూ భూషణం స్యా దలంక్రియా
అలంకార స్త్వాభరణం పరిష్కారో విభూషణం. 366
- మణ్డినం చాథ మకుటం కిరీటం పున్నపుంసకం
చూడామణి శ్శిరోరత్నం తరలో హారమధ్యగః. 367

వాలపాశ్యా పారితథ్యా పత్రపాశ్యా లలాటికా
కర్ణికా తాళపత్రం స్యా త్కుంజలం కర్ణ వేష్టనం. 368

గ్రీవేయకం కణ్ఠభూషా లమ్బనం స్యా ల్లలన్త్రికా
స్వర్ణైః ప్రాలమ్బి కాఽభోర స్సూత్రికా మౌక్తికైః కృతా. 369

హారో ముక్తావళీ దేవచ్ఛ స్తోఽసౌ శతయష్టి(కా)కః
హార భేదా యష్టిభేదా ధుచ్ఛ గుచ్ఛార్థ గోస్తనాః. 370

అర్ధహారో మాణవక ఏకావ శ్చేకయష్టికా
నైవ నక్షత్రమాలా స్యా త్సప్తవింశతిమౌక్తికా. 371

అవాపకః పారిహార్యః కటకం వలయోఽత్రియాం
కేయూర మంగదం తుల్యే అంగుళీయక మూర్ఛికా. 372

సాక్షరాఽంగుళముద్రా సా కజ్జ-ణం కరభూషణం
శ్రీకట్యాం మేఖలాకాఞ్చీ సప్తకీ రశనా తథా. 373

క్లిబే సారసనం చాథ పుంస్కట్యాం శృంఖలం త్రిషు
పాదాంగదం తులాకోటి ర్మణ్ణీరో నూపురోఽత్రియామ్. 374

హంసకః పాదకటకః కిక్కిణీ ఊద్రఘణ్ణికా
త్వక్పల క్రిమి రోమాణి వస్త్రయోని ర్దశ త్రిషు. 375

వల్కలం క్షోమాది ఫాలంతు కార్పాసం బాదరం చతత్
కౌశేయం క్రిమికోశోత్థం రాజ్కవం మృగరోమజమ్. 376

అనాహతం నిష్ప్రవాహి తస్త్రకం చ నవామ్బరే.
త త్స్యా దుద్గమనీయం య ధౌతయో ర్వస్త్రయో ద్యుగమ్. 377

పత్తోర్జం దౌతకౌశేయం బహుమూల్యం మహాధనమ్
కౌమం దుకూలం స్యా ద్వే తు నివీతం ప్రావృతం త్రిషు 378

ప్రియాం బహుత్వే వత్తస్య దశాస్య్య ర్వత్తయోర్ద్వయోః
దైర్ఘ్య మాయామ అ(నా)రోహః పరిణాహో విశాలతా. 379

పటచ్చరం తీర్ణవత్తం సమో నక్తకకర్పటో
వత్త మాచ్ఛాదనం వాస శ్చేలం వసన మంకుకమ్. 380

సుచేలకః పటేఽస్త్రీ స్యా ద్వరాశిః స్థూలశాటికః
నిచోళః ప్రచ్ఛదపట స్సమో రల్లకకమ్పశౌ. 381

అస్త రీయోపనంవ్యాన పరిధానా న్యధోఽంకుకే.
చ్యో ప్రావారోత్తరానంగో సమో బృహతికా తథా. 382

సంవ్యాన ముత్తరీయం చ చోళః కూర్పాసకోఽస్త్రీయాం
నిశార స్స్యాత్ ప్రావరణే హిమానిలనివారణే. [కమ్. 383

అర్ధోరుకం వరశ్రీణాం స్యా చ్చక్షాతక(మస్త్రీయాం)మంకు
స్యా త్రిష్వాఽప్రపదీనం త త్స్పృష్టో త్యాప్రపదం హియత్. 384

అస్త్రీ వితాన ముల్లోచో యాప్యాయం వత్తవేశ్మని
ప్రతిసీరా యవనికా స్యాత్తిరస్కరిణీ చ సా. 385

పరికర్మాక్షసంస్కార స్స్యా న్నార్జ్వి రాక్షసా మృజా
ఉద్వర్త నోత్పాదనే ద్వే సమే ఆస్థావ ఆప్లవః. 386

స్నానం చర్చా తు చ(చా)ర్చిక్యం స్థానకోఽథ ప్రబోధనమ్
అనుబోధః పత్త లేఖా పత్తాక్షాశి రిమే సమే 387

తమాలపత్తతిలకచిత్రకాణి ఏశేషకమ్
ద్వితీయం చ తురీయం చ న త్రియా మథ కుబ్జమమ్. 388

కాశ్మీరజన్మాగ్ని శిఖం వరం బాష్ణికపీతనే
రక్తసంకోచపికునే ధీరలోహితచందనమ్. 389

- లాజ్ఞే రాజ్ఞే జతుక్లే బే యావోఽలక్తో ద్రుమామయః
లవజ్ఞం దేవకుసుమం శ్రీసంజ్ఞ మథ జాపకమ్. 390
- కా(లీ)లేయకం చ కాలానుసార్యం చాథ సమార్థకమ్
వం(శి)శకాగురు రాజార్హ లోహక్రిమిజ జోజ్జకమ్ 391
- కాలాగు ర్వగురుః స్యా త్తు మంగళ్యం మల్లిగన్ధి యత్
యక్షధూప స్సర్వరసోఽరాళ స్సర్వరసా వపి, 392
- ఐహురూపోఽవ్యథ వృకధూపకృత్రిమధూపకౌ
తురుష్కః పిష్టక స్సిల్వో యావనోఽవ్యథ పాయసః, 393
- శ్రీవాసో వృక్షధూపోఽపి శ్రీవేష్టసరళద్రవౌ
మృగనాభి ర్మృగమదః కస్తూరీ చాథ కోలకమ్. 394
- (కంకా)తక్కిలకం కోశఫల మథ కర్పూర మష్టియాం
ఘనసార శృంగ్రసంజ్ఞ స్సితాభో హిమవాలుకా. 395
- గన్ధసారో మలయజో భద్రశ్రీ శృందనోఽస్త్రియాం
తైలపర్ణిక గోశీర్షే హరిచందన మష్టియాం 396
- తీలపర్ణి తు పత్రాంగం రజ్జనం రక్తచందనం.
కుచందనం చాథ జాతికోశ జాతిఫలే నమే. 397
- కర్పూరాగరు కస్తూరీ తక్కిలై ర్యక్షకర్ణమః
గాత్రానులేపనీ వర్తి ర్వర్ణకం స్యా ద్విలేపనం. 398
- చూర్ణాని వానయోగా స్స్వూ ర్భావితం వాసితం త్రిషు
సంస్కారో గంధమాల్యాద్యై ర్యస్యా త్తదధివాసనం. 399
- మాల్యం మాలా స్రజౌ మూర్ధ్ని కేశమధ్యే తు గర్భకం
ప్రభ్రష్టకం శిఖాలమ్బి పురోన్యస్తం లలామకం. 400
- ప్రాలమ్బ మృజులమ్బి స్యా త్కణ్ఠా ద్వైకక్షకం తు తత్
యత్తిర్యక్ క్షిప్త మురసి శిఖా స్వాపీడశేఖరా. 401

- రచనా స్యా త్పరిస్పంద ఆభోగః పరిపూర్ణతా
ఉపదానం తూపబర్హః శయ్యాయాం శయనీయవత్. 102
- శయనం ముఖం పర్యం పర్యం పర్యం పర్యం సమాః
గేస్తుకః కస్తుకో దీపః ప్రదీపః పేత మాసనం 403
- సముద్గత స్సంపుటకః ప్రతిగ్రాహః పతద్గ్రహః
ప్రసాధనీ కట్కతికా పిష్టాతః పటవాసకః. 404
- దర్శజే ముకరాదర్శా వ్యజనం తాశవృంతకం

ఇతి మనుష్యవర్గః.

అథ బ్రహ్మవర్గః.

- సంతతి ర్గోత్ర జనన కులా న్యభిజ నాన్వయా. 405
- వంశోన్యవాయ స్సంతానో వర్ణా స్సన్య ర్పాహ్మణాదయః
విప్రక్షత్రియవిటూద్రా శ్చాతుర్వర్ణ్య మితి స్మృతం
రాజవీజీ రాజవంశ్యో బీజ్య స్తు కులసమ్మవః. 406
- మా(మ)హాకుల కులీనార్య సభ్య సజ్జన సాధవః
బ్రహ్మచారి గృహీ వానప్రస్థో భిక్షు శ్చతుష్టయే. 107
- అశ్రమోన్మత్తీ ద్విజాత్యగ్రజన్మభూదేవ బాడబాః
విప్రశ్చ బ్రాహ్మణోన్మత్తా పట్కర్మా యాగాదిభి ర్యుతః. 408
- విద్వా న్విపశ్చి ద్దోషజ్ఞ స్సన్ సుఖీః కోవిదో బుధః
ధీరో మనీషీ జ్ఞాః ప్రాజ్ఞా స్సంఖ్యావా న్మణితః కవిః. 409
- ధీమాన్ సూరిః కృతీ కృష్టి ర్గర్భవర్ణో విచక్షణః
మూరదర్శీ దీర్ఘదర్శీ శ్రోత్రియ చ్ఛాందసా సమా. 410
- ఉపాధ్యాయోన్యసా కోన్మత్త స్యాన్ని పేకాదికృ దురుః
మస్త్రవ్యాఖ్యా కృదాచార్య ఆదేష్టా త్వధ్వరే వ్రతీ. 411

- యష్టా చ యజమాన శ్చ స సోమవతి దీక్షితః
ఇత్యాశీతో యాయజూతో యజ్వా తు విధినేష్టవాన్. 412
- సగిష్ప తిష్టాః స్థవతిః సోమపీఢీ తు సోమపాః
సర్వవేదా స్స యే నేష్టో యాగ స్సర్వస్వదక్షిణః. 413
- అనూచానః ప్రవచనే సాక్షేఽచీతీ గురోస్తు యః
లభానుజ్ఞ స్సమావృత్తః సుత్వా త్వభిషవే కృతే. 414
- ఛాత్రాస్తే వాసినా శిష్యే తై జ్ఞః ప్రాథమకల్పికాః
ఏకబ్రహ్మ వ్రతాచారా మిథ స్స బ్రహ్మచారిణః. 415
- సతీధ్యా స్త్రేకగురువ శ్చితవా నగ్ని మగ్నిచిత్
పారంపర్యోపదేశః స్యా దైతిహ్య మితిహోఽవ్యయం 416
- ఉపజ్ఞా జ్ఞాన మాద్యం స్యాత్ జ్ఞాత్వాఽరమ్భ ఉపక్రమః
యజ్ఞ స్సహోఽధ్వరోయాగ స్సప్తతస్తు ర్మఖః క్రతుః. 417
- పాతో హోమ శ్చాతిథీనాం సవర్యా తర్పణం బలిః
ఏతే పఞ్చ మహాయజ్ఞా బ్రహ్మయజ్ఞాదినామకాః. 418
- సమజ్యా పరిషద్గోష్ఠీ సథా సమితి సంసదః
ఆస్థానీ క్లిబ మాస్థానం శ్రీనపుంసకయో స్సదః. 419
- ప్రాగ్వంశః ప్రాగ్భువిగ్గేహాత్ సదస్యా విధిధ(ర్మి)ర్మనః
సథాసద స్సభాస్తారా స్సభ్యా సామాజికా శ్చ తే. 420
- అధ్వర్యుద్గాత్యహోతారో యజుస్సామర్హిదః క్రమాత్
అగ్నిద్రాద్యా ధనై ర్వార్యా ఋత్విజో యాజకా శ్చ తే. 421
- వేదిః పరిష్కృతా ధూమిః సమే స్థణ్డలచత్వరే
చషాలో యూపకటకః కుమ్భా సుగహనా వృతిః. 422
- యూపాగ్రం తర్మ నిర్మస్థ్యదారుణీ త్వరణీ ర్వయోః
దక్షిణాగ్ని ర్గార్హవత్యాహవనీయౌ త్రయోగ్నయః. 423

- అగ్నిత్రయ మిదం త్రేతా ప్రణీత సంస్కృతోఽనలః
సమూహ్య పరిచాయోపచాయ్యా అగ్నౌ ప్రయోగిణః 424
- యో గార్హపత్యా దానీయ దక్షిణాగ్నౌ ప్రణీయతే
తస్మి న్నానాయోఽథాగ్నాయీ స్వాహా చ హతభుక్ప్రియా. 425
- ఋక్ సామిధేనీ దాయ్యా చ యా స్యా దగ్నిసమిన్దనీ
గాయత్రీ ప్రముఖం చన్దో హవ్యపాకే చరుః పుమాన్. 426
- అమిషే సా శృతోష్టే యా క్షీరే స్యా ద్దధియోగతః
ధవిత్రం వ్యజనం తద్య ద్రచితం మృగచర్మణా. 427
- పృషదాజ్యం సదద్యాజ్యే పరమాన్నం తు పాయసం
హవ్యకవ్యే దైవపైత్రే అన్నే పాత్రం స్రువాదికం. 428
- ద్రువోపభృ జ్జహూ ర్నా తు స్రువోభేదాః స్రుచః త్రియః
ఉపాకృతః పశురసౌ యోఽభిమన్త్య క్రతౌ హతః. 429
- పరమ్పరాకం శ (మ)సనం ప్రోక్షణం చ వధార్థకం
వాచ్యలింగాః ప్రమీతోపసమ్పన్న ప్రోక్షితాహతే. 430
- సాన్నాయ్యం హవి రగ్నౌతు హతం త్రిషు వషట్కృతం
దీక్షన్తోఽపభృతోయజ్ఞే తత్కర్మార్హం తు యజ్ఞియం 431
- త్రివ్యథ క్రతుకర్మేష్టం పూర్తం ఖాతాదికర్మయత్
అమృతం విషుసో యజ్ఞశేష భోజనశేషయోః. 432
- త్యాగో విహాపితం దాన ముత్సర్జన విసర్జనే
విశ్రాణనం వితరణం స్పర్శనం ప్రతిపాదనం. 433
- ప్రాదేశనం నిర్వపన మవవర్జన మంహతిః [కం
మృతార్థం తద (హేదా) హర్దానం త్రిషు స్యాద్దౌర్ధ్వదై హి. 434
- పితృదానం నివాప స్స్యాత్ శ్రాద్ధం తత్కర్మశాస్త్రతః
అన్వాహార్యం మాసి కేఽంశోఽష్ట మోఽహ్నిః కుతపోఽత్రియాం

- పర్యేషణా పరీష్టి శ్చన్యేషణా చ గవేషణా
 నని స్త్వద్యేషణా యాచ్ఛాఽభిశస్తి ర్యాచ నాఽర్థనా. 436
 షట్సు త్రిష్వర్ష్య మహ్నార్థే పాద్యం పాదాయ వారిణీ
 క్రమా దాతి భ్యాతిథేయే ఆతిభ్య ర్థేఽత్ర సాధుని. 437
 స్యా దావేశిక ఆగస్తు రతిథి ర్నా గృహగతే
 ప్రాఘృష్టికః ప్రాఘుణిక శ్చాభ్యుత్థానం చ గౌరవం. 438
 పూజా నమ స్యాఽపచితి స్సప ర్యాఽర్చాఽర్హణా స్సమాః
 వరిపస్యా తు శుశ్రూషా పరిచ ర్యాఽప్యపాసనా
 వ్రజ్యాఽటాట్యా పర్యటనం చర్యా త్వీర్యాపథస్థితిః. 439
 ఉపస్పర్శ స్త్వాచమన మథ మౌన మభాషణం
 ప్రాచేతస శ్చాదికవిః స్యా నైత్రతావదుణి శ్చ సః
 వాల్మీకి శ్చాథ గాధేయో విశ్వామిత్ర శ్చ కౌశికః
 వ్యాసో ద్వైపాయనః పారాశర్యః సత్యవతీసుతః. 440
 ఆనుపూర్వీ త్రియాం వావృ త్పరిపాటి రనుక్రమః
 పర్యాయ శ్చాతిపాత స్తు స్యా త్పర్యయ ఉపాత్యయః
 వియమో వ్రతమస్త్రీ తచ్ఛోపవాసాదిపుణ్యకం. 441
 ఉపవస్త్రం తూపవాసో వివేకః పృథగాత్మతా
 స్యా ద్భ్రహ్మవర్చసం వృత్తాధ్యయనర్థి రథాఞ్జలిః. 442
 పాఠే బ్రహ్మఞ్జలిః పాఠే విప్రషో బ్రహ్మబిద్దవః
 ధ్యానయోగాసనే బ్రహ్మసనం కల్పో విధి క్రమౌ. 443
 ముఖ్య స్సాప్య త్పృథమః కల్పోఽనుకల్పస్తు తతోఽధమః
 సంస్కారపూర్వం గ్రహణం స్యా దుపాకరణం శ్రుతేః. 444
 సమే తు పాదగ్రహణ మభివాదన మి త్యుభే
 భిక్షుః పరివ్రా ట్కర్మస్థీ పారాశర్యపి మన్కరీ. 445

- తపస్వీ తాపసః పారికాక్షీ వాచంయమో మునిః
తపః క్లేశసహో దాన్తో వర్ణినో బ్రహ్మచారిణః. 446
- ఋషయ స్సత్యవచసః స్నాతక స్వాప్లుతో వ్రతీ
యే నిర్జితేంద్రియగ్రామా యతినో యతయ శ్చతే. 447
- య స్థణ్ణిలే వ్రతవశా చేతే స్థణ్ణిలశా య్యసౌ
స్థాణ్ణిల శౌభ విరజ స్తమన స్స్యు ర్వయాతిగాః, 448
- పవిత్రః ప్రయతః పూతః పాషణ్ణా స్సర్వలింగినః
పాలాశో దణ్ణ ఆషాఢో వ్రతే రామ్భస్తు వైణవః. 449
- అస్త్రీ కమణ్ణలుః కుణ్డీ వ్రతినా మాసనం బ్రుసీ
అజినం చర్మకృత్తిః స్త్రీ భైక్షం భిక్షకదమ్పకం. 450
- స్వాధ్యాయ స్వాజ్ఞప్త స్సత్కాఽభిషవ స్సవనం చ సా
సర్వైవసా మపధ్వంసి జవ్యం త్రి వ్యఘమర్షణం. 451
- దర్శశ్చ పౌర్ణమాసశ్చ యాగా పజ్ఞ స్తయోః పృథక్
శరీరసాధనాపేక్షం నిత్యం యత్కర్మ తద్యమః. 651
- నియమస్తు సయత్కర్మ నిత్య మాగస్తుసాధనం
క్షౌరం తు భద్రాకరణం ముఱ్ఱనం వసనం తథా. 453
- ఉపవీతం యజ్ఞసూత్రం ప్రోద్ధృతే దక్షిణేకరే
ప్రాచీనావీత మన్యస్మిన్నివీతం కణ్ణలమ్బితం. 454
- అగ్నేశ్యగ్రే దైవం తీర్థం స్వల్పాగ్నేశ్యో రూలే కాయం
మధ్యేఽగ్నేశ్యోః పైత్రం మూలేహ్యగ్నేశ్యస్య బ్రాహ్మం. 455
- స్యా ద్భృహ్మభూయం బ్రహ్మత్వం బ్రహ్మసాయుజ్య మి త్యపి
దేవభూయాదికం తద్యత్ కృచ్ఛ్రిం సాస్తవనాదికం 456
- సన్నాస్య స వత్సనశనే పుమాన్ ప్రాయోఽథ వీరహ
సప్తాగ్నిః కుహనా లోచా నిమిత్తేర్వాపథకల్పనా. 457

- ప్రాత్య స్సంస్కారహీన స్సాస్య దస్యాధ్యాయో నిరాకృతిః
ధర్మధ్వజీ లింగవృత్తి రవకీర్ణీ క్షతవ్రతః. 458
- సుప్తే యస్మి న్నస్త్ర మేతి సుప్తే యస్మి న్నుదేతి చ
అంశుమా నిభినిర్ము క్తాభ్యుదితౌ తౌ యథాక్రమం. 459
- పరివే త్తాను జోనూడే జ్యేష్ఠే దారపరిగ్రహాత్
పరివిత్తి స్తు తజ్ఞాయాన్ వివాహోపయామా సమా. 460
- తథా పరిణ యోద్యా హోపయామాః పాణిపీడనం
వ్యవాయో గ్రామ్యధర్మే మైదునం నిదువనం రతం. 461
- త్రివర్గో ధర్మకామార్తై శ్చతుర్వర్గ సమోక్షకైః
సబలై నై శ్చతుర్భద్రం జన్యా స్సిన్ధుగ్ధ వరస్య యే. 462
- ఇతి బ్రహ్మవర్గః.

అథ క్షత్రియవర్గః.

- మూర్ధాభిషిక్తో రాజన్యో బాహుజః క్షత్రియో విరాట్
రాజ్ఞి రాటార్ధివ క్షేత్థౌ న్నృప భూప మహీక్షితః. 463
- రాజా తు ప్రణతా శేషసామన్త స్సాస్య దదీశ్వరః
చక్రవర్తీ సార్వభౌమో వృషోన్యో మణ్డలేశ్వరః. 464
- యే నేష్టం రాజసూయేన మణ్డల స్త్యేశ్వర శ్చ యః
శాస్తి యశ్చాజ్ఞయా రాజ్ఞ స్స సమ్రా డథ రాజకం. 465
- రాజన్యకం చ నృపతి క్షత్రియాణాం గణే క్రమాత్
మస్త్రీ ధీసచి వోనమా త్యోన్యే కర్మసచివాస్తతః. 466
- మహామాత్రాః ప్రధానాని పురోధా స్తు పురోహితః
ద్రష్టరి వ్యవహారాణాం ప్రాడ్వివాకాక్షదర్శకౌ. 467

- ప్రతీహారే ద్వారపాల ద్వారస్థ ద్వారస్థిత దర్శకాః
రక్షివర్గ స్త్వసీక స్థోఽథాధ్యక్షాధిక్యతో నమా. 468
- స్థాయుకోఽధిక్యతో గ్రామే గోపో గ్రామేషు భూరిషు
భౌరికః కనకాధ్యక్షో రూప్యాధ్యక్ష స్తు నైష్కికః. 469
- అస్తాపురే త్వధిక్యత స్వామి దస్తర్వంశికో జనః
సౌవిదల్లాః కచ్చుకినః సాపత్యా స్సౌవిదా శ్చ తే. 470
- షండో వర్షవర స్తుల్యా సేవకార్థ్యనుజీవినః
విషయానస్తరో రాజా శ్శత్రు ర్మిత్ర మతఃపరమ్. 471
- ఉదాసీనః పరతరః పార్జ్విగ్రహ స్తు పృష్ఠతః
రిపౌ వైరి సపత్నారి ద్విష ద్వేషణ దుర్హృదః, 472
- ద్వి ద్వీపకైహితా మిత్ర దస్య శాత్రవ శత్రవః
అభి(ఘా)యాతి పరారాతి ప్రత్యర్థి పరివన్ధినః. 473
- స్నిగ్ధో వయస్య స్సవయా అథ మిత్రం నఖా సుహృత్
సఖ్యం సాప్తపదీనం స్యా దనురో ధోఽనువర్తనమ్. 474
- యథార్హవర్ణః ప్రణేధి రపసర్ప శ్చరః స్పశః
చార శ్చ గూఢపురుషశ్చా(ప్ర)ప్తః ప్రత్యయి (తౌ)తస్సమా. 475
- సాంవత్సరో జ్యోతిషికో దై వజ్జగణకా వపి
స్యూర్మౌహూర్తిక మౌహూర్త జ్ఞానికార్తాన్తికా వపి. 476
- తాన్త్రికో జ్ఞాత సిద్ధాంత స్సత్రీ గృహపతి స్సమా
లిపికారోఽక్షరచ ణోఽక్షరచచ్ఛు శ్చ లేఖకే. 477
- లిఖితాక్షరసంస్థానే లిపి ర్లిఖి రుభే త్రియా
స్యాత్సందేశహరో దూతో దూత్యం తద్భావకర్మణోః. 478

- అధ్వసీనో ఽధ్వ గోఽధ్వన్యః పాన్థః పథిక ఇత్యపి
స్వామ్యమాత్మనుహృత్కోశ రాష్ట్రోద్గర్గబలాని చ. 479
- రాజ్యాంగాని ప్రకృతయః పౌరాణాం శ్రేణ యోఽపి చ
సద్విర్నా విగ్రహో యాన మాసనం దైధమాశ్రయః. 480
- షడ్గుణా శ్చక్తయ స్త్రిస్రః ప్రభావోత్సాహ మస్త్రజాః
క్షయః స్థానం చ వృద్ధిశ్చ త్రివర్గో నీతివేదినాం. 481
- సప్రతాపః ప్రభావశ్చ యత్రైజః కోశదణ్డజం
సామదానే భేదదణ్డా విత్యుపాయ చతుష్టయమ్. 482
- సాహసం తు దమో దణ్డ స్సామ సాస్త్య మథో సమా
భేదోపజాపా వుపధా ధర్మాద్యై ర్యత్పరీక్షణమ్. 483
- పశ్చ త్రి స్వషడక్షీణో యస్తృతీయాద్యగోచరః
వివిక్త విజన చ్చన్న నిశ్శలాకా స్తథా రహః. 484
- రహ శ్చోపాంశు చాలిక్లే రహస్యం తద్భవే త్రిమ
సమో విస్రమ్భవిశ్వాసౌ భేషో భ్రంశో యథోచితాత్. 485
- అభేష న్యాయ కల్పాస్తు దేశరూపం సమజ్ఞానం
యుక్త మౌపయికం లభ్యం భజమానాభినీతవత్. 486
- న్యాయ్యం చ త్రిమ షట్ సంప్రధారణా తు సమర్థనమ్
అపవాదస్తు నిర్దేశో నిదేశ శ్శాసనం చ సః. 487
- శిష్టి శ్చాజ్ఞా చ సంస్థా తు మర్యాదా ధారణా స్థితిః
ఆగోఽపరాధో మస్తు శ్చ సమే తుద్దాన బంధనే. 488
- ద్విపాద్యో ద్విగుణో దండో భాగధేయః కరో బలిః
ఘట్టాదిదేయం శుల్కోఽస్త్రీ ప్రాభృతంతు ప్రదేశనమ్. 489
- ఉపాయన ముపగ్రాహ్య ముపహార స్తథోపదా
యౌతకాది తు యద్దేయం సుదాయో హరణం చ తత్. 490

- తత్కాలస్తు తదాత్వం స్యా దుత్తరః కాల ఆయతిః
సాంవృష్టికం ఫలం సద్య ఉదర్కుః ఫల ముత్తరం. 491
- అదృష్టం వహ్నితోయాది దృష్టం స్వపరచక్రజం
మహీభుజా మహిభయం స్వపక్షప్రభవం భయమ్. 492
- ప్రక్రియా త్వదికార స్స్యా చ్చామరం తు ప్రక్రిష్టకం
నృపాసనం తు యద్భద్రాసనం సింహాసనం తు తత్. 493
- హైమం చత్రం త్వాతపత్రం రాజ్ఞిస్తు నృపలక్ష్మితత్
భద్రకుమ్భః పూర్ణకుమ్భో భృగ్గౌరః కనకాలుకా. 494
- నివేశ శ్శిబిరం షణ్ణే నజ్జనం తూపరక్షణం
హస్త్యశ్వరథపాదాతం సేనాగ్లం స్యా చ్చతుష్టయం. 495
- దస్త్రీ దస్త్రావళో హస్తీ ద్వీరదోఽనేకపో ద్విపః
మతల్లజో గజో నాగః కుజ్జరో వారణః కరీ. 496
- ఇథః స్త్రుష్పేరమః వద్మీ యూథనాథస్తు యూథసః
మదోత్కటో మదకలః కలభః కరిశాబకః. 497
- ప్రభిన్నో గర్జితో మత్త స్సమా వుద్వాంత నిర్మదో
హస్తీకం గజతా బృన్దే కరిణీ ధేనుకా వశా. 498
- గర్జః కటో మదో దానం వమథుః కరశీకరః
కుమ్భో తు శిరసః పిణ్డో తయో ర్మద్యే విదుః పుమాన్. 499
- అవగ్రహో లలాటం స్యా దీపికా త్వక్షికుటకం
అపాంగదేశో నిర్యాణం కర్ణమూలం తు చూలికా. 500
- అథః కుమ్భస్య వాహిత్థం ప్రతిమాన మధోఽన్యయత్
అననం స్కందదేశ స్స్యా త్పద్మకం విష్ణుజాలకమ్. 501
- పక్షభాగః పార్శ్వభాగః దస్త్ర భాగ స్తు యోఽగ్రతః
ద్యౌ పూర్వవశ్చా జంఘాదిదేశో గాత్రావరే క్రమాత్. 502

- తోత్రం వై యుక మాలానం బద్ధస్త మ్మేఘశృంగ శృంగైలా
అన్దుకో నిగళోఽస్త్రీ స్యా దఙ్కుశోఽస్త్రీ సృణి త్రియామ్. 503
- దూష్యా కఙ్కృ వరత్రా స్యాత్కల్పనా సజ్జనా సమే
ప్రవేణ్యాస్తరణం వర్ణః పరిస్తోమః కుఢో ద్వయోః 504
- వీతు త్వసారం హస్త్యశ్వం వారీ తు గజబంధనే
ఘోటకే వీతితురగ తురంగాశ్వతురంగమాః. 505
- వాజివాహుర్వ గంధర్వ హయ సైంధవ సప్తయః
ఆజానేయాః కులీనా స్సుర్వి ర్విసీ తాస్సాధువాహినః. 506
- వనాయుజాః పారశీకాః కామౌజా బాహ్లికా హయాః
యయు రశ్వోఽశ్వమేధీయో జవనస్తు జవాధికః. 507
- వృష్ట్యః స్థారీ సితః కర్కో రథ్యో వోడా రథస్య యః
బాలః కిశోరో వామ్యశ్వా బడబా బాడబం గజే. 508
- త్రి ష్వాశ్వీనం యదశ్వేన దినే నైకేన గమ్యతే
కశ్యం తు మధ్య మశ్వానాం హేషా హేషాచనిస్వనః. 509
- నిగళస్తు గళోద్దేశే బృద్ధే త్వశ్వీయ మాశ్వవత్
(ఆ)అస్కన్దితం ధో(ధౌ)రితకం రేచితం వల్గితం ప్లుతమ్. 510
- గతయోఽమూః పశ్చాదారా ఘోణా తు ప్రోథ మత్రియామ్
కవికా తు ఖలీనోఽస్త్రీ శఫం క్లేబే ఖురః పుమాన్. 511
- పుచ్చోఽస్త్రీ లూమలాగ్నాలే వాలహస్త శ్చ వాలధిః
త్రిమాపావృత్త లుఠితౌ పరావృత్తే ముహూర్భువి. 512
- యానే చక్రిణి యుద్ధార్థే శతాన్ల స్వ్యందనో రథః
అసౌ పుష్యరథ శ్చక్రయానం న సమరాయ యత్. 513
- కణ్ఠీరథః ప్రవహణం డయనం చ సమం త్రయం
క్లేబేఽన శ్కకటోఽస్త్రీ స్యా ద్గన్తీ కమ్పశివాహ్యకమ్. 514

- శిఖికా యాప్యయానం స్యాత్ డోలా ప్రేక్షాదికా త్రియామ్
ఉభౌ తు ద్వైప వైయాఘ్రౌ ద్వీపచర్మావృతే రథే. 515
- పాణ్డుకమ్బశసంవీతః స్యద్దనః పాణ్డుకమ్బశీ
రథే కామ్బశవాస్త్రాద్యాః కమ్బశాదిభి రావృతే. 516
- త్రిషు ద్వైపాదయో రథ్యా రథకట్యా రథవ్రజే
ధూః త్రీ క్లిబే యానముఖం స్యా ద్రథాఙ్గ మ(వ)పస్కరః. 517
- చక్రం రథాఙ్గం తస్యాస్తే నేమిః త్రీ స్యా త్ప్రధిః పుమాన్
పిణ్డికా నాభి రక్షగ్రకిలకే తు ద్వయో రణిః. 518
- రథగుప్తి ర్వయాథో నా కూబర స్తు యుగన్ధరః
అనుకర్షో దార్వధః స్థం ప్రాసఙ్గో నా యుగాద్యుగః 519
- సర్వం స్యా ద్వాహనం యానం యుగ్యం పత్రం చ ధోరణం
పరంపరా వాహనం య త్తద్వైసీతక మత్రియామ్. 520
- అధోరణా హస్తపకా హస్త్యారోహః నిషాదినః.
నియన్తా ప్రాజితా యన్తా సూతః క్షత్తా చ సారథిః. 521
- సవ్యేష్ఠ దక్షిణస్థౌ చ సంజ్ఞా రథకుటుమ్బినః
రథిన స్స్యద్దనారోహః అశ్వారోహస్తు సాదినః. 522
- భటా యోధాశ్చ యోద్ధార స్సేనారక్ష స్తు నైనికాః
సేనాయాం సమవేతా యే నైన్యా స్తే నైనికా శ్చ తే. 523
- బలినో యే సహస్రేణ సాహస్రాస్తే సహస్రిణః
పరిథిస్థః పరిచర స్సేనానీ ర్వాహినీపతిః. 524
- కఙ్కుకో వారవాణోఽస్త్రీ యత్తు మధ్యే సకఙ్కుకాః
బద్ధున్తి తత్సారసన మధికాంగే ఽథశీర్షకం. 525
- శీర్షణ్యం చ శిరస్త్రేఽథ తనుత్రం వర్మదంశనం
ఉరశ్చదః కఙ్కుటకో జాగరః కవచోఽత్రియాం. 526

- అముక్తః ప్రతిముక్త శ్చ పినద్ధ శ్చాపినద్ధవత్.
సన్నద్ధో వర్మిత స్సజ్ఞో దంశితో హ్యుధకజ్జుటః. 527
- త్రిష్యాముక్తాదయో వర్మభృతాం కావచికం గణే
పదాతి పత్తి పదగ పాదాతిక పదాజయః. 528
- పద్గశ్చ పదిక శ్చాప పాదాతం పత్తిసంహతిః
శస్త్రాజీవో కాజ్జవృష్టాయుధీ యాయుధికాన్సమాః. 529
- కృతహస్త స్సుప్రయోగవిశిఖః కృతపుష్పవత్
అపరాద్ధపుషతోఽసౌ లక్ష్మ్యద్య శ్చ్యుతసాయకః. 530
- ధన్వీ ధనుష్మాన్ ధానుష్కోనిషంగ్యస్త్రీ ధనుర్ధరః
స్యాత్కాణ్డవాం స్తు కాణ్డీర శ్చాత్తికః శ్చత్తి హేతికః. 531
- యాష్టిక పారశ్వథికౌ యష్టి స్వథితి హేతికౌ
నైత్రింశికోఽనిహేతి స్వా త్సమా ప్రాసిక తౌన్తికౌ. 532
- చర్మీ ఫలకపాణి స్యా త్పతాకీ వైజయన్తికః
అనుప్లవ స్సహాయ శ్చానుచ రోఽభిచర స్సమాః, 533
- పురోగాగ్రేనరప్రష్టాగ్రతస్సర పురస్సరాః
పురోగమః పురోగామీ మందగామీ తు మద్ధరః. 534
- జఙ్ఘలోఽతిజవస్తుల్యా జఙ్ఘాకరిక జాఙ్ఘికౌ
తరస్వీ త్వరితో వేగీ ప్రజవీ జవనో జవః. 535
- జయ్యో యశ్శక్యతే జేతుం జేయో జేతవ్యమాత్రతే
జైత్రస్తు జేతా యే గచ్ఛత్యలం విద్విషతః ప్రతి. 536
- సోఽభ్యమిత్రోఽభ్యమిత్రీయోఽప్యభ్యమిత్రీణ ఇత్యపి
ఊర్జస్వల స్వా దూర్జస్వీ య ఊర్జోఽతిశయాన్వితః. 537
- స్యా దురస్వా సురసిలో రథికో రథినో రథి
కామగ్గా మ్యనుకామీనో హ్యత్యన్తిన స్తథా భృశం. 538

- కూరో వీరశ్చ విక్రాంతో జేతా జిష్టుశ్చ జిత్వరః
 సాంయుగీనో రణే సాధుః శస్త్రాజీవాదయ త్రిషు. 539
- ధ్వజినీ వాహినీ నేనా పృతా నానీకినీ చమూః
 వరూధినీ బలం నైన్యం చక్రం చానీక మత్రియాం 540
- పూహస్తు బలవిన్యాసో బేదా దణ్డాదయో యుధి
 ప్రత్యాసారో పూహపార్షణిః నైన్యపృష్ఠే ప్రతిగ్రహః. 541
- ఏకేభైకరథా త్ర్యశ్వా పత్తిః పశ్చపదాతికా
 పత్త్యజ్ఞై త్రిగుణై స్సర్వైః క్రమా దాభ్యా యతోత్తరం 542
- సేనాముఖం గుల్మగణౌ వాహినీ పృతనా చమూః
 అనీకినీ దశానీక న్యక్షోహిణ్యథ సంపది. 543
- సంపత్తిః శ్రీ శ్చ లక్ష్మీ శ్చ విపత్త్యాం విపదాపదౌ
 ఆయుధం తు ప్రహరణం శస్త్ర మస్త్ర మథా త్రియాం. 544
- ధను శ్చాపౌ ధన్వ శరాసన కోదణ్ణ కార్ముకం
 ఇష్వాసోఽవ్యథ కర్ణస్య కాలపుష్పం శరాసనం 545
- కపిధ్వజస్య గాఙ్ఠీవ గాఙ్ఠీచౌ పున్నపుంసకౌ
 కోటిరస్యాటనీ గోదా తలం జ్యామాతవారణే 546
- లస్తక స్తు ధనుర్మధ్యం మౌర్ధ్వ జ్యా శిజ్జినీ గుణః
 స్యా త్పురిత్యాలీథ మాలీథ మిత్యాది స్థానపశ్చుకం. 547
- లక్ష్మం లక్షం శరవ్యం చ శరాభ్యాస ఉపాసనం
 పృష్ఠతక్ బాణ విశిఖా అజిహ్మగ భగశుగాః. 548
- కలమ్బు మార్గణశరాః పత్రీ రోప ఇమ ర్ద్వయోః
 ప్రక్షేదనా స్తు నారాచాః పక్షో వాజ త్రిమాత్తరే. 549

- నిరస్తః ప్రహితే బాణే విషాత్తే దిద్ధలిప్తకా
తూణోపాసజ్ఞ తూణీర నిషజ్ఞా ఇమధి ర్ద్వయోః. 550
- తూణ్యాం బద్ధే తు నిత్రింశ చంద్రహాసాసి రిష్టయః
కాక్షేయకో ముజ్జలాగ్రః కరవాలః కృపాణవత్ 551
- త్సరుః ఖడ్గాది ముష్టా స్యా న్మేఖలా తన్నిబంధనే
ఫలకోఽస్త్రీ ఫలం చర్మ సంగ్రాహో ముష్టి రస్య యః. 552
- ద్రుఘణే ముద్గరఘనా స్యా దీశీ కరవాలికా
భిండిపాల స్సృగస్తుల్యో పరిఘః పరిఘాతనః. 553
- ద్వయోః కుతార స్వ్వధితిః పరశు శ్చ పరశ్వధః
స్యా చ్చస్త్రీ చాసిపుత్రీ చ చురికా చాసిధేనుకా. 554
- వా పుంసి శల్యం కజ్జు ర్నా సర్వలా తోమరోఽస్త్రీయామ్
ప్రాస స్తు కుంతః కోణ స్తు త్రియః పాశ్యశ్రి కోటయః 555
- సర్వాభిసార స్సర్వాఘ స్సర్వసన్నహనార్థకః
లోహాభిసా రోఽస్త్రభృతాం రాజ్ఞాం నీరాజనావిధిః. 556
- యత్యేనయాఽభిగమన మరౌ తదభిషేజనమ్
యాత్రా వ్రజ్యోఽభినిర్యాణం వ్రస్థానం గమనం గమః. 557
- స్యా దాసారః ప్రసరణం ప్రచక్రం చలితార్థకం
అహితా స్సృ త్యభీతస్య రణే యాన మభిక్రమః. 558
- వైతాళికా బోధకరా శ్చక్రికా మాణికా స్సమాః
స్య ర్మాగధా స్తు మగధా వద్దినః స్తుతిపాతకాః 559
- సంశప్తకా స్తు సమయా త్సంగ్రామా దనివర్తినః
రేణు ర్ద్వయో త్స్పియాం ధూళిః పాంసు ర్నా న ద్వయోరణః. 560
- చూర్ణే క్షోద స్సముత్పిష్టా పిష్టాలౌ భృశ మాకులే
పతాకా వైజయంతీ స్యా త్కేతనం ధ్వజ మస్త్రీయామ్. 561

- సా వీరాశంసనం యుద్ధభూమి ర్యాఽతిభయప్రదా
అహంపూర్వ మహంపూర్వ మిత్యహంపూర్వికాక్రియా. 562
- అహోపురుషికా దర్పా ద్వా స్యా త్సంభావనాత్మని
అహమహమికా తు సా స్యా త్పురస్పరం యో భవ త్యహంకారః.
ద్రవిణం తర స్సహో బల శౌర్యాణి నేమ శుష్మం చ
శక్తిః పరాక్రమః ప్రాణో విక్రమ స్త్వతిశక్తితా. 564
- వీరపానం తు యత్పానం వృత్తే భావిని వా రణే
యుద్ధ మా యోధనం జన్యం ప్రధనం ప్రవిదారణమ్. 565
- మృత మాస్కన్ధనం సజ్జ్యం సమీకం సాంపరాయకమ్
అత్రియాం సమరానీక రణాః కలహ విగ్రహా. 566
- సంప్రహారాభిసంపాత కలి సంస్పృట సంయుగాః
అభ్యామర్ద సమామాత సంగ్రామాభ్యాగ మాహవాః. 567
- సముదాయః త్రియాం సంయ త్సమి త్యాజి సమిద్యుధః
నియుద్ధం బాహుయుద్ధేఽథ తుములం రణసంకులే. 568
- క్షేదా తు సింహనాద స్స్యాత్ కరిణాం ఘటనా ఘటా
క్రన్ధనం యోధసంరావో బృంహితం కరిగర్జితమ్. 569
- విస్ఫారో ధనుషాం స్వానః పటహాడమ్బురౌ సమా
ప్రసభం తు బలాత్కారో హతోఽథ స్థలితం ఛలమ్. 570
- అజన్యం క్లిబ ఉత్పాత ఉపసర్గ స్సమం క్రయమ్
మూర్ఖా తు కశ్మలం మోహోఽవ్యవమర్ద స్తు పీడనమ్. 571
- అభ్యవస్కన్ధనం త్వద్యాసాదనం విజయో జయః
వైరశుద్ధిః ప్రతీకారో వైరనిర్యాతనం చ సా. 572
- ప్రద్రవోద్రావ విద్రావ సం(ద్రా)ద్రావావిద్రవోద్రవః
అపక్ర మోఽపయానం చ రణే భజః పరాజయః. 573

- పరాజిత పరభూతౌ త్రిషు నష్టతిరోహితౌ
ప్రమాపణం నిబర్హణం నికారణం నిశారణమ్. 574
- ప్రవాసనం పరాసనం నిషూదనం నిహింసనమ్
నిర్వాపణం సంజ్ఞాపణం నిర్గ్రస్తన మపాసనమ్. 575
- నిస్తర్హణం నిహననం క్షణనం పరివర్జనం
నిర్వాసనం విశననం మారణం ప్రతిఘాతనం. 576
- ఉద్వాసన ప్రమథన క్రథనోజ్ఞాసనాని చ
ఆలంబ్య పిష్ఠ విశర ఘాతో న్మాధ వధా ఆపి. 577
- స్యాత్పశ్యతా కాలధర్మో దిష్టాంతః ప్రలయోఽత్యయః
అన్తోనాశోద్వయో ర్మృత్యు ర్మరణం నిధ నోఽత్రియాం. 578
- పరాసు ప్రాప్తపశ్యత్వ పరేత ప్రేత సంస్థితాః
మృత ప్రమితౌ త్రిష్యేతే చితా చిత్వా చితిః త్రియాం. 579
- కబన్ధోఽత్రి క్రియాయుక్త మపమూర్ధకకేబరం
శ్మశానం స్యా త్పితృవనం కుణప శ్శవమత్రియాం. 580
- ప్రగ్రహకోపగ్రహా బద్ధ్యాం కారా స్యా ద్భస్థనాలయే
పుంసి భూ మ్న్యూసవః ప్రాణా శ్చైవం జీవోఽసుధారణం 581
- ఆయు ర్జీవితకాలో నా జీవాతు ర్జీవనోషధం

ఇతి శత్రుయవర్గః.

అథ వైశ్యవర్గః.

- ఊరవ్యా ఊరుజా అర్యా వైశ్యా భూమి స్పృశో విశః. 582
- అజీవో జీవికా వార్తా పృత్తి ర్వర్తన జీవనే
త్రియాం కృషిః పాశుపాల్కం వాణిజ్యం చేతి వృత్తయః. 583

- నేవా శ్వవృత్తి రన్వతం కృషి రుచ్చ శిలం త్వృతం
 ఛేయాచితాయాచితయో ర్యథానంఖ్యం మృతామృతే. 584
- సత్యాన్వతం వణిగ్భవ స్సాస్య దృణం పర్యదచ్ఛనం
 ఉద్ధా రోఽర్థప్రయోగ స్తు ఐసీసం వృద్ధిజీవికా. 585
- యాష్టా యాష్టం యాచితకం నిమయా దావ(ప) మిత్యకం
 ఉత్తమర్ణాధమర్ణా ద్వో ప్రయోక్తుగ్రాహకౌ క్రమాత్. 586
- కుసీచికో వార్చుషికో వృద్ధ్యాజీవ శ్చ వార్ధుషిః
 క్షేత్రాజీవః కర్షక శ్చ కృషిక శ్చ కృషీవలః. 587
- క్షేత్రం ప్రై హేయశాలేయం వ్రీహిశాల్మద్భవోచితం
 యవ్యం యవక్యం షష్టిక్యం యవాదిభవనం హి యత్. 588
- తిల్యతై లీనవ న్మాషో మాణుభంగా ద్విరూపతా
 మ్నాగ్నీన కౌద్రవీణాది శేషదాన్యోద్భవోచితం. 589
- వీణాకృతం తూప్తకృష్టం సీత్యం కృష్టం చ హల్యవత్ .
 త్రిగుణాకృతం తృతీయాకృతం త్రిహల్యం త్రిసీత్యమపి తస్మిన్.
 ద్విగుణాకృతే తు తత్సర్వం ద్విపూర్వం శమ్భాకృతమపిహ
 ద్రోణాథకాచివాపాదౌ ద్రోణికాథకీకాదయః. 591
- ఖారీవాపస్తు ఖారీక ఉత్తమర్ణాదయ శ్రీషు
 పున్నపుంసకయో ర్వప్రం కేదారం క్షేత్ర మన్య తు 592
- తైదారకం స్యాత్ తైదార్యం క్షేత్రం తైదారికం గణే
 లోష్టాని లోష్టవః పుంసీ కోటికో లోష్టభేదనః. 593
- ప్రాజనం తోదనం తోత్రం ఖనిత్ర మవదారణం
 దాత్రం లనిత్ర మాబద్ధో యోక్త్రం యోత్ర మథోఽపలం 594
- నిరీషం కూ(కు)టకం ఫాలః కృషకో లాంగలం హలం
 గోదారణం చ సీరోఽథ శమ్భాశ్రీ యుగకీలకం. 595

- ఈషా లాంగలదబ్బ స్సాస్యత్ సీతా లాంగలపద్ధతిః
పుంసి మేధిః ఖలే దారు న్యస్తం య త్పశుబిస్తనే. 596
- ఆశు ప్రీహిః పాటల స్సాస్యత్ శితకూకయవౌ సమౌ
తోక్మ స్తు తత్ర హరితే కలాయ స్తు సతీనకః. 597
- హరేణు(రేణుకౌ)భణ్ణికౌ చాస్మిన్ కోరదూష స్తు కోద్రవః
మంగళ్యకో మసూ రోఽథ మకుష్టక మయష్టకౌ. 598
- వనముగ్ధే సర్వపే తు ద్వా తున్దుభకదమ్మకౌ
సిద్ధార్థ స్తేష్వ ధవళో గోధూమ స్సుమనస్సమౌ, 599
- స్యాద్యావక స్తు కుల్మాష శృణకో హరిమన్దకః
ద్వా తిలే తిలపిష్ట శ్చ తిలపేజ శ్చ నిష్పలే. 600
- క్షవః క్షుతాభిజననో రాజికా కృష్ణి కాఽసురీ
త్రియౌ కక్లప్రియంగూ ద్వే అతసీ స్యా దుమా క్షుమా. 601
- మాతులాసీ తు భంగాయాం ప్రీహిభేద స్త్వణుః పుమాన్
కింశారు స్సన్యకూకం స్యా త్కణిశం సన్యమణ్ణరీ. 602
- ధన్యం ప్రీహిః స్తమ్బకరిః స్తమ్బౌ గుత్స స్తృణాదినః
సాళీ నాశం చ కాండోఽన్య పలాలోఽస్త్రీ స నిష్పలః. 603
- కడంగరో బుసం క్లేబే ధన్యత్వచి తుషః పుమాన్
కూకోఽస్త్రీ శ్లక్షత్క్లిగ్రే శమీ శిమ్పా త్రి షూతరే. 604
- ఋద్ధ మావసితం ధన్యం పూతం తు బహుశీకృతం
మాషాదయ శ్శమీధాన్యే కూకదాన్యే యవాదయః. 605
- శాలయః కలమాద్యా శ్చ షష్టికాద్యా శ్చ పుం స్యమీ
తృణధాన్యాని నీవారాః స్త్రీ గవేదు ర్గవేధుకా. 606
- అయోగ్రం ముసలోఽస్త్రీ స్యా దుదూఖల ములూఖలం
వ్రస్ఫోటనం శూర్ప మస్త్రీ చాలినీ తితక్షః పుమాన్. 607

- సూత ప్రనేవో కందోల పిటౌ కట కిలిజ్జకౌ
 సమానౌ రసవత్త్వాం తు పాకస్థానం మహానసం. 608
- పౌరోగవ స్తదధ్యక్ష స్సూపకౌరా స్తు వల్లవాః
 ఆరాశికా అన్దసికా స్సూదా ఔదనికా గుణాః. 609
- ఆపూపికః కాన్దనికో భక్ష్యకార ఇమే త్రిషు
 అశ్మస్త ముత్థాన మధిశ్రయణీ చుల్లి రన్తికా. 610
- అంగరదానికాఽక్షారశక ట్యపి హసస్యపి
 హస న్యవ్యథ నస్త్రీ స్యా దక్షా రోఽలాత ముల్ముకం. 611
- క్లీబేఽమ్బరీషం బ్రాహ్మో నా కస్తర్వా స్వేదనీ మ్రియాం
 అలక్షర స్యా నృణికః కర్క ర్యాశు ర్గళన్తికా. 612
- పితరః స్థూల్యుభా క్షుణ్ణం కలశస్తు త్రిషు ద్వయోః
 ఘటః కుట నిపావ స్త్రీ శరావో వర్ధమానకః. 613
- ఋజీషం పిష్టపచనం కంసోఽస్త్రీ పానభాజనం
 కుతూః కృత్తిః స్నేహపాత్రే నైవాలృకుతుపః పుమాన్. 614
- సర్వ మావనం భాణ్ణం పాత్రామత్రే చ భాజనం
 దర్శిః కమ్బిః ఖణాకా చ స్యా త్తణ్ణా ర్ధారుహస్తకః. 615
- అస్త్రీ శాకం హరితకం శిగ్రు రస్యతు నాడికా
 కడమ్బ శ్చ కలమ్బ శ్చ వేశవార ఉపస్కరః. 616
- తిన్దిడికం చ చుక్రం చ వృక్షేష్టు మథ వేల్లజం
 మరీచం కోలకం కృష్ణ మూషణం ధర్మపత్తనం. 617
- జీరకో జీరణోఽజాజీ కణా కృష్ణే తు జీరకే.
 ముషపీ కారపీ పృథ్వీ పృథుః కాలోపకుఞ్చికా, 618
- ఆర్ద్రకం శృంగిబేరం స్యా దథ చ్చత్రా వితున్నకః
 కుస్తుమ్పరు చ భాన్యాక మథ శుణ్ణీ మహాషధమ్. 719

- శ్రీ నవుంసకయో ర్విశ్వం నాగరం విశ్వభేషజం.
 అరనాకక సావీర కుల్మాషాభిషుతాని చ. 620
- అవ నీసోమ ధాన్యాఘ్నకుష్ఠాలాని చ కాఙ్గోకే
 సహస్రవేది జతుకం బాహ్లికం హిల్గా రామరమ్. 621
- తత్పత్తీ తారపి పృథ్వీ బాష్పికా కబరీ పృథుః.
 నిశాభ్యా కాఞ్చనీ పీతా హరిద్రా వరవర్ణినీ. 622
- సాముద్రం యత్తులవణ మక్షీబం వశితం చ తత్
 నైంధవోఽశ్రీ శీతశివం మాణిబంధం చ సిన్ధుజే. 623
- కామకే బస్తకం పాక్యం బిడం చ కృతకే ద్వయం
 సౌవర్చ లేక్షరుచకే తిలకం తత్ర మేచకే. 624
- మత్స్యస్థి పాణితం ఖణ్ణవికారౌ శర్కరా సితా
 కూర్చికా క్షీరవికృతి స్సాస్య ద్రసాలా తు మార్జికా. 625
- స్యా త్తైమనం తు నిష్ఠానం త్రిలింగా వాశితావధేః
 శూలాకృతం ఖటిత్రం చ శూల్య ముఖ్యం తు మైతరం. 626
- ప్రణీత ముపసంపన్నం ప్రశస్తం స్యా త్తునంస్కృతం
 స్యా త్ప్రిచ్ఛిలం తు విజిలం సంమృష్టం శోధితం సమే. 627
- చిక్కణం మసృణం స్నిగ్ధం తుల్యే భావితవాసితే
 అపక్వం పౌళి రభ్యాషో లాజాః పుం భూమ్ని చాక్షతాః. 628
- పృథుక స్సాస్య చ్చిపిటకో దానా భృష్టయవే త్రియాం
 పూపోఽపూపః పిష్టక స్సాస్య త్కరమ్భౌ దధిసక్తవః. 629
- భిస్సా శ్రీ భక్త మన్థోఽన్న మోదనోఽశ్రీ సదీదిపిః
 భిస్సటా దగ్ధికా సర్వరసాగ్రే మణ్ణ మత్రియాం. 630
- మాసరా చామనిస్రావా మణ్ణే భక్తసముద్భవే
 యవాగూ రుష్ణికా శ్రాణా విలేపీ తరళా చ సా. 631

- గవ్యం త్రిషు గవాం సర్వం గోవి ద్గోమయ మత్రియాం
తత్తు కుష్మం కరీషోఽస్త్రీ దుగ్ధం క్షీరం పయ స్సమం. 632
- పయస్య మాజ్య దధ్యాది ద్రవ్యం దధి ఘనేతరత్
ఘృత మాజ్యం హవి స్సర్పి ర్నవసీతం నవోద్భవం. 633
- తత్తు హైయజ్ఞవీనం యద్ధ్యో గోదోహోద్భవం ఘృతం
దక్షాహతం కాలశేయ మరిష్ట మపి గోరసః. 634
- తక్రం హ్యదశ్వి న్మథితం పాదా మ్భ్యధాంబు నిర్జలం
మణ్డం దధిభవం మస్తు పీయూ షోఽభినవం పయః. 635
- అశనాయా బుభుక్షే జిహ్వాన స్తు కబళః పుమాన్
సపీతిః స్త్రీ తుల్యపానం సగ్ధిః స్త్రీ సహభోజనం. 636
- ఉదన్యా తు పిపాసా తృప్తిర్నో జగ్ధి స్తు భోజనం
జేమనం లేప అహారో నిమసో న్యాద ఇత్యపి. 637
- సౌహిత్యం తర్పణం తృప్తిః షేలా భుక్త సముజ్ఞితం
కామం ప్రకామం పర్యాప్తం నికామేష్టం యథేప్సితం. 638
- గోపే గోపాల గోసంఖ్య గోధు గాభీర వల్లవాః
గోమహిష్యాదికం పాదబన్ధనం ద్వౌ గవీశ్వరే. 639
- గోమాన్ గోమీ గోకులం తు గోధనం స్యా ద్గవాంప్రజే
త్రిష్వాశితం గవీనం తద్గావో యత్రాశితాః పురా. 640
- ఉక్షే భద్రో బలీవర్ష ఋషభో వృషభో వృషః
అనద్వాన్ సౌరభేయో గౌ రుక్ష్ణం సంహతి రొక్షకం. 641
- గవ్యా గోత్రా గవాం వత్సధేన్యో ర్వాత్సకధైమతే
(ఉక్షే)వృషో మహాన్మహోక్షస్యా ద్వౌద్ధోక్ష స్తు జరద్గవః. 642
- ఉత్పన్న ఉక్షే జాతోక్ష స్సద్యోజాత స్తు తర్జకః
శక్రత్కరి స్తు వత్స స్సాద్గమ్య వత్సతరా సమా. 643

- ఆర్షభ్యష్ణజ్ఞతా యోగ్యః పండో గోపతి రిట్పురః
స్కన్ధప్రదేశోఽస్య వహః సాస్నా తు గళకమ్పకః 644
- స్యా న్నస్తిత స్తు నస్యోతః ప్రప్తవా య్యగపార్శ్వగః
యుగాదీనాం తు వోధారో యుగ్య ప్రాసజ్ఞ్య కాకటాః. 645
- ఖన త్యనేన తద్వోధాఽన్యేదం హాలికనైరికౌ
ధూర్వహే ధూర్వ ఛారేయ ధురీణా స్స ధురన్ధరాః. 646
- ఉదా వేకధురీ త్తైకధురా వేకధురావహే
సతు సర్వధురీణో యో భద్ర స్సర్వ ధురావహః. 647
- మాహేయీ సారభేయీ గౌరుస్రా మాహా చ శృణ్ణిణీ
అర్జున్యఘ్నా రోహిణీ స్యా దుత్తమా గోమ నైచిక్రీ. 648
- వర్ణాదిభేదా త్సంజ్ఞా స్స్యు శృబళీ ధవళాదయః
ద్విహాయనీ ద్వివిల్వా గౌరేకాద్వా త్వేకహాయనీ. 649
- చతురబ్ధా చతుర్థాయ త్యేవం త్ర్యబ్ధా త్రిహాయణీ
వశా వన్ధ్యాఽపతోకా తు స్రవద్గర్భాఽథ సన్ధినీ. 650
- ఆక్రాంతా పృషభే తాథ వేహ ధర్మోపమాతినీ
కాల్యోపసన్యా ప్రజనే ప్రష్టాహీ బాలగర్భిణీ. 651
- స్యా దచణ్డీ తు సుకరా బహుసూతిః పరేష్టుకా
చిరసూతా బహ్మయణీ ధేను స్స్యా న్నవసూతికా. 652
- సువ్రతా సుఖనన్దోహ్యో పీనోఽఘ్నీ పీవరస్తనీ
ద్రోణక్షీరా ద్రోణయఘా ధేనుష్యా బన్ధకే స్థితా. 653
- సమాంసమీనా సా యైవ ప్రతివర్షం ప్రసూయతే
ఉథ స్తు క్లీబ మాపీనం సమా శివకకీలకా. 654
- న పుంసి దామ సంధానం పశురజ్ఞా స్తు దామనీ
వైశాఖ మన్థ మన్థాన మన్థానో మన్థదణ్డకే. 655

- కుటరో దణ్ణవిష్క మ్మో మస్సనీ గర్గరీ సమే
ఉత్తే క్రమేశ కమయ మహంగాః కరభ శ్శిఖః. 656
- కరచా సుస్సు శ్శుంఖలకా దారవైః పాదబద్ధనైః
అజా వాగీ తుభ చ్చాగ బద్ధుచ్చగలకా అజే. 657
- మేం వోర ధోర ణోర్ణాయు మేష వృష్ణయ ఏడకే
ఉత్తోర వ్రాజబృన్దే స్యా దౌష్ట్యే కౌరవ్రతాజకమ్. 658
- చక్రీవస్త స్తు బాలేయా రాసభా గర్దభాః ఖరాః
వై దేహక స్సార్థవాహో నై గమో వాణిజో వణిక్. 659
- పశ్యాణీ వోఽప్యావణికః క్రయవిక్రయక శ్చ సః
విక్రేతా స్యా ద్విక్రయికః క్రాయికః క్రయిక స్సమౌ. 660
- వాణిజ్యం తు వణిజ్యా స్యా స్మూల్యం వసోఽప్యవక్రయః
సీవీ పరివణం మూలధనం లాభోఽధికం ఫలమ్. 661
- పరిదానం పరీవర్తో నై మేయ నిమయా వపి
పుమా సుపసిధి ర్హ్విసః ప్రతిదానం త దర్పణమ్. 662
- క్రయే ప్రసారితం క్రయ్యం క్రేయం క్రేతవ్యమాత్రకే
విక్రేయం పణితవ్యం చ పణ్యం క్రయ్యాదయ త్రిషు 663
- క్లీబే సత్యాపనం సత్యంకార స్సత్యాకృతిః త్రియాం
విపణో విక్రయ స్సంఖ్యా స్సంఖ్యేయే ష్వాదశ త్రిషు 664
- వింశత్యాద్యా స్సదైకత్వే సర్వా స్సంఖ్యేయసంఖ్యయోః
సంఖ్యార్థే ద్విబహుత్వే స్తస్తాసు చానవతే త్రియాం. 665
- పక్షైశ్చ శ్శుతసహస్రాది క్రమా ద్దశగుణోత్తరం.
(యా)పౌతవం ద్రువయం పాయ్య మితి మానార్థకం త్రయం. 666
- మానం తులాణ్గళి ప్రస్థై స్సజ్జాః పశ్చాద్యమాషకః
తేషో డశాక్షః కర్షోఽస్త్రీ పలం కర్షచతుష్టయమ్. 667

- సువర్ణబిస్తా హేమ్నోఽతే కురుబిస్త స్తు తత్పలే
తులాత్రియాం పరిశతం భార స్సౌమ్య ద్వింశతి స్తులాః. 668
- ఆచితో దశధారా స్సుయ శ్శాకటో భార ఆచితః
కాష్ఠాపణః లాఙ్గిక స్సౌమ్య త్కాఙ్గికే తామ్రికే పణః. 669
- అత్రియా మాఢక ద్రోణా భారీవాహో నికుచ్చకః
కుడవః ప్రస్థ ఇత్యాద్యాః పరిమాణార్దకాః పృథక్. 670
- భాగ స్తురీయః పాద స్సౌమ్యత్ అంశభాగౌ తు వజ్జకః
ద్రవ్యం విత్తం స్వాపతేయం రిక్త మృక్తం ధనం వసు. 671
- హిరణ్యం ద్రవీణం ద్యుమ్న మర్ధ రై విధవా ఆపి
స్యాత్కోశ శ్చ హిరణ్యం చ హేమరూప్యే కృతాకృతే. 672
- తాభ్యాం యదన్య త్తత్కుప్యం రూప్యస్త ద్వయ మాహతం
గారుత్మతం మరకత మశ్మగర్భో హరిన్మణిః. 673
- శోణరత్నం లోహితకః పద్మరా గోఽథ మౌక్తికమ్
ముక్తాఽథ విద్రుమః పుంసి ప్రవాళం పున్నపుంసకమ్. 674
- రత్నం మణి ర్ద్వయో రశ్మజాతౌ ముక్తాది కేఽపి చ
స్వర్ణం సువర్ణం కనకం హిరణ్యం హేమ హాటకమ్. 675
- తపనీయం శాతకుమ్భం గాఙ్గేయం భర్మ కర్షురమ్
చామీకరం జాతరూపం మహారజతకాఞ్చనే. 676
- రుక్మం కార్తస్వరం జామ్బూనద మస్తాపవోఽత్రియాం
అలక్ష్మారసువర్ణం యచ్ఛృణ్గీకనక మిత్యదః. 677
- దుర్వర్గం రజతం రూప్యం ఖర్జూరం శ్వేత మిత్యపి
రీతిః త్రియా మారకూటో న త్రియా మథ తామ్రకమ్. 678
- శుల్బం మ్రేచ్ఛముఖం ద్వ్యష్ట పరిష్కోదుమ్పరాణి చ
లోహోఽస్త్రీ శస్త్రకం తిష్ఠం పిఞ్డం కాలాయ సాయసీ 679

- అశ్మసా రోఽథ మణ్ణూ(రం)కం సింహాణ మపి తన్మలే
సర్వం చ తై జనం లోహం వికార స్త్వయసః కుశీ. 680
- క్షరః కాచోఽథ చపలో రస స్సూత శ్చ పారదే
గవలం మాహిషం శృంగ షుక్రకం గిరిజామలే. 691
- స్రోతోంజనం తు సౌవీరం కాపోతాంజనయామునే
తుత్థాంజనం శిఖిగ్రీవం వితున్నకమయూరకే. 682
- కర్పరీ దార్వికా క్వాభోద్భవం తుత్థం రసాంజనం
రసగర్భం తార్జ్యకైలం గద్దాశ్మని తు గన్ధకః. 683
- సాగన్ధిక శ్చ చక్షుష్యా కులాల్యో తు కుశుత్తికా
రీతిపుష్పం పుష్పకేతుః సౌష్పకం కుసుమాజ్ఞనమ్. 684
- పిష్టరం పీతనం తాల మాలం చ హరితాలకే
గైలేయ మర్ద్యం గిరిజ మశ్మజం చ శిలాజతు 685
- బోల గన్ధ రసప్రాణ పిష్ట గోప రసా స్సమాః
డిడ్డి రోఽబ్ధికఫః ఫేనః సిహారం నాగసంభవం. 686
- నాగ సీసకయోగేష్టవప్రాణి త్రపు పిచ్చటం
రజ వజ్రేఽప్యథ పిచు స్థూలోఽ కమలోత్తరం. 687
- స్యా త్కుసుమ్భం వహ్నిశిఖం మహారజన మిత్యపి
మేషకమ్పూః ఊర్ణాయు శ్శశోర్ణం శశలోమని. 688
- మధు క్షౌద్రం మాక్షికాది మధూచ్ఛిష్టం తు సిద్ధకం
మనశ్శిలా మనోగుప్తా మనోహ్వో నాగబిహ్వకా. 689
- నైపాళీ కునటీ గోళా యవక్షరోయవాగ్రజః
పా క్యోఽథ సర్జికాక్షరః కాపోత స్సుఖవర్చకః. 690
- సౌవర్చలం స్యా ద్రుచకం త్వక్ కీరీ వంశరోచనా
శిగుజం శ్వేతమరిచం మోరటం మూలమైక్షవం. 691

గ్రన్థికం పిప్పలీమూలం చటకా శి(ర)ల ఇత్యపి 89
 గోలోమీ భూతకేశో నా పత్రాల్లం ర క్తచందనం. 692
 త్రికటు త్యూషణం వ్యోషం త్రిఫలా తు ఫలత్రికం. ఇతివై శ్యవర్గః.
 అథకూద్రవర్గః. కూద్రా శ్చవరవర్ణా శ్చ వృషలా శ్చ జఘన్యజాః.
 ఆచణ్డాలా శ్చ సంచ్ఛ్వా అమ్బుష్ఠకరజాదయః
 కూద్రావిశో శ్చ కర ణోఽమ్బుష్ఠో వై శ్యా ద్విజన్మనోః 694
 కూద్రాక్షత్రియయో మగ్రో మాగధః క్షత్రియావిశోః [తః
 మాహిష్యేఽర్యా క్షత్రియయోః క్షత్తాఽర్యా కూద్రయో శ్చ 695
 బ్రాహ్మణ్యాం క్షత్రియా త్సుత స్తస్యాం వై దేహకో విశః
 రథకార శ్చ మాహిష్యా త్కరణ్యాం యస్య సమ్భవః. 596
 స్యా చ్చక్షాల శ్చ జనితో బ్రాహ్మణ్యాం వృషలేన యః
 కారు శ్శిల్పీ సంహతై శ్చై ర్ద్వయో శ్శ్రేణీ స్సజాతిభిః. 697
 కులిక స్సాస్య త్కులశ్రేష్ఠీ మాలాకార శ్చ మాలికః
 కుమ్భకారః కులాల స్సాస్య త్పలగణ్ఠ శ్చ లేవకః. 698
 తస్త్వవాయః కువింద స్సాస్య త్తున్న వాయ శ్చ సౌచికః
 రణ్ణాజీవ శ్చిత్రకరః శత్రుమా, ర్ణోఽసిధావకః. 699
 పాదూకృ చ్చర్మకార స్సాస్య ద్వ్యోకారో లోహకారకః
 నాడిన్ధమ స్వర్ణకారః కలాదో రుక్మకారకే. 700
 స్యా చ్చాట్టికః కామ్బువికః శౌల్బిక స్తామ్రకుట్టికః
 తజ్జి తు వర్ధకి స్త్వష్టా రథ కారశ్చ కాష్ఠతట్. 701
 గ్రామాధీనో గ్రామతక్షః కాటతక్షోఽనధీనకః
 ఊరీ ముణ్డీ దివాకీర్తి నాపితాస్తావసాయినః. 702
 నిర్దేజక స్సాస్య ద్రజక శ్శౌణ్డికో మణ్డహరకః
 జాబాల స్సాస్య దజాజీవీ దేవాజీవ శ్చ దేవలః. 703
 స్యా న్మాయీ శామ్బరీ మాయాకార శ్చ స్రాతిహరకః

- 90 శైలాలిన స్తు శైలూషా జాయాజీవాః కృశాశ్వినః. 704
- భరతా ఇత్యపి నటా శ్చారణా స్తు కుశీలవాః
మార్దగ్గికా మౌరజికాః పాణివాదా స్తు పాణిఘాః 705
- వేణుధామః స్యూరై వణవికా వీణావాద స్తు వైణికాః
జీవాస్తక శ్చాకునికో ద్వౌ వాగురికజాలికా. 706
- వైతంసికః కౌటిక శ్చ మాంసిక శ్చ నమం త్రయం
భృతకో భృతిభు క్కర్మకరో వైతనిక శ్చ సః. 707
- వారావహో వైవధికో ధారవాహ స్తు భారికః
వివర్ణః పామరో నీచః ప్రాకృత శ్చ పృథగ్జనః. 708
- నిహీ సోఽపశదో జాలూః త్సల్లక శ్చేతర శ్చ సః
భృత్యే దానేర దానేయ దాన గోప్యక చేటకాః. 709
- నియోజ్య కింకర ప్రేష్య భుజిష్య పరిచారకాః
పరాచిత పరిస్కన్ద పరజాత పరైధితాః. 710
- మందస్తు తుంద పరిమృజ ఆలస్య శీత కోఽల సోఽనుష్ఠః
దక్షే తు చతుర పేశల వటవ స్సూత్రాన ఉష్ణ శ్చ. 711
- చక్ష్ణాల స్తన మాతగ్ల దివాకీర్తి జనంగమాః
నిషాద శ్వపచా వస్తేవాసి చాక్ష్ణాల పుల్కసాః. 712
- భేదాః కిరాత శబర పుశిన్ద మ్లేచ్ఛజాతయః
వ్యాధో మృగవధాజీవో మృగయు ర్లుభిక శ్చ సః. 713
- కాలేయకః సారమేయః కుక్కురో మృగదంశకః
శునకో భషక శ్వాస్యా దలర్కస్తు స యోగితః. 714
- శ్వ విశ్వకద్రు ర్భృగయాకుశల స్సరమా శునీ
విట్పర స్సూకరో గ్రామ్యో బర్కర స్తరుణః పశుః. 715
- అచ్ఛేదనం మృగవ్యం స్యా దాఫేబో మృగయా త్రియాం
దక్షిణారు ర్లుభియోగా ద్దక్షిణేర్మా కురగ్లకః. 716

- చోరైకాగారిక నైన దన్యు తస్కర మోషకాః
ప్రతిరోధి పరాస్కన్ధి హుచుర మలిమ్లుచాః. 717
- చారికా నైన్య చార్యే చ నేయం లోస్త్రం తు తద్ధనం
పితంస స్తూపకరణం బంధనే మృగపక్షిణామ్. 718
- ఉన్నాథం కూటయన్త్రం స్యా ద్వాగురా మృగబంధసి
కుల్పం వరాటకః స్త్రీ తు రజ్జు స్త్రీషు వటిగుణః. 719
- ఉద్బాటనం ఘటియన్త్రం సలిలోద్వాహనం ప్రహేః
పుంసి వేమా వాయదణ్ణ సూత్రాణి నరి తన్తవః. 720
- వాణి ర్యూతిః స్త్రీయా తుల్యే పుస్తం లేప్యాదికర్మణి
పాశ్చాలికా పుత్రికా స్యా ద్వత్తదన్తాదిభిః కృతా. 721
- జతుత్రపు వికారేతు జాతుషం త్రాపుషం త్రిషు
పిటకః పేటకః పేటా మంజూ షాఽథ విహజ్జికా
భారయస్త్రి స్తదాలమ్బి శిశ్యం కాచోఽథ పాదుకా. 722
- పాదూ రుపానత్ స్త్రీ సై వానుపదీనా పదాయతా
నద్ధీ వర్ధీ వరత్రా స్యా దశ్వాదే స్తాడసి కశా. 723
- చాణ్డాలికా తు కంఠోలపీణా చణ్డాలవల్లకీ
నారాచీ స్యా దేషణికా శాణ స్తు నికషః కషః. 724
- వృశ్చనః పత్రపరకు రీషికా తూలికా సమే
తైజసా వర్తనీ మూషా భస్మా చర్మప్రసేవికా. 725
- అస్ఫోటనీ వైధనికా కృపాణీ కర్తరీ సమే
వృక్షేదనో వృక్షభేదీ టక్కుః పాషాణదారణః. 726
- క్రకచః కరపత్రం స్యా దారా చర్మప్రభేదికా
సూర్మిః స్థూణాయః ప్రతిమా శిల్పం కర్మకళాదికం. 727
- ప్రతిమానం ప్రతిబిమ్బం ప్రతిమా ప్రతియాతనా ప్రతిచ్ఛాయా

92 ప్రతికృతి రర్పపుంసి ప్రతినిధి రుపమోపమానంస్యాత్.	728
వాచ్యలిङ్గా స్సమ స్తుల్య స్సదృశ స్సదృశ స్సదృశ్	
సాధారణ స్సమాన శ్చ స్యు రుత్తరపదే త్వమి.	729
నిభ సంకాశ నీకాశ ప్రతీకాశోపమాదయః	
కర్మణ్యా తు విధా భృత్యా భృతయో భర్మ వేతనం.	730
భరణ్యం భరణం మూల్యం నిర్వేశః పణ ఇత్యపి	
సురా హలిప్రియా హాలా పరిస్రు ద్వరుణాత్మజా.	731
గఙ్గోత్తమా ప్రసన్నేరా కాదమ్బర్యః పరిస్రుతా	
మదిరా కశ్య మద్యే చా ప్యవదంశ స్తు భక్షణం.	732
శుణ్డా పానం మదస్థానం మధువారా మధుక్రమాః	
మధ్వానవో మాధవకో మధు మార్ద్ధ్వీక మద్వయోః.	733
మైరేయ మాసవ శ్శీను ర్మేదకో జగల ప్సమా	
సంధానం స్యా దభిషవః కిణ్వం పుంసి తు నగ్నహూః.	734
కారోత్తమ స్సురామణ్ణ మాపానం పానగోష్ఠికా	
చష కోఽస్త్రీ పానపాత్రం సర కోఽప్యనుతర్లణం.	735
ధూర్తోఽక్షదేవీ కితవోఽక్షధూర్తో ద్యూతకృ త్సమాః	
స్య ర్లగ్నకాః ప్రతిభువః సభికా ద్యూతకారకాః.	736
ద్యూతోఽస్త్రీయా మక్షవతీ కైతవం పణ ఇత్యపి	
పణోఽక్షేషు గ్లహోఽక్షస్తు దేవకాః పాశకా శ్చ తే.	737
పరిణాయ స్తు శారీణాం సమన్తా న్మయనేఽస్త్రీయాం	
అష్టాపదం శారిఫలం ప్రాణేద్యూతం సమాహ్వయః.	738
ఉక్తా భూరిప్రయోగత్వా దేకస్మి న్యేఽత్ర యోగికాః	
తాద్ధర్యా దన్యతో వృత్తా స్తూహ్యో లిङ్గాన్తరేఽపితే.	739
ఇత్యమరసింహకృతౌ నామలింగానుశాసనే	
భూమ్యాదికాండో ద్వితీయ స్సాంగ్ల ఏవ సమర్థితః.	740

శ్రీ రస్తు

సామలింగా శాసనము అను

అమరకోశము

తృతీయ కాండము

విశేష్యనిమై సృంక్షీరై ర్నానారై రవ్యమై రపి.

లింగాదిసంగ్రహై ర్వర్గా స్సామాన్యే వర్గసంశ్రయాః.

1

పరిభాషా

ప్రీదారాద్యై ర్యద్విశేష్యం యాదృశైః ప్రస్తుతం పదైః.

గుణద్రవ్యక్రియాశబ్దై స్తథా స్యుస్తస్య భేదకాః.

2

౧. విశేష్య నిఘ్నవర్గః.

క్షేమంక రోఽరిష్టతాతి శ్శివతాతి శ్శివంకరః.

సుకృతీ పుణ్యవా న్దన్యో మహేచ్ఛ స్తు మహాశయః.

3

హృదయాశు స్సుహృదయో మహోత్సాహో మహోద్యమః.

ప్రవీణే నిపుణాభిజ్ఞ విజ్ఞ నిష్టాత శిక్షితాః.

4

వైజ్ఞానికః కృతముఖః కృతీ కుశల ఇత్యపి.

పూజ్యః ప్రతీక్ష్య స్సాంశయిక స్సంయాపన్న మానసః.

5

దక్షిణీయో దక్షిణార్థా స్తత్ర దాక్షిణ్య ఇత్యపి.

స్య ర్వదాన్య స్థూలల(క్ష్య)క్షదానశౌణ్డా బహుప్రదే.

6

- జైవాత్మక స్వాస్య దాయుష్మా నస్తర్వాణి స్తు శాస్త్రవిత్,
పరీక్షకః కారణికో వరద స్తు సమర్థకః. 7
- హర్షమాణో వికుర్వాణః ప్రమనా హృష్టమానసః,
దుర్మనా విమనా అస్తర్మనా స్వాస్య దుత్క ఉన్మనాః. 8
- దక్షిణే సరళోదారా సుకలో దాత్పుభో క్తరి,
తత్పరే ప్రసి తాసక్తా విష్టార్థోద్యుక్త ఉత్సుకః. 9
- ప్రతీతే ప్రథిత ఖ్యాత విత్త విజ్ఞాత విక్రూతాః,
గుణైః ప్రతీతే తు కృతలక్షణాహతలక్షణా. 10
- ఇభ్య ఆధ్యో ధనీ స్వామీ త్వీశ్వరః పతి రీశితా,
అధిభూ ర్నాయకో నేతా ప్రభుః పరివృ ధోఽధిపః. 11
- అధికర్థి సమృద్ధి స్వాస్య త్కుటుమ్భవ్యాపృత స్తు యః,
స్యాదధ్యాగారిక స్తస్మి న్నుపాధి శ్చ పుమా నయమ్. 12
- పరాక్లూపాపేతో య సింహసంహసనో హి సః,
నిర్ధార్యః కార్యకర్తా య సమృద్ధి స్సత్త్వసమ్పదా. 13
- అవాచి మూకోఽథ మనోజవసః పితృసన్నిభః,
సత్కృ త్యాలంకృతాం కన్యాం యోదదాతి స కూకుదః. 14
- లక్ష్మీవాన్ లక్ష్మణః శ్రీలః శ్రీమాన్ సిద్ధి స్తు వత్సలః,
స్యాద్ధయాళుః కారుణికః కృపాళు స్సురత స్సమాః. 15
- స్వతన్తోఽపావృత వైస్వరీ స్వచ్ఛన్దో నిరవగ్రహః,
పరతన్త్రః పరాధీనః పరవా న్నాథవా నపి. 16
- అదీనో నిఘ్న ఆయత్తోఽస్వచ్ఛన్దో గృహ్య కోఽప్యసౌ,
ఖలపూ స్వాస్య ద్భహుకరో దీర్ఘసూత్ర శ్చిరక్రియః. 17
- జాల్మోఽసమీక్ష్యకారీ స్వా త్కుంతో మన్దః క్రియాసు యః,
కర్మక్షమోఽలంకర్మిణః క్రియావాన్ కర్మ సూద్యతః. 18

- స కార్మః కర్మశీలో యః కర్మశూర స్తు కర్మతః,
 కర్మణ్యభు క్కర్మకరః కర్మకార స్తు తత్కీర్తియః. 19
- అపస్నాతో మృతస్నాత అమిషాశీ తు శౌష్కలః.
 బుభుక్షిత స్స్వా త్తుధితో జిఘత్సు రశనాయితః. 20
- పరాన్నః పరపిష్టాదో భక్షకో ఘస్మరోఽద్యురః.
 ఆద్యాన స్స్వా దౌదరికో విజిగీషా వివర్జితే. 21
- ఉభా వాత్మచ్ఛురిః కుక్షిచ్ఛురి సోస్విదరపూరకే.
 సర్వాన్నీనస్తు సర్వాన్నభోజీ గృధ్నుస్తు గర్ధనః. 22
- లుప్తోఽభిలాషుక స్తృప్త్యక్ సమా లోబుప లోలుభా.
 సోన్మాద స్తూన్మదిష్టు స్వా దవినీత స్సముద్ధతః 23
- మత్తే శౌండోత్కట క్షీణాః కామకే కమితానుకః.
 కమ్రః కామయతాఽభీకః కమనః కామనోఽభీకః. 24
- విధేయో వినయగ్రాహీ వచనే స్థిత ఆశ్రవః,
 వశ్యః ప్రణేయో నిభృత వినీత ప్రశ్రితా స్సమాః. 25
- ధృష్టే ధృష్టు (ష్టగ్వి) ర్వియాత శ్చ ప్రగల్భః ప్రతిభాన్వితే.
 స్యా దధృష్టే తు శాలీనో విలక్షో విస్మయాన్వితే. 26
- అధీరే కాతర త్రస్నా భీరు భీరుక భీలుకాః,
 ఆశంసు రాశంసితరి గ్రహయాశు ర్గ్రహీతరి. 27
- శ్రదాశుః శ్రద్ధయాయుక్తే వతయాశు స్తు పాతుకే,
 లజ్జాశీరోఽపత్రపిష్టు ర్వద్దారు రభివాదకే. 28
- శరారు హ్వాతుకో హింస్రః స్యా ద్వర్ధిష్టు స్తు వర్ధనః,
 ఉత్పత్తిష్టుస్తూత్పత్తి తాఽలంకరిష్టు స్తు మణ్డనః. 29

- భూష్టు భవిష్టుర్భువితా వర్తిష్టు ర్వర్తన సమమ్,
నిరాకరిష్టుః క్షిప్తుః స్యాత్ సాంద్రః స్నిగ్ధస్తు మేదురః. 30
- జ్ఞాతా తు విదురో విస్థ ర్విలాసీ తు వికన్వరః,
విసృత్వరో విసృమరః ప్రసారి చ విసారిణీ. 31
- సహిష్టు సహనః క్షన్త తితిక్షుః క్షమితా క్షమీ,
క్రోధ నోఽమర్షణః కోపే చక్షు స్త్వత్కంతకోపనః. 32
- జాగరూకో జాగరితా మూర్ఛితః ప్రవలాయితః,
స్వప్నక్ శయాశు ర్నిద్రాశు ర్నిద్రాణ శయితౌ సమమ్. 33
- పరాజ్ఞానః పరాచీన స్యా దవాచ ప్యధోముఖః,
దేవా నశ్చతి దేవద్ర్యజ్ విష్యద్ర్యజ్ విష్యగశ్చతి. 34
- యస్సహాశ్చతి నద్ర్యజ్ స స తిర్యజ్ య స్తిరోఽశ్చతి,
వదో వదావదో వక్తా వాగీశో వాక్పతి సమమ్. 35
- వాచో యు క్తిపటు ర్వాగ్మీ వావదూ కోఽతివక్తరి,
స్యాజ్జల్పాక స్తు వాచాలో వాచాదో బహుగర్వ్యావాక్. 36
- దుర్ముఖే ముఖరాబద్ధముఖౌ శ్లక్ష్యః ప్రియంవదే,
లోహల స్యా దస్పృటవా గర్హ్యవాదీ తు కద్వదః. 37
- సమౌ కువాద కువరో స్యా దసౌమ్య స్వరోఽస్వరః,
రవణ నాదీవాదీ శృబ్దనో నాదీకర సమమ్. 38
- జదోఽజ్ఞేఽనేడమూక స్తు వక్తుం శ్రోతు మశిషీతే,
తూష్ణింశీల స్తు తూష్ణీకో నగ్నోఽవాసా దిగమ్పరః. 39
- నిష్కాసితోఽవకృష్ట స్యా దపద్వస్త స్తు ఛిక్రుతః,
అత్తగర్హోఽభిభూత స్యా ద్దాపిత సాధిత సమమ్. 40
- ప్రత్యాదిష్టో నిరస్త స్యా త్ప్రత్యాఖ్యాతో నిరాకృతః,
నికృత స్యా ద్విప్రకృతో విప్రలబ్ధ స్తు వశ్చితః. 41

- మనోహతః ప్రతిహతః ప్రతిబద్ధో హత శ్చ సః,
అధిష్టిప్తః ప్రతిష్ఠిప్తే బద్ధే కీలితసంయతౌ. 42
- ఆపన్న ఆపత్ప్రాప్త స్సాస్యత్ కాద్విశీతో భయద్రుతః,
అజ్ఞరితః జ్ఞరితోఽభిశస్తే సంకసుకోఽస్థిరే. 43
- వ్యసనా ర్తోపరక్తౌ ద్వౌ విహస్త వ్యాకులౌ సమౌ,
విక్లబో విహ్వలః స్యాత్తు వివశోఽరిష్టదుష్టధీః. 44
- కశ్యః కశార్హే సన్నద్ధే త్వతతాయీ వధోద్యతే,
ద్వేష్యే త్యక్షిగతో వద్య శీర్షచ్ఛేద్య ఇమౌ సమౌ. 45
- విష్యో విషేణ యో వధ్యో ముసల్యో ముసలేన యః,
శిశ్విదానోఽకృష్టకర్మా చపల శ్చికుర స్సమౌ. 46
- దోషైకదృ క్పురోభాగీ నికృత స్త్వస్మజు శ్శతః,
కర్ణజప స్సూచక స్సాస్య త్పిశునో దుర్జనః ఖలః. 47
- నృశంసో ఘాతుకః క్రూరః పాపో ధూర్త స్తు వజ్రాకః,
అజ్ఞే మూఢ యథాజాత మూర్ఖ వై ధేయ బాలిశాః. 48
- కదర్యే కృపణ క్షుద్ర కింపచాన మితంపచాః,
నిస్స్వ స్తు దుర్విధో దీనో దరిద్రో దుర్గతోఽపి సః. 49
- వసీపతో యాచనకో మార్గణో యాచకార్థి నౌ,
అహంయు స్సాస్య దహంకారీ శుభంయు స్తు శుభాన్వితః. 50
- దివ్యోపపాదుకా దేవా నృగవాద్యా జరాయుజాః,
స్వేదజాః క్రిమి దంశాద్యాః పక్షిసర్పాద యోఽఞ్జుజాః. 51
- ఉద్భిద స్తరుగుల్మాద్యాః ఉద్భిజ్జదుద్భి ముద్భిదమ్,
సున్దరం రుచిరం చారు సుషమం సాధు శోభనమ్. 52
- కాన్తం మనోహరం రుచ్యం మనోజ్ఞం మజ్జమజ్జులమ్,
తదా సేచనకం తృప్తే ర్నా స్త్యన్తో యస్య దర్శనాత్. 53

- అభీ ష్టేభీష్మితం హృద్యం దయితం వల్లభం ప్రియమ్,
నికృష్ట ప్రతిక ష్టార్వ రేఫయాప్యవమాధమాః. 54
- కుపూయ జుత్సితావద్య ఖేట గర్వాణకా స్సమాః.
మలీమసం తు మలినం కచ్చరం మలదూషితమ్. 55
- పూతం పవిత్రం మేథ్యం చ వీధ్రం తు విమలార్థకమ్,
నిర్జిక్తం శోధితం మృష్టం నిశ్శోధ్య మనవస్కరమ్. 56
- అసారం ఘ్న భూన్యం తు వశికం తుచ్చ రిక్తకే,
క్లిబే ప్రధానం ప్రముఖం ప్రవే కాను త్తమో త్తమాః. 57
- ముఖ్య వర్య వరేణ్యాశ్చ ప్రబ ర్హైనవరార్థవత్,
పరార్థ్యాగ్రప్రాగ్రహరప్రాగ్ర్యాగ్ర్యాగ్రీయ మగ్రియమ్, 58
- శ్రేయాన్ శ్రేష్ఠః పుష్కల స్సౌ త్సత్తమ శ్చాతిశోభనే,
స్య రు త్తరపదే వ్యాఘ్ర పుష్కవర్షభ కుజ్వరాః. 59
- సింహ శార్దూల నాగాద్యాః పుంసి శ్రేష్ఠార్థ గోచరాః,
అప్రాగ్ర్యం ద్వయహీనే ద్వే అప్రధా నోపసర్జనే. 60
- విశజ్కుటం పృథు బుహ ద్విశాలం పృథులం మహత్,
రుద్దోరు విపులం పీన పీవీ తు స్థూల పీవరే. 61
- స్తో కాలృ త్తల్లకా స్సూక్ష్మంశ్లక్ష్యం దంధ్రం కృశం తను,
స్త్రీయాం మాత్రా త్రుటిః పుంసి లవ రేశ కణాణవః. 62
- అత్యల్పేల్పిష్ట మల్పీయః కనీ యోఽణీయ ఇత్యపి,
ప్రభూతం ప్రచురం ప్రాజ్య మదధ్రం బహుశం బహు. 63
- పురుభూః పురు భూయిష్ఠం స్పీతం భూయశ్చ భూరి చ,
పరశ్శతాద్యాస్తే యేషాం పరా సంఖ్యా శ్శతాధికాత్. 64
- గణనీయే గాణేయం సంఖ్యాతే గణిత మథ సమం సర్వం,
విశ్వ మశేషం కృత్స్నం సమ స్త నిఖిలాఖిలాని నిశ్శేషమ్. 65

- సమగ్ర సకలాఖిణ్ణ పూర్ణాదీన్య వృన్దానకే,
ఘనం నిరస్తరం సాస్త్రం పేలవం విరళం తను. 66
- సమీపే నికటాసన్న సన్ని కృష్ట సనీడవత్,
సదే శాఖ్యాశ సవిధ సమర్యాద సవేశవత్. 67
- ఉపకణ్ఠాన్తి కాభ్యర్థ్యాభ్యగ్రా అప్యభి తోఽవ్యయమ్,
సంసక్తే త్వవ్యవహిత మపదాన్తర మి త్యపి, 68
- నేదిష్ట మన్వితమం స్యాద్ధూరం విప్రకృష్టకమ్,
దవీయ శ్చ దవిష్ఠం చ సుదూరం దీర్ఘ మాయతమ్. 69
- వర్తులం నిస్తలం వృత్తం బద్ధురం జూన్నతానతమ్.
ఉచ్చప్రాంశూన్న తోదగ్రోచ్చితా స్తు జ్ఞేఽథ వామనే. 70
- న్యజ్ఞీ చ ఖర్వ ప్రాస్వా స్స్వ రవాగ్రేఽనవనతానతమ్,
అరాశం వృజినం జిహ్వా మూర్తిమ త్కుఞ్చితం నతమ్. 71
- ఆవిద్ధం కుటిలం భుగ్నం పేల్లితం వక్ర మిత్యపి,
ఋణా వజిహ్వా ప్రగుణౌ వ్యస్తే త్వప్రగుణాకులౌ, 72
- శాశ్వత స్తు ధ్రువో నిత్య సదాతన సనాతనాః,
స్థాస్నుః స్థిరతరః స్థేయా నేకరూపతయా తు యః. 73
- కాలవ్యాపీ స కూటస్థః స్థావరో జ్ఞమేతరః,
చరిష్ణు జ్ఞమ చరం త్రసమిగ్గం చరాచరమ్. 74
- చలనం కమ్పనం కమ్పం చలం లోలం చలాచలమ్,
చఞ్చలం తరళం చైవ పారిష్లవపరిష్లవే. 75
- అతిరిక్త స్సమధికో దృఢసన్ధి స్తు సంహతః,
కర్కశం కఠినం కూరం కఠోరం నిఘ్రం దృఢమ్ 76
- జరరం మూర్తిమ న్మూర్తం ప్రవృద్ధం ప్రౌఢమేదితం.
పురాణ ప్రతన ప్రత్న పురాతన చిరంతనాః. 77

- ప్రత్యగ్రోఽభినవో నవ్యో నవీనో నూతనో నవః,
నూత్న శ్చ సుకుమారం తు కోమలం మృదులం మృదు. 79
- అన్వగన్వక్ష మనుగేఽనుపదం క్లీబ మవ్యయం,
ప్రత్యక్షం స్యా దైన్ద్రియక మప్రత్యక్ష మతీన్ద్రియమ్. 79
- ఏకతా నోఽనన్యవృత్తి రేకా గ్రైకాయనా వపి,
అ ప్యేకసర్గ ఏకాగ్రోఽప్యేకాయనగతోఽపి చ. 80
- పుంస్యాదిః పూర్వపౌరస్త్వ ప్రథమాద్యా అథాత్రియాం,
అన్తో జఘన్యం చరమ మన్త్య పాశ్చాత్య పశ్చిమాః. 81
- మోఘం నిరర్థకం స్పష్టం స్ఫుటం ప్రవ్యక్త ముల్పణం,
సాధారణం తు సామాన్య మేకాకీ త్వేక ఏకకః. 82
- భిన్నార్థకా అన్యతర ఏకత్వా న్యేతరా అపి,
ఉచ్చావచం నైకభేద ముచ్చజ్ఞ మవిలమ్బితమ్. 83
- అరున్దుద స్తు మర్మస్పృ గబాధం తు నిరర్గళం,
ప్రసవ్యం ప్రతికూలం స్యా దపసవ్య మస్పృఘ చ. 84
- వామం శరీరే సవ్యం స్యా దపసవ్యం తు దక్షిణం,
సంకటం నా తు సంబాధః కలిలం గహనం సమే. 85
- సంకిర్ణే సంకు లాకిర్ణే ముజ్జితం పరివాపితం,
గ్రథితం గ్రన్థితం దృఢ్థిం విస్మృతం విస్తృతం తతమ్. 86
- అంతర్గతం విస్మృతం స్యాత్ప్రాప్త ప్రణిహితే సమే,
వేల్లితప్రేక్షితాధూత చలితా కమ్పితా ధుతే. 87
- సుత్త సున్నాస్త నిఘాత విద్ధ ఓ ప్రేరితా స్పమాః,
పరిక్షిప్తం తు నివృతం మూషితం ముషితార్థకమ్. 88

- ప్రవృద్ధ ప్రసృతే న్యస్త నిస్స ప్లేగుణితాఽహతే.
నిదిగ్గోపచితే గూఢ గుప్తే గుణిత రూపితే. 89
- ద్రుతావదీర్ఘే ఉగ్రూ ర్ఘోద్యతే కాచిత శిక్యితే,
ఘూణ ప్రూతే దిగ్ధ లిప్తే సముద ప్రోద్భుతే సమే. 90
- వేష్టితం స్యా ద్వలయితం సంపీతం రుద్ధ మావృతం,
రుద్ధ భుగ్నేఽభ నిశిత ఋత శాతాని తేజితే. 91
- స్యా ద్విసాశోస్మృతం పక్వం హీణ హీతౌ తు లజ్జితే,
వృతే తు వృత్తవావృత్తై సంయోజిత ఉపాహితః. 92
- ప్రాప్యం గమ్యం సమాసాద్యం న్యన్నం రీణం స్రుతం స్నుతం,
సంగూఢ స్సాస్య త్సంకలి తోఽవగీతః ఖ్యాతగర్హణః. 93
- వివిధ స్సాస్య ద్భహవిధో నానారూపః పృథగీదృశః,
అవరీణో ధిక్క్రూత స్సాస్య దపధ్వ స్తోఽవచూర్ణితః. 94
- అనాయాసకృతం పాణ్ణం న్వనితం ద్వనితం సమే,
బద్ధే సన్ధానితం మూత ముద్ధితం సన్ధితం సితమ్. 95
- నిష్పక్వం క్వథితం పాకే క్షీరాజ్య హవిషాం శృతం,
నిర్వాణో మునివహ్నియ దా నిర్వాత స్తు గతేఽనిరే. 96
- పక్వం పరిణతే గూనం హన్నే మీఢం తు మూత్రితే,
పుష్టే తు పుషితం సోధే జ్ఞాన్త ముద్వాన్త ముద్గతే. 97
- దాన్త స్తు దమితే శాన్త శృమితే ప్రార్థితేఽర్థితః,
జ్ఞాన్త స్తు జ్ఞాపితే చన్న శ్చాదితే పూజితేఽఞ్జితః. 98
- పూర్ణ స్తు పూరితే క్షిప్తః క్షిశితేఽవసితే సితః,
ప్రప్తస్సప్తోషితా ద్ధగ్ధే తప్త త్వష్టౌ తనూకృతే. 99
- వేధిత చ్చిద్రితౌ వీధే విన్నవితౌ విచారితే,
నిష్పృథే విగ తారోకా విలీకేఽవిదుత ద్రుతౌ. 100

- సిద్ధే నిర్వృత్త నిష్పన్నా దారితే భిన్నభేదితా,
 ఊతం సూత ముతం చేతి త్రితయం తస్తుసంతతే. 101
- స్యా దర్శితే నమస్యిత నమసిత మపచాయితార్పితాపచితం,
 వరివసితే వరివస్యిత ముపాసితం చోపచరితం చ. 102
- సంతాపిత సంతప్తా ధూపాయిత ధూపితౌ చ దూన శ్చ,
 హృష్టో మ త్రస్తుప్తః ప్రహ్లాన్నః ప్రముదితః ప్రీతః. 103
- ఛిన్నం ఛాతం యానం కృత్తం చితం ఛితం వృత్తం,
 స్రత్తం ధ్వత్తం త్రత్తం సూన్నం పన్నం చ్యుతం గళితమ్. 104
- లబ్ధం ప్రాప్తం విన్నం భావిత మాసాదితం చ భూతం చ,
 అన్వేషితం గవేషిత మన్విష్టం మార్గితం మృగితమ్. 105
- ఆర్ద్రం నార్ద్రం క్లిన్నం తిమితం స్తిమితం సమున్న ముత్తంచ,
 త్రాతం త్రాణం రక్షిత మవితం గోపాయితం చ గుప్తం చ. 106
- అవగణిత మసమ తావజ్ఞాతే అవమానితం చ పరీభూతే,
 త్యక్తం హీనం విమతం సముజ్జితం ధూత ముత్సృష్టమ్. 107
- ఉక్తం ఛాపిత ముదితం జల్పిత మాఖ్యాత మభిహితం లపితమ్,
 బుద్ధం బుదితం మనితం విదితం ప్రతిపన్న మవనితావగతే. 108
- ఊరీకృత మురరీకృత మగ్గీకృత మాశ్రుతం ప్రతిజ్ఞాతం,
 సంగీర్ణ విదిత సంశ్రుత సమాహిత ముపశ్రుతోపగతమ్. 109
- ఈడిత శస్త్ర పణాయిత పనాయిత ప్రణుత పణిత పనితాని,
 అవగీర్ణ వర్ణ తాభిష్టుతేశితాని స్తుతార్దాని. 110
- భక్షిత చర్మిత లిప్త ప్రత్యవసిత గళిత ఖాదిత ప్సాతం,
 అభ్యుపహృతాన్న జగ్ధ గ్రస్తగ్ధ స్తాశితం భుక్తే. 111
- క్షేపిష్ట క్షోదిష్ట ప్రేష్ట స్థవిష్ట బంహిష్టాః,
 క్షీప్ర భద్రాభీప్సిత పృథు పీవర బహుప్రకర్షార్దాః. 112

సాధిష్ఠ ద్రామిష్ఠ స్పేష్ఠ గరిష్ఠ హసిష్ఠ బృన్దిష్ఠాః,
బాధవ్యాయత బహు గురు వామన బృద్ధారకాతిశయే. 113

ఇతి విశేష్యనిఘ్న కర్ణః.

సజ్జీర్ణవర్గః.

ప్రకృతి ప్రత్యయార్థాద్యైః సంకీర్ణే లిక్ల మున్నయేత్.
కర్మ క్రియా తత్సాతత్యే గమ్యే స్యు రపరస్పరాః. 114

సాకల్యాసజ్గవచనే పారాయణ పరాయణే.
యదృచ్ఛా నైవరితా హేతుభూన్యా త్యాస్యా విలక్షణమ్, 115

శమథ స్తు శమ శ్శాన్తి ద్దాన్తి స్తు దమధోదమః,
అపదానం కర్మ వృత్తం కామ్యదానం ప్రచారణమ్. 116

వశక్రియా సంవననం మూలకర్మ తు కార్మణం,
విధాననం విభవనం తర్పణం ప్రీణనావనే 117

పర్యాప్తి స్స్యా త్పరిత్రాణం హస్తధా(వా)రణ మిత్యపి,
సేవనం సీవనం సూతి ర్విదరః స్ఫుటనం భిదా. 118

అక్రోశన మభీషణః సంవేదో వేదనా ననా,
సమ్మూర్చన మభివ్యాప్తి ర్యాజ్ఞా భిక్షార్థ నార్దనా. 119

వర్ధనం చేద నేఽథ ద్వే ఆనన్దన సభాజనే,
అపృచ్ఛన మథామ్నాయ స్సమ్ప్రదాయః క్షయే క్షియా. 120

గ్రహ్నో గ్రహే వశః కాన్తా రక్షస్తాజే రణః క్వజే,
వ్యధో వేధే పచా పాతే హవో హూతౌ వరో వృతౌ. 121

ఓషః ఘోషే నయో నాయే జ్యాని ర్జీర్ణౌ భ్రమౌ భ్రమౌ.
స్పాతి ర్వృద్ధౌ ప్రథా శ్యాతౌ స్పృష్టిః పృక్తౌ స్నవ స్సప్రే. 122

విధా సమృద్ధౌ స్ఫురణే స్ఫురణా ప్రమితౌ ప్రమా,
ప్రసూతిః ప్రసవే శోఘ్యతే ప్రాభూరః క్లమథః క్లమే. 123

- ఉత్కర్షోఽతిశయే నన్దిః శ్లేషే విషయ ఆశ్రయే,
 షీపాయాం క్షేపణం గీర్ణి ర్గిరా గురణం మువ్యమమ్. 124
- ఉన్నాయ ఉన్నయే శ్చాయ శ్చాయణే జయనే జయః,
 నిగాదో నిగదే మాదో మదే ఉద్యేగ ఉద్యమే. 125
- విమర్దనం పరిమ శేఽభ్యుపపత్తి రనుగ్రహః,
 నిగ్రహ స్తద్విరుద్ధ స్వాస్య దభియోగ స్త్వభిగ్రహః. 126
- ముష్టిబద్ధ స్తు సంగ్రాహో డిమ్పే డమర విప్లవౌ.
 బద్ధనం ప్రసీతి శ్చారః స్పర్శః స్పృష్టోపత ప్తరి. 127
- వికారో విప్రకార స్వాస్య దాకార స్త్విక్ల ఇక్లితమ్,
 పరిణామో వికారా ద్వే సమే వికృతి విక్రియే. 128
- అపహార స్త్వపచయ స్సమాహార స్సముచ్చయః,
 ప్రత్యాహార ఉపాదానం విహార స్తు పరిక్రమః. 129
- అభిహరోఽభిగ్రహణం నిర్హారోఽభ్యవకర్షణమ్,
 అనుహరోఽనుకార స్వాస్య దర్థ స్వాపగమే వ్యయః. 130
- ప్రవాహస్తు ప్రప్రృత్తి స్వాస్యత్ ప్రవహో గమనం బహిః,
 వియామో వియమో యామః యమః సంయామ సంయమౌ. 131
- హింసా కర్మాభిచార స్వాస్యత్ జాగర్యా జాగరాద్వయోః,
 విఘ్నోఽస్తరాయః ప్రత్యాహ స్వాస్య దుప ఘ్నోఽన్తికా శ్రయే. 132
- నిర్వేళ ఉపభోగ స్వాస్య త్పరిసర్పః పరిక్రియా,
 విమరం తు ప్రవిశ్లే షోఽభిప్రాయ శ్చస్త ఆశయః. 133
- సంక్షేపణం సమసనం పర్యవస్థా విరోధనమ్,
 పరిసర్యా పరీసార స్వాస్య దాస్యా త్వాసనా ఫ్టితిః. 134
- విస్తారో విగ్రహో వ్యాస స్సతు శబ్దస్య విస్తరః,
 సంవాహనం మర్దనం స్వా ద్విదాశ స్వా దదర్శనమ్. 135

- సంస్తవస్యా త్పరిచయః ప్రసరస్తు వినర్పణం.
 సేవాకస్తు ప్రయామస్యా త్సన్నిధిస్సన్నికర్షణమ్, 136
- లవోఽభిలావో లవనే నిష్పావః పవనే పవః,
 ప్రస్తావస్యా దవసరత్ప్రసరస్సూత్రవేష్టనమ్. 137
- ప్రజనస్యా దుపసరః ప్రసరప్రణయో సహా,
 ధీశక్తిర్నిష్క్రమోఽస్త్రీ తు సంక్రమో దుర్గసంజ్వరః. 138
- ప్రత్యుత్క్రమః ప్రయోగార్థః ప్రక్రమస్యా దుపక్రమః,
 స్యా దధ్యాదానముద్భూత ఆరమ్భస్సమ్భ్రమస్త్యరా. 139
- ప్రతిబంధః ప్రతిష్ఠమౌఽవనాయస్తు నియాతనం,
 ఉపలమ్భస్త్యనుభవస్సమాలంబో విలేపనమ్. 140
- విప్రలంబో విప్రయోగో విలమ్భస్త్యతిసర్జనం,
 విశ్రావస్తు ప్రతిఘాతి రవేక్షా ప్రతిజాగరః. 141
- నిపాత నిపతా పాతే తేమస్తేమా సముస్తనే,
 ఆదీన వాస్త్రవౌ క్లేశే మేళకే సంగ సజ్జమా. 142
- అన్వీక్షణం విచయనం మార్గణం మృగణా మృగః,
 పరిరమ్భః పరిష్వజ్గస్సంశ్లేష ఉపగూహనమ్. 143
- నిర్వర్ణనం తు నిధ్యానం దర్శనాలోకనేక్షణం,
 ప్రత్యాఖ్యానం నిరసనం ప్రత్యాదేశో నిరాకృతిః. 144
- ఉపశాయో విశాయ శ్చ పర్యాయ శయనార్థకౌ,
 ఆర్తవం చ ఋతీయా చ హృణీయా చ మృణార్థకాః. 145
- స్యా ద్వ్యవత్వాసో విపర్యాసో వ్యత్యయ శ్చ విపర్యయే,
 పర్యయోఽపక్రమస్తస్మిన్నతిపాత ఉపాత్యయః. 146
- ప్రేషణం య త్సమాహూయ తత్రస్యా త్ప్రీతిశాసనం,
 స సంస్తావః క్రతుషు యాస్తుతిభూమిర్ద్విజన్మనామ్. 147

- నిధాయ తత్త్వతే యత్ర కాష్ఠే కాష్ఠం స ఉద్భవః,
స్తమ్బఘ్న స్తు ప్రంబఘన స్తమ్బో యేన స హన్యతే. 148
- ఆవిదో విద్యతే యేన తత్ర విష్వ కృమే నిఘః,
ఉత్కార శ్చనికార శ్చద్వౌ ధాన్యోజ్జ్వలతార్థకౌ, 149
- నిగా రోద్గార విజ్ఞ వోద్ధ్రాహ నిగరణాదిషు,
ఆరత్యపరతి విరతయ ఉపరామే వా త్రియాం తు నిష్ఠేవః. 150
- నిష్ఠ్యాతి ర్నిష్ఠీవన నిష్ఠేవన మి త్యభిన్నాని,
జవనే జూతిస్సాతి స్తవసానే స్యా దథ జ్వరే జూర్తిః. 151
- ఉదజస్తు పశుప్రేరణ మకరణే రిత్యాదయ శ్శాపే,
గోత్రాస్తేభ్య స్తస్య బృన్ద మిత్యేవగవకాదికమ్. 152
- ఆపూపికం శాఘ్నులిక మేవ మాద్య మచేతసాం,
మాణవానాం తు మాణవ్యం సహాయానాం సహాయతా 153
- హల్యా హలానాం బ్రాహ్మణ్యబాడబ్యే తు ద్వీజసమనామ్,
ద్వేపర్శుకానాం పృష్ఠానాం పార్శ్వం పృష్ఠ్య మనుక్రమాత్. 154
- ఖలానాం ఖలినీ ఖల్యా ప్యథ మానుష్యకం నృణాం,
గ్రామతా జనతా ధూమ్యా పాశ్యా గళ్యా పృథ క్పుథక్. 155
- అపి సాహస్ర కారీష వార్మ తాథర్వణాదికమ్.

ఇతి సశీర్షవర్గః.

నానార్థవర్గః

- నానార్థాః కేఽపి కాన్తాదివగ్గే ష్వే వాత్రకీర్తితాః. 156
- భూరిప్రయోగా యే యేషు పర్యాయే ష్వపి తేషు తే,
ఆకాశే త్రిదివే నాకో లోకస్తు భువనే జనే. 157
- పద్యే యశసి చ శ్లోక శ్చరే ఖగ్గేచ సాయకః,
జమ్బుకౌ క్రోష్టువరుణౌ పృథుకౌ చిపి టార్భకౌ. 158

- అలోకౌ దర్శనోద్యోతౌ ధేరీ పటహ మానకౌ,
ఉత్సృజ్య చిహ్నయో రజ్జుః కళ చ్చోఽఙ్గావవాదయోః. 159
- తక్షకో నాగవర్ధకో రర్క స్ఫటిక సూర్యయోః,
మారుతే వేధసి బ్రద్ధే వుంసి కః కం శిరోఽమ్బునోః. 160
- స్యా త్పులాక స్తుచ్ఛదా న్యేసంతేపే భక్తసిక్తకే,
ఉలూకే కరిణః పుచ్ఛమూలోపాస్తే చ పేచకః. 161
- కమణ్డలౌ చ కరక స్సుగతే చ వినాయకః,
కిష్కర్హస్తే వితస్తా చ శూకకీచే చ వృశ్చికః 162
- ప్రతికూలే ప్రతిక త్త్రి ప్వేకదేశేతు వుం న్యయం,
స్యా ద్భూతికం తు భూనిమ్బే కత్తుణే భూస్త్రుణేఽపి చ. 163
- జ్యోత్స్నికాయాం చ మోషే చ కోశాతక్యథ కట్ఫలే,
సితే చ ఖదిరే సోమవల్కా స్స్వా దథ సిల్పికే. 164
- తిలకల్కే చ పిఞ్జాకో బాహ్లికం రామలేఽపి చ,
మహేంద్రా సుగులాలాక వ్యాశగ్రాహిషు కాశికః. 165
- రుక్తాపశఙ్గా స్వాతఙ్కస్వల్పేఽపి క్షల్లక త్త్రిషు,
జైవాత్మక శ్శశా క్కేఽపి ఖరేఽప్యశ్వస్య వర్తకః. 166
- వ్యాఘ్రేఽపి పుణ్డరీకో నా యవాన్యా మపి దీపకః,
సాలావృకాః కపి క్రోష్ట శ్వానః స్వర్ణేఽపి గైరికమ్. 167
- వీడార్థేఽపి వ్యళీకం స్యాదళీకం త్వప్రియేఽనృతే,
శీలాన్వయావనూతే ద్వే శల్కే శకల వల్కలే. 168
- సాష్టే శతే సువర్ణానాం హే మ్మురోభూషణే పరే,
దీనారేఽపి చ నిష్కోఽస్త్రీ కల్కోస్త్రీ శమలై నసోః. 169
- దమ్బేఽప్యథ పినాకోఽస్త్రీ శూలశఙ్కరధన్వనోః,
ధేనుకా తు కరేణ్వాం చ మేఘజాలే చ కాశికా. 170

కారికా యాతనాకృత్యైః కర్ణికా కర్ణభూషణే,
కరిహస్తాఙ్గాశౌ పద్మబీజకోశ్యాం త్రిమాత్రరే. 171

బృందారకౌ రూపిముఖ్యా వేకే ముఖ్యాన్య కేవలాః,
స్యాద్దామ్బికః కౌక్కుటికో య శ్చాదూరేరితేక్షణః. 172

లాలాటికః ప్రభో ర్భావదర్శీ కార్యాక్షమ శ్చ యః,
భూభృన్నితమ్మవలయచక్రేషు కటకోఽప్రియాం. 173

సూచ్యగ్రే ఊద్రశత్రౌ చ రోమహర్షే చ కణ్ఠకః,
పాకౌ పంక్తిశిఖా మధ్యరత్నే నేతరి నాయకః,
పర్యఙ్కః స్యాత్పురికరే స్యా ద్వ్యాఘ్రేఽపి చ లుబ్ధకః,
వేటక త్రిషు బృందేఽపి గురౌ దేశ్యే చ దేశికః,
వేటకౌ గ్రామఫలకౌ ధీవరేఽపి చ జాలికః,
పుష్పరేణౌ చ కింజల్కః శుక్లోఽస్త్రీ స్త్రీధ నేఽపి చ,
స్యా త్కల్లోలేఽప్యత్కలికా వార్ధకం భావబృందయోః,
కరిణాం చాపి గణికా దారకో బాలభేదకౌ,
అన్ధేఽప్యనేడమూకః స్యాత్ టంజౌ దర్పాశ్మదారణౌ.

ఇతి కాన్తాః.

మయాఖ స్త్వి ట్కర జ్వాలా స్వశిఖాణౌ శిలీముఖా. 174

శఙ్ఖో నిదౌ లలాటాస్త్వి కమ్పౌ న స్త్రీంద్రియేఽపి ఖం,
మృణీజ్వాలే అపి శిఖే. ఇతి ఖాన్తాః. 175

నగా వగౌ శైలవృక్షే

అశుగౌ వాయువిశిఖౌ శరార్కవిహగాః ఖగాః,
పతంగౌ పక్షిసూర్యా చ పూగః క్రముక బృన్దయోః. 176

- పశవోఽపి మృగా వేగః ప్రవాహ జవయో రపి,
పరాగః కాసుమే రేణో స్నానీయాదౌ రజస్వపి 177
- గజేఽపి నాగమాతజ్ఞా వపాజ్ఞ స్థిలకేఽపి చ,
సర్గ స్వభావ నిర్మో(క)క్ష నిశ్చయాధ్యాయ సృష్టిషు. 178
- యోగ సున్నహనోపాయ ధ్యాన సంగతియుక్తిషు,
భోగ సుఖే స్త్ర్యాదిభృతా వహే శ్చ ఫణకాయయోః. 179
- చాతకే హరిణే పుంసి సారణ శృబలే త్రిషు,
కపా చ ప్లవగ శ్చాపే త్వభిషణః పరాభవే. 180
- యానాద్యజ్ఞే యుగః పుంసి యుగం యుగే కృతాదిషు,
స్వర్గేషు పశువాగ్విజ్రదిజ్నేత్ర ఘృణి భూజలే. 181
- లక్ష్మ్యదృష్ట్యా త్రియాం పుంసి గౌర్లింగం చిహ్న కేళసోః,
శృంగం ప్రాధాన్యసాన్వో శ్చ వరాంగం మూర్ధగుహ్యయోః. 182
- భగ శ్రీకామ మాహాతమ్య వీర్య యత్నార్క కీర్తిషు,

ఇతి గాస్తాః.

- పరిఘః పరిభూతేఽస్త్రేఽ ప్యోమో బృ న్దేఽమ్భసాం రయే. 193
- మూల్యే పూజావిధా వర్ణోఽహో దుఃఖవ్యసనే వ్యఘం,
త్రిష్విప్తేఽల్పే లఘుః కాచా శ్చిక్య మృద్బేదదృ గ్రుజః. 184

ఇతి మాంతాః

- విపర్యాసే విస్తరే చ ప్రపఞ్చః పావకే కుచిః,
మా న్యమాత్యేచా త్యుపధే పుంసి మేధ్యే సితే త్రిషు. 185
- అభిష్యజ్ఞే స్పృహాయాం చ గభస్తా చ రుచిః త్రియామ్.

ఇతి చాంతాః.

ప్రసన్నే భల్లుకేఽవ్యచో గుచ్ఛః స్తబకహారయోః,
పరిధానాశ్చలే కచో జలప్రాప్తే త్రిలింగకః,

ఇతి ఛాంతాః.

కేకితాన్ధ్యా వహిభుజౌ చ స్తప్రప్రాణ్ణజా ద్విజాః 186

అజా విష్ణుహరచ్ఛాగా గోష్ఠాధ్వ నివహ ప్రజాః.

ధర్మరాజౌ జినయమా కుజ్ఞో దస్తేఽపి న త్రియామ్. 187

వలజే క్షేత్రపూర్వారే వలజా వల్గుదర్శనా.

సమే క్షౌంశే రణే ప్యాజిః ప్రజా స్యా త్సంతతౌ జనే. 188

అట్టౌ శంఖశశాన్గౌ చ స్వకే నిత్యే నిజం త్రిషు.

ఇతి జాన్తాః.

పుం స్యాత్మని ప్రవీణేతు క్షేత్రజ్ఞో వాచ్యలింగకః. 189

సంజ్ఞా స్యా చేతనానామ హస్తాద్యై శ్చార్థసూచనా.

ఇతి ఛాంతాః.

కాకేభగజ్ఞౌ కరటౌ గజగజ్ఞౌ కటీ కటౌ. 190

శిపివిష్ట స్తు ఖనతౌ దుశ్చరమణి మహేశ్వరే.

దేవశిల్పి న్యపి త్వష్టా దిష్టం దైవేఽపి న ద్వయోః. 191

రసే కటుః కట్వకార్యే త్రిషు మత్సరతీక్షణ్యోః.

రిష్టం క్షేమాశుభా భావే స్వరిష్టే తు శుభాశుభే. 192

మాయా నిశ్చల యస్త్రేషు కైతవావృత రాశిషు.

అయోషసే శైలశృజ్గే సీరాజ్గే కూట మత్రియామ్. 193

సూక్ష్మైలాయాం త్రుటిః స్త్రీ స్యాత్కాలేఽర్పే సంశయేఽపి చ.

అత్యుక్తస్వాశ్రయః కోట్యో మూలే లగ్న కచే జటా. 194

వ్యష్టిః పలే సమృద్ధౌ చ దృష్టి ర్జ్ఞానేఽష్టి దర్శనే,

ఇష్టి ర్భాగేచ్ఛయో స్సృష్టం నిశ్చితే బహుళే త్రిషు. 195

కష్టేతు కృచ్ఛగహనే దక్ష మందా గదేషు చ,

పటు ర్ద్వౌ వాచ్యలిఖౌచ నీలకణ్ణ శ్శివేఽపి చ. 196

ఇతి టాస్తాః.

పుంసి తోష్టోఽస్తర్జితరం కుసులోఽస్తర్జహం తిథా,

నిష్ఠా నిష్పత్తి వాతాస్తాః కౌష్టోత్కర్షే స్థిరా దిశి. 197

త్రిషు జ్యేష్టోఽతిక స్తేఽపి కనిష్టోఽతియువాఽల్పయోః,

ఇతి తాస్తాః

దండోఽస్త్రీ లగుడే ఽపిస్యాత్ గుడో గోశేఽపాకయోః. 198

సర్పమాంసా తృశూ వ్యాదౌ గోభూ వాచ స్త్విడా ఇశాః,

క్షేడా వంశశలాకాఽపి నాడీ కాలేఽపి షష్టణే. 199

కాండోఽస్త్రీ చఙ్ఘాణాత్వ వర్ణావసర వరిషు,

స్యా ద్భాష్ట్ర మశ్వాభరణేఽమత్రే మూలవణిగ్ధనే. 200

భృశప్రతిజ్ఞయో ర్భాధం ప్రగాధం భృశకృచ్ఛయోః,

శక్త స్థూలా త్రిషు దృఢా మృదా విన్యస్తసంహతా. 201

ఇతి థాస్తాః.

ఘ్రాణోఽర్చకే నైరిగగర్భే బాణో బలిసుతే శరే,

కణోఽతిసూక్ష్మే ధాన్యాంశే సంఘాతే ప్రమథేగణి. 202

పణో యూతాది షూత్సృష్టే భృతో మూల్యే ఛనేఽపి చ,

మౌర్వ్యాం ద్రవ్యాశ్రితేనత్య శుక్ల సన్ధ్యాదికే గుణి. 203

నిర్వ్యానోరస్థితౌ కాలవి శేషోత్సవయోః క్షణి,

వర్ణో ద్విజాదౌ శుక్లాదౌ స్తుతో వర్ణం తు వాఽక్షరే, 204

- అరుణో భాస్కరేఽపి స్యా ద్వర్ణభేదేఽపి చ త్రిషు,
స్థాణు శ్శర్వేఽప్యథ ద్రోణః కాకేఽపి చ రవే రణః. 205
- గ్రామణీ ర్నాపితే వుంసి శ్రేష్ఠే గ్రామాధిపే త్రిషు,
ఊర్ణా మేషాదిలోమిన్ స్యా దానరే చాన్తరాభ్రువా. 206
- హరిణీ స్యా న్మృగీ హేమప్రతిమా హరితా చ యా,
త్రిషు పాణ్డో చ హరిణః స్థూణా న్తమ్పేఽపి వేశ్మనః. 207
- తృష్ణా స్పృహః పిపాసే ద్వే జుగుప్సా కరుణే ఘృణే,
వణిక్పథే చ వివణి స్సురా ప్రత్యక్చ వారుణీ. 208
- కరేణు రిద్వాం శ్రీ నేభే ద్రవిణం తు బలే ధనే,
శరణం గృహరక్షిత్రోః శ్రీపర్ణం కమలేఽపి చ. 209
- విషాభిమర లోహేషు తీక్ష్ణం శ్రీభే ఖరే త్రిషు,
ప్రమాణం హేతుమర్యాదా శాస్త్రేయత్తా ప్రమాతృషు. 210
- కరణం సాధకతమం క్షేత్రగాత్రేన్ద్రియే ష్వపి,
ప్రాణ్యుత్పాదే సంసరణ మసంబాధే చమూగతౌ. 211
- ఘట్టాప భేదథ వాన్తాన్మై సముద్ధరణ మున్నయే,
అథ త్రిషువిషాణం స్యా త్పశుశృంగేభద్రస్తయోః 212
- ప్రవణః క్రమనిమ్నోర్వ్యాం ప్రహ్వో నా తు చతుష్పథే,
సంకీర్ణా నిచితాశుద్ధా విరిణం శూన్య మూషరమ్. 213
- నేతా చ చరణో వేణీ పదీ వానః క చోచ్చయే.

ఇతి తాన్తాః.

- దేవయార్యా వివస్వంతా సరస్వంతా సదార్ణవా,
పక్షితార్ణాః గరుత్మాన్తా శకున్తా భాసపక్షిణా. 214
- అస్మ్యుత్పాతౌ ధూమకేతూ జీమూతౌ మేఘపర్వతౌ,
హస్తాత పాణినక్షత్రే మరుతౌ పవనామరా. 215

- యస్తా హస్తపతే సూతే భర్తా ధాతరి పోష్టరి,
 యానపాత్రే శిశౌ పోతం ప్రేతః ప్రాణ్యస్తరే మృతే. 216
 గ్రహభేదే ధ్వజే కేతుః పార్థివే తనయే సుతః,
 స్థపతిః కామభేదేఽపి భూభృ ద్భూమిధరే నృపే. 216
 మూర్ధాభిషిక్తో భూపేఽపి ఋతుః స్త్రీ కుసుమేఽపి చ,
 విష్ణౌ వవ్యజితా వ్యర్తా సూత స్త్వష్టరి సారథా. 218
 వ్యక్తః ప్రాజ్ఞేఽపి దృష్టాస్తా వృభే శాస్త్రనిదర్శనే,
 క్షత్త్రా స్యా త్సారథౌ ద్వారోఽస్థే క్షత్రియాయా ఇచ్చ కూద్రజే. 219
 వృత్తాస్త స్యా త్పురికరణే ప్రకారే కార్తృస్త్వే వార్తయోః,
 ఆనర్త స్సమరే నృత్యస్థాన నీవృద్ధిః-శేషయోః. 220
 కృతాన్తో యమసిద్ధాస్త దైవాకుశల కర్మసు,
 శ్లేష్మాది రసరక్తాది మహాభూతాని తద్గుణాః, 221
 ఇన్ద్రియాణ్యశ్మవికృతి శ్శబ్దయోని శ్చ ధాతవః,
 కణ్వోస్తరేఽపి శుద్ధాన్తో నృప స్యా సర్వగోచరే. 222
 కాసూసామర్థ్యయో శ్శక్తిః మూర్తిః కాతిన్యకాయయోః,
 విస్తారవల్గ్యో ర్వృతతి ర్వసతీ రాత్రివేశ్మనోః. 223
 క్షయార్చయో రపచితి స్సాతి ద్దానావసానయోః,
 ఆర్తిః పీడా ధనుష్కో-బ్యో జ్జాతి స్సామాన్యజన్మనోః. 234
 స్రవార స్యందయో రీతి రీతి ర్దిమ్బప్రవాసయోః,
 ఉదయేఽధిగమే ప్రాప్తి స్త్రేతా త్వగ్నిత్రయే యుగే, 225
 వీణాభేదేఽపి మహతీ భూతి ర్భస్మని సంపది,
 నదీనగర్యో రాగానాం భోగవ త్యథ సంగరే. 226
 సంగే సభాయాం సమితిః క్షయవాసా వపి క్షితిః,
 రవే రర్చిశ్చ శస్త్రం చ వహ్నిజ్వాలా చ హేతయః, 227

- జగతీ జగతి చృద్దో విశేషేఽపి క్షితా వపి,
 పక్షి శృద్దోఽపి దశమం స్యా త్ప్రభావేఽపి చాయతిః. 228
- పత్తి ర్గతౌ చ మూలే తు పక్షతిః పక్షభేదయోః,
 ప్రకృతీ యోనిలిజ్జే చ తైశిక్యాద్యా శ్చ వృత్తయః. 230
- సికతా స్ఫుస్వ ర్వాలుకాఽపి వేదే శ్రవసి చ శ్రుతిః,
 వనితా జనితాత్యర్థానురాగాయాం చ యోషితి. 231
- గుప్తిః క్షితివృదా సేఽపి ధృతి ర్ధారణ దైర్యయోః,
 బృహతీ క్షుద్రవార్తాకే ఛన్దో భేదే మహాత్యపి. 232
- వాసితా స్త్రీకరణ్యో శ్చ వార్తావృత్తౌ జనశ్రుతౌ,
 వార్తం ఫల్గు న్యరోగేచ త్రిష్వపు చ ఘృతామృతే. 233
- కలహతం రూప్య హేమ్నో ర్నిమిత్తం హేతులక్షణోః,
 శ్రుతం శాస్త్రావధృతయో ర్యుగపర్యాప్తయోః కృతమ్. 234
- అత్యాహితం మహాభీతిః కర్మ జీవానపేక్షి చ,
 యుక్తే క్షౌదా వృతేభూతం ప్రాణ్యతీతే సమే త్రిషు. 235
- వృత్తం పద్యే చరిత్రే త్వి ష్వతీతే దృఢనిస్తలే,
 మహద్రాజ్యం చావగీతం జన్యే స్యా ద్గర్హితే త్రిషు. 236
- శ్వేతం రూప్యేఽపి రజితం హేమ్ని రూప్యే సితే త్రిషు,
 త్రిష్వధో జగదింగేఽపి రక్తం నీల్యాది రాగి చ. 237
- అవదాత స్సితే పీతే శుద్ధేబద్ధార్ధునా సితౌ,
 యుక్తేఽతి సంస్కృతేఽమర్షి ణ్యభినీతోఽథ సంస్కృతమ్. 238
- కృత్రిమే లక్షణోపే తోఽవ్యస న్తోఽనవధావపి,
 ఖ్యాతే హృష్టే ప్రతీతోఽభిజాత స్తు కలజే బుధే. 239
- వివిక్తౌ పూత విజనౌ మూర్ఛితౌ మూఢసోఽచ్చియా,
 ద్వౌ చాప్లువరుషౌ శుక్తౌ శితీ ధవళమేచకౌ. 240

సత్యే సాఛా విద్యమానే ప్రశస్తేభ్యర్హితే చ సత్,
పురస్కృతః పూజితేరా త్యభియుక్తేగ్రతః కృతే 241

నివాతా వాశ్రయావతౌ శస్త్రాభేద్యం చ వర్మయత్,
జాతోన్నతప్రవృద్ధా స్యు రుచ్చితా ఉజ్జితా స్త్వమి. 242

వృద్ధి మతోద్విద్యతో త్పన్నాః ఆదృతౌ సాదరాఽపితౌ,

ఇతి తాన్తాః.

అర్థోభిధేయ రై వస్తుప్రయోజన నివృత్తిషు. 243

నిపానాగమయో స్తీర్థ మృషిజుష్టజలే గురౌ,
సమర్థత్తిషు శక్తిష్టే సంబంధార్థే హితేపి చ. 244

దశమీస్థా క్షీణరాగవృద్ధౌ వీధీ పద వ్యపి,
ఆస్థానీ యత్నయౌ రాస్థా ప్రస్థోఽస్త్రీ సానుమానయోః. 245

శాస్త్రద్రవిణయౌ ర్గ్రంథః సంస్థాధారే స్థితౌ మృతౌ,

ఇతి థాంతాః.

అభిప్రాయవశౌ ఛందా వబౌ జీమూత వత్సరౌ,
అపవాదౌ తు నిందాజ్ఞే దాయాదౌ సుతబాన్ధవౌ. 246

పాదరశ్యజ్ఞీ తుర్యాంశా శృన్వోగ్న్యర్కా స్తమోనుదః,
నిర్వాదో జనవాదేపి శాదో జమ్బూలశష్యయోః. 247

సారావే రుదితే త్రాత ర్యాక్రందో దారుణే రణే,
స్యా త్ప్రసాదోఽనురోధేపి సూద స్యా ద్యుజ్జ నేపి చ. 248

గోష్ఠాధ్యక్షేపి గోవిందో హర్షేపామోదవ న్మదః,
ప్రాధాన్యే రాజలిజ్గే చ వృషాజ్గే కకు దోఽత్రియామ్. 249

స్త్రీ సంవిద్జ్ఞానసంభాషా క్రియా కా రాజి నామసు,
ధర్మే రహ స్యుపనిష త్స్వోదృతౌ వత్సరే శరత్. 250

పదం వ్యవసిత త్రాణ స్థాన లక్ష్మిజ్ఞి వస్తుషు,
 గోష్పదం నేవితే మానే ప్రతిస్తాకృత్య మాస్పదం. 251
 త్రిష్విప్తిమశురో స్వాదూ మృదూ చాతీక్షకోమలౌ,
 మూఢాల్పపటునిర్భాగ్యా మన్దా స్ఫుర్య ర్ద్వౌ తు శారదౌ. 252
 ప్రత్యగ్రాప్రతిభా విద్య త్సుప్రగల్భా విశారదౌ.

ఇతి దాంతాః.

వ్యామో వట శ్చ న్యగ్రోదా వుత్సేధః కాయ ఉన్నతిః. 253
 పర్యాహర శ్చ మార్గ శ్చ వివధౌ వీవధౌ చ తౌ,
 పరిధి ర్యజ్జియతరో శ్శాఖాయా ముప సూర్యకే. 254
 బద్ధకం వ్యసనం చేతఃపీ డాఽధిష్ఠాన మాధయః,
 స్యు స్సమర్థన నీవాక నియమా శ్చ సమాధయః. 255
 దోషోత్పా దేఽనుబద్ధ స్వాస్య త్సృ కృత్యాదిషు నశ్వరే,
 ముఖ్యానుయాయని శిశౌ ప్రకృత స్వానువర్తనే. 256
 విధు ర్విష్ణౌ చంద్రమసి పరిచ్ఛేదే బ లేఽవధిః,
 విధి ర్విదానే దైవేఽపి ప్రణిధిః ప్రార్థనే చరే. 257
 బుద్ధ వృద్ధౌ పఞ్చతేఽపి స్కంధ స్సముదయేఽపి చ,
 దేశే నదవిశే షేఽబా సిన్ధు ర్నా సరితి త్రియామ్. 258
 విధా విధౌ ప్రకారే చ సాధూ రమ్యేఽపి చ త్రిషు,
 వధూ ర్జ్ఞాయా స్నుషా త్రీ చ సుధాలే పోఽమృతం స్నుహీ. 259
 సన్ధా ప్రతిజ్ఞా మర్యాదా శ్రద్ధా సంప్రత్యయః స్పృహ,
 మధు మద్యే పుష్పరసే క్షౌద్రేఽవ్యంధం తమస్యపి. 260

అథ త్రిషు సమున్నద్ధౌ పజ్జితంమన్య గర్వితౌ,
 బ్రహ్మబింధు రథితేపే నిర్దేశేఽథావలమ్మితే,
 అవిదూ రేఽప్యనర్జుణః ప్రసిద్ధౌ భ్యాతఘాపితౌ,

261

ఇతి ధాన్తాః.

సూర్యవహ్ని చిత్రభానూ భానూ రశ్మిదివాకరా.

262

భూతాత్మానౌ ధాతృదేహౌ మూర్ధసీచౌ పృథగ్జనౌ,

గ్రావాశౌ శైలపాషాణౌ పత్రిణౌ శరపక్షిణౌ.

263

తరుశైలౌ శిఖరిణౌ శిఖినౌ వహ్నిబర్హిణౌ,

ప్రతియత్నౌ వృణౌ లిప్తోపగ్రహౌ వభ సాదినౌ.

264

ద్వౌ సారథిహయారోహౌ వాజి నోఽశ్వేషు పక్షిణః

కులేఽప్యభిజనౌ జన్మభూమా వ ప్యథ హాయనాః.

265

వర్షార్చిర్ద్రివిభేదా స్ఫుః శృద్ధౌగ్న్య ర్కా విరోచనాః,

రేశేఽపి వృజినో విశ్వకర్మార్కసురశిల్పినోః,

266

ఆత్మా యత్సో ధృతి ర్బుద్ధి స్స్వభావౌ బ్రహ్మవర్ష చ,

శక్రఘాతుక మత్తేభ వర్షకాబ్ధా ఘనాఘనాః.

267

అభిమా నోఽర్థాదిదర్శేఽజ్ఞానే ప్రణయహింసయోః,

ఘనో మేఘే మూర్తిగుణే త్రిషు మూర్తేనిరస్తరే.

268

ఇన స్సూర్యే ప్రభౌ రాజా మృగాజ్కే త్తత్రియే నృపే,

వాణిన్యో నర్తకీ దూత్యౌ స్రవన్త్యా మపి వాహినీ.

269

హ్రోదిన్యౌ వజ్రతటితౌ వన్దాయా మపి కామినీ,

త్వగ్దేహయౌ రపి తను స్సూనాథో జిహ్వాకాఽపి చ.

270

క్రతు విస్తారయౌ రశ్రీ వితానం త్రిషు తుచ్ఛకే,

మందేఽథ కేతనం కృత్యే కేతా వుపనిమన్తకే.

271

- వేద స్తత్త్వం తపో బ్రహ్మ బ్రహ్మ విప్రః ప్రజాపతిః,
ఉత్పాదనే చ హింసాయాం సూచనే చాపి గన్ధనమ్. 272
- అతఞ్చనం ప్రతీవాప జననాప్యాయనార్థకమ్,
వ్యజ్ఞానం లాఞ్చన శ్మశ్రు నిష్ఠానావయవే వ్యపి. 273
- స్యా త్కులీనం లోకవాదే యుద్ధే పశ్యహిపక్షిణాం.
స్యా దుద్యానం నిస్సరణే వనభేదే ప్రయోజనే. 274
- అవకాశే స్థితా స్థానం క్రీడాదా వపి దేవనమ్,
ఉత్థానం పౌరుషే తన్త్రే సన్నివిష్టోద్గ మేఽపి చ. 275
- వ్యుత్థానం ప్రతిరోధే చ విరోధాచర జేఽపి చ,
మారణే మృతసంస్కారే గతౌ ద్రవ్యేఽర్థదావనే. 276
- నిర్వర్తనో పకరణా నువ్రజ్యాసు చ సాధనమ్,
నిర్మాతనం వైరకుద్ధౌ దానే న్యాసార్పణేఽపి చ. 277
- వ్యసనం విపది భ్రంశే దోషా కామజకాపజే,
పక్షిక్షిలోమ్ని కిజ్జల్గై తన్వాద్యం శేఽవ్యణీయసి. 278
- తిథిభేదే క్షణే పర్వ వర్త్య నేత్రచ్చ దేఽధ్వని,
ఆకారగుహ్యే కాపీనే మైథునం సజ్గతౌ రతౌ. 279
- ప్రధానం పరమాత్మా ధీః ప్రజ్ఞానం బుద్ధివిహ్నయోః,
ప్రసూనం పుష్పఫలయౌ ర్నిధనం కులనాశయోః. 280
- క్రందనే రోదనాఽహ్వనే వర్ష్య దేహ ప్రమాణయోః,
గృహ దేహ త్విత్ప్రభావా ధామా న్యథ చతుష్పథే. 281
- సన్నివేశే చ సంస్థానం లక్ష్యచిహ్న ప్రధానయోః,
ఆచ్ఛాదనే సంపిదాన మపవరణ మి త్యుభే. 282
- ఆరాధనం సాధనే స్వా దవాప్తౌ తోషణేఽపి చ,
అధిష్ఠానం చక్రపుర ప్రభా వాధ్యాసనే వ్యపి. 293

రత్నం స్వజాతిశ్రేష్ఠేఽపి వనేసలిలకాననే,
తలినం విరళే స్తోకే వాచ్యలింగా స్తథోత్తరే. 284
సమానా సృత్స మైకే స్యుః పిశునౌ ఖలసూచకౌ.
హీనన్యూనా పూనగర్హ్యై వేగిశూరౌ తరస్వినౌ. 285
అభివ న్నోఽపరా ధ్ధోఽరిగ్రస్తవ్యావద్గతావపి.

ఇతి నాన్తాః.

కలాపో భూషణే బద్ధే తూణీరే సంహతావపి. 286
పరిచ్ఛదే పరీవాహః పర్యుష్టౌ సలిలస్థితౌ,
గోమ గోష్ఠపతీ గోపౌ హరవిష్ణు వృషాకపి. 287
బాష్ప ఊష్మాశ్రుకశిపు స్త్వన్న మాచ్ఛాదనం ద్వయం,
తల్పం శయాట్టదారేషు స్తమ్భేఽపి విట పోఽత్రియామ్. 288
ప్రాప్తరూపసురూపాభిరూపా ఋధమనోజ్ఞయోః,
భేద్యలిగ్నా అమి కూర్మీ వీణాభేదేఽపి కచ్చపీ. 289
కుతపో మృగరోమంథపతే చాహ్నోఽష్ట మేఽంశకే.

ఇతి పాన్తాః.

రవణ్ణే వుంసి రేఫ స్యాత్ కుత్సితే వాచ్యలిగ్నకః,

ఇతి పాన్తాః.

అస్తరా భవసత్వేఽ శ్వే గన్ధర్వో దివ్యగాయనే,
కమ్బు ర్నా వలయే శంఖే ద్విజిహ్వౌ సర్పసూచికౌ. 290
పూర్వోఽన్యలిగ్నప్రాగాహపుంబహుత్వేఽపి పూర్వజాన్,

ఇతి బాన్తాః.

కుమ్భౌ ఘటేభమూర్ధాంశౌ డిమ్భౌతు శిశుబాలిశౌ. 291

- స్తమ్భా స్థూణా జడీభావౌ శమ్భూ బ్రహ్మత్రిలోచనౌ.
కుక్షీభ్రూణార్భకౌ గర్భా విస్రమ్భః ప్రణయేఽపి చ. 292
- స్యా ద్భేర్యాం దుష్టుభిః పుంసీ స్యా దక్షే దుష్టుభిః స్త్రియాం,
స్యా స్మహారణనే క్షీబం కుసుమ్భం కరకే పుమాన్. 293
- క్షత్రియేఽపి చ నాభి ర్నా సురభి ర్గవి చ స్త్రియాం,
సథా సంసది సభ్యే చ త్రి ష్వధ్యక్షేఽపి వల్లభః. 294

ఇతి ఛాన్దాః,

- కిరణప్రగ్రహౌ రశ్మీ కపిభేకౌ ప్లవజ్జమౌ,
ఇచ్ఛామనోభవౌ కామౌ శౌర్యోద్యౌగౌ పరాక్రమౌ. 265
- ధర్మాః పుణ్య యమ న్యాయ స్వభావాచార సోమపాః,
ఉపాయ పూర్వ ఆరమ్భ ఉపధా చా ప్యుపక్రమః. 296
- వణిక్పథః పురం వేదో నిగమౌ నాగరో వణిక్,
నైగమౌ ద్వౌ బలే రామౌ నీలచారుసితే త్రిషు. 297
- శబ్దాదిపూర్వౌ బృద్ధేఽపి గ్రామః క్రాన్తౌ చ విక్రమః.
సోమః స్తోత్రేఽధ్వరే బృద్ధే జిహ్వా స్తు కుటి లేఽలనే. 298
- ఉష్ణేఽపి ఘర్మ చేష్టాలంకారే భ్రాన్తౌ చ విభ్రమః,
గుల్మారుక్ స్తమ్భ సేనా శ్చ జామిః స్వస్థకులప్రియౌః. 299
- క్షీతిక్షిన్యోః క్షమా యుక్తే క్షమం శ క్తే పితే త్రిషు,
త్రిషుశ్యామౌ హరిత్కృష్ణౌ శ్యామా స్యా చ్ఛారిబా నిశా. 300
- లలామం పుచ్చపుష్కాశ్చభూషా ప్రాధాన్య కేతుషు,
సూక్ష్మమధ్యాత్మ మ ప్యాదౌ ప్రధానే ప్రథమం త్రిషు, 301
- వామౌ వ్యవప్రతిపౌ ద్వా వధమౌ న్యూనకుత్పితౌ,
టీర్ణం చ పరిభుక్తం చ యాతయామ మిదం ద్వయమ్. 302

ఇతి మాన్దాః,

- తురంగగరుడౌ తార్జ్యై నిలయాపచయౌ తయౌ,
 శ్వకుర్యౌ దేవరస్యాలౌ భ్రాతృవ్యౌ భ్రాతృజిద్విషౌ. 303
- పర్జన్యౌ రసదబ్దేన్ద్రౌ స్యా దర్య స్యాన్విమి వైశ్యయోః,
 తిష్యః పుష్పే కలియుగే పర్యా యోఽవసరే క్రమే. 304
- ప్రత్య యోఽఛీనశపథ జ్ఞానవిశ్వాస హేతుషు,
 రన్ద్రే శ బ్దేఽథానుశయా దీర్ఘ ద్వేషానుతాపయోః. 305
- ప్థాలోచ్చయ స్త్వసాకల్యే గజానాం మధ్యమే గతే,
 సమయా శృపథాఽఽవార కాల సిద్ధాంత సంవిదః. 306
- వ్యసనా న్యకుభం దైవం విపది త్యనయా త్రయః,
 అత్యయోఽతిక్రమే కృచ్ఛే దోషే దండేఽవ్యథాపది. 307
- యుద్ధాయత్యో స్సంపరాయః పూజ్య స్తు శ్వకురేఽపి చ,
 పశ్చా దవస్థాయబలం సమవాయ శ్చ సన్నయా. 308
- సంఘాతే సన్ని వేశే చ సంస్తాయః ప్రణయాన్త్వమీ,
 విసమ్భయాచ్ఛా ప్రేమాణో విరోధేపి సముచ్చయః. 309
- విషయో యస్య యో జ్ఞాత స్తత్ర శబ్దాదికే ష్వపి,
 నిర్యానేఽపి కషాయోఽస్త్రీ సభాయాం చ ప్రతిశ్రయః. 310
- ప్రాయో భూమ్నస్తగమనే మన్యు ర్దైన్యే క్రతౌ క్రుధి,
 రహస్యోపస్థయౌ గ్గుహ్యం సత్యం శపథతథ్యయోః. 311
- వీర్యం బలే ప్రభావే చ ద్రవ్యం భవ్యే గుణాశ్రయే,
 ధిష్ణ్యం స్థానే గృహేభేఽగ్నౌ భాగ్యం కర్మ కుభాకుభమ్. 312
- కశేరుహేమ్నా గ్గాజ్జేయం విశల్యా దన్తికాపి చ,
 వృషాకపాయీ శ్రీగార్యో రభిఖ్యా నామ శోభయోః. 313

- ఆరమ్భో నిష్కృతి శ్శిక్షే పూజనం సంప్రధారణమ్,
ఉపాయః కర్మచేష్టా చ చికిత్సా చ నవక్రియాః. 314
- ఛాయా సూర్యప్రియా కాన్తిః ప్రతిబిమ్బ మనాతపః,
కక్ష్యే ప్రకౌష్ఠే హర్మ్యాదేః కాఞ్చ్య రమ్యేభబద్ధనే. 315
- కృత్యా క్రియా దేవతయో త్రిషు భేద్యే ధనాదిభిః,
జన్యం స్యా జ్జనవాదేఽపి జఘన్యోస్తేఽథ మేపి చ. 316
- గర్హ్యాఢీనౌ చ వక్తవ్యా కల్యౌ సజ్జనిరామయా,
ఆత్మవా ననపేతోఽర్థా దర్థ్యా పుణ్యం తు చార్వపి. 317
- రూప్యం ప్రకస్తరూపేఽపి వదాన్యో వల్లవాగపి,
న్యాయ్యేఽపి మధ్యం సౌమ్యంతు సున్దరే సోమదైవతే. 318

ఇతి యాన్తాః.

- నివహావసరా వారౌ సంస్తరౌ ప్రస్తరాధ్వరౌ,
గురూగీష్పతి పిత్రాద్వ్య ద్వాపరౌ యుగసంశయౌ. 319
- ప్రకారౌ భేదసాదృశ్యే ఆకారౌ విగ్గితాకృతీ,
కింకారౌ ధాన్యకూకేషు మరూ ధన్వధరాధరౌ. 320
- అద్రయౌ ద్రుమకైలార్కాః స్త్రీ స్తనాబ్జౌ పయోధరౌ,
ద్వాన్తారి దానవా వృత్రా బలిహస్తాంశవః కరాః. 321
- ప్రదరా భగ్గ నారీరు గ్బాణా అస్రాః కచా అపి,
అజాతశృణ్గో గౌః కారేఽవ్యశ్మశ్రు ర్నా చ తూబరః. 322
- ఘోరేఽపి రాః పరికరః పర్యజ్కుపరిపారయోః,
ముక్తాకుద్ధౌ చ తార స్ఫూత్ శారో వాయౌ సతు త్రిషుః. 323
- కర్పరేఽథ ప్రతిజ్ఞాజి సంవిదావత్సు సగ్గరః,
వేదభేదే గుప్తవాదే మన్త్రో మిత్రో రవా వపి. 324

- మఖేషు యూపఖణ్డేఽపి స్వరు ధృహ్యే వ్యవస్కరః,
అడమ్బుర త్తూర్యరవే గజేంద్రాణాం.చ గర్జితే 325
- అభిహరోఽభియోగే చ చౌర్యే సన్నహనేఽపి చ,
స్యా జ్ఞుమే పరీవారః బగ్గకోశే పరిచ్ఛదే. 326
- విష్టరో విటపీ దర్భముష్టిః పీఠాద్యమాసనమ్,
ద్వారి ద్వార్థే ప్రతిహారః ప్రతిహా ర్యవ్యసంతరే. 327
- విపులే నకులే విష్ణౌ బభ్రు స్సాస్య త్పిక్లశే త్రిషు,
సారో బలే స్థిరాంశే చ న్యాయ్యేక్లిబం వరేత్రిషు 328
- దురోదరో ద్యూతకారే వణే ద్యూతే దురోదరమ్,
మహారణ్యే దుర్గవథే కాంతారం పున్నపుంసకమ్, 329
- మత్సరోఽన్య శుభద్వేషే తద్వ త్కృపణయో త్రిషు,
దేవా ద్వృతే వరశ్శ్లేషే త్రిషు క్లీబే మనాక్ప్రియే 330
- వంశాఙ్కరే కరీరోఽస్త్రీ తరుభేదే ఘటే చ నా,
నా చమూజపునే హస్తసూత్రే ప్రతిసరోఽత్రియామ్. 331
- యమానిలేన్ద్రచన్ద్రార్కవిష్టుసింహాంశువాజిషు,
శుకాహికపిథేకేషు హారి ర్నా కపిలే త్రిషు. 332
- శర్కరా కర్పరాంశేఽపి యాత్రా ప్యా ద్యాపనే గతా,
ఇరా భూవాక్సురాపు స్యాత్తన్ద్రీ నిద్రాప్రమీలయోః. 333
- ధాత్రీ స్యా దుపమాతాపి షితి రప్యౌమల క్యపి,
క్షుద్రా వ్యజ్ఞా నటీ వేశ్యా సరఘా కణ్ణకారికా. 334
- త్రిషు క్రూరేఽధమేఽల్పేఽపి క్షుద్రం మాత్రాపరిచ్ఛదే,
అల్పే చ పరిమాణే చ మాత్రం కార్తే న్నియవధారణే. 335
- ఆలేఖ్యాశ్చర్యయో శ్చిత్రం కళత్రం శ్రోణీభార్యయోః,
యోగ్యభాజనయోః పాత్రం పత్రం వాహనపక్షయోః. 336

- నిదేశగ్రన్థయో శ్శాస్త్రం శస్త్ర మాయుధలోహయోః.
స్యా జ్జటాంశుకయో ర్మేత్రం క్షేత్రం పత్నీశరీరయోః. 337
- ముఖాగ్రే క్రోడహలయో పోత్రం గోత్రం తు నామ్ని చ.
సత్ర మాచ్ఛాదనే యజ్ఞే సదా దానే వనేఽపి చ. 338
- అజిరం విషయే కాయేఽవ్యంబరం వ్యోమ్ని వాససి.
చక్రం రాష్ట్రేఽవ్యక్షరం తు మోక్షేఽపి క్షీర మప్పు చ 339
- స్వర్ణేఽపిఘోరి చన్ద్రే ద్వే ద్వారమాత్రేఽపి గోపురమ్.
గుహాదమ్బౌ గహ్వరే ద్వే రహోఽన్తిక ముపహ్వరే. 340
- పురోఽధిక ముపర్యగ్రా ణ్యగారే నగరే పురమ్.
మన్దిరం చాథ రాష్ట్రోఽస్త్రీ విషయే స్యా దుపద్రవే. 341
- దరోఽత్రియాం భయే శ్వభేవజ్ఞోఽస్త్రీ హీర కేపవా.
తస్త్రం వ్రధానే సిద్ధాన్తే సూత్రవాయే పరిచ్ఛదే. 342
- ఔశీర శ్చామరే దణ్డేఽప్యౌశీరం శయనాసనే,
పుష్కరం కరిహస్తాగ్రే వాద్యభాణ్ణముభే జలే. 343
- వ్యోమ్ని ఖడ్గఫలే పద్మే తీర్థాపథివిశేషయోః,
అస్తర మవకాశావధి పరిధానాన్తర్ధి భేదతాదర్శ్యే 344
- చిద్రాత్మీయ వినా బహీ రవసరమద్యేఽస్తరాత్మని చ.
మున్తేఽపి పిఠరం రాజుక శేరు ణ్యపి నాగరమ్. 345
- శార్వరం త్వన్ధతమనే మాతుకే భేద్యలిక్ష్కకమ్,
గోరోఽరుణే సితే పీతే వ్రణకార్య వ్యరుష్కరః. 346
- జరరః కఠినేఽపి స్యా దధస్తాదపి చాధరః,
అనాకులేఽపి చైకాగ్రో వ్యగ్రో వ్యాసక్తఅకులే. 346

ఉపర్యుదీచ్య శ్రేష్ఠే ష్వప్యత్తర స్సాన్య దనుత్తరః,
ఏషాం విపర్యయే శ్రేష్ఠే దూరా నాత్మోత్తమాః పరాః. 348

స్వాదు ప్రియా తు మధురా క్రూరా కఠిననిర్దయా,
ఉదారో దాతృమహతో రితర స్త్వన్యసీచయోః. 349

మన్దస్వచ్ఛన్దయో వైవిర శ్శుభ్ర ముద్దీప్తశుక్లయోః,

ఇతి రాన్తాః.

చూడా కిరీటం కేశా శ్చ సంయతా మాశయ స్త్రయః. 350

ద్రుమప్రభేద మాతఃకాణ్డ పుష్పాణి నీలవః,
కృతాన్తానేహసోః కాల శ్చతుర్థేఽపి యగే కలిః. 351

స్యా త్కుర క్లేపి కమలః ప్రావారేఽపి చ కమ్పళః,
కరోపహరయోః పుంసి బలిః ప్రాణ్యుక్తజే త్రియామ్ 352

స్థాల్యసామర్థ్య నై న్యేషు బలం నా కాకసీరిణోః,
వాతులః పుంసి వాత్యాయా మపి వాతాసహే త్రిషు. 353

భేద్యలిగ్న శ్శరే వ్యాళః పుంసి శ్వాపదసర్పయోః,
మలోఽస్త్రీ పాపవిట్కిట్టా వ్యస్త్రీ శూలం రుగాయుధం. 354

శంకావపి ద్వయోః కీలః పాళిః స్త్ర్యశ్ర్యజ్కృపజ్జిషు.
కలా శిల్పే కాలభేదేఽప్యాశి సస్థ్యావళీ అపి. 355

అబ్ధిమ్బువికృతో వేలా కాలమర్యాదయో రపి,
బహుళాః కృత్తి గా గావో బహుళా చాసితే త్రిషు. 356

వీలావిలాస క్రియయో రుపలా శర్కరాఽపి చ,
శోణితేఽమ్బుసి కీలాలం మూల మాద్యే శిషా భయోః. 357

జాలం సమూహ ఆనాయో గవాక్ష జైరకా వపి,
శీలం స్వభావే సద్వృత్తే సన్యే హేతుకృతే ఫలమ్. 358

- భది ర్నైత్రరుజోః క్లీబం సముహే పటలం ననా,
అథ స్వరూపయో రస్త్రీ తలం స్యా చ్చామిషే పరిమ్. 359
- ఔర్వాన లేపి పాతాళం చేలం వస్త్రేఽధమే త్రిషు,
కుశాలం సజ్కుభిః కీర్ణే శ్వప్రే నా తు తుషానలే. 360
- నిర్ణీతే కేవల మితి త్రిలింగం త్వేకకృత్స్నయోః,
పర్యాప్తి క్షేమ పుజ్యేషు కుశలం శిక్షితే త్రిషు. 361
- ప్రవాళ మజ్కురేఽవ్యస్త్రీ త్రిషు స్థూలం జడేఽపి చ,
కరాళో దస్తురే తుజ్గే చారా దక్షేచ పేశలః, 362
- మూర్ఛేఽర్చ కేఽపి బాల స్యాత్ లోల శృలసత్పక్షయోః.

ఇతి లావ్తాః,

- దవదావో వనారణ్య వహ్ని జన్మహరౌ భవ. 363
- మస్త్రీ సహాయ స్పచివౌ పతిశాఖి నరా ధవాః,
అవయ త్సైలమేషార్కా అజ్ఞాఽఽహ్వనాధ్వరాహవాః. 364
- భావ స్సత్తా స్వభావాభిప్రాయచేష్టాఽత్మజన్మసు,
స్యా దుత్పాదే పలే పుష్పే ప్రసవో గర్భమోచనే. 365
- అవిశ్వా నేఽపహ్నా వేఽపి నికృతా వపి నిహ్నావః,
ఉత్సే కామర్షయౌ రిచ్ఛా ప్రసవే మహ ఉత్సవః. 366
- అనుభావః ప్రభావే చ సతాంచ మతినిశ్చయే,
స్యాజ్జన్మ హేతుః ప్రభవః స్థానం చాఽద్యౌపరిబ్రయే. 367
- కూద్రాయాం విప్రతనయే శస్త్రే పారశవః పుమాన్,
ద్రువో భభేదే క్లీబం తు నిశ్చితే శాశ్వతే త్రిషు. 368
- సోఽస్మాకా వాత్మని స్వం త్రిష్వాత్మీయే సోఽత్రియాంధనే,
స్త్రీకటివస్త్రబంధేఽపి నీవే పరిపణేఽపి చ,
శివా గౌరీ పేరవయో ర్వ్యవ్వం కలహయుగ్మయోః. 369

ద్రవ్యాసు వ్యవసాయేషు సత్త్వమస్త్రీ తు జస్తుషు,
క్రీబం నపుంసకే షణ్ణే వాచ్యలింగమవిక్రమే.

370

ఇతి వాస్తాః.

ద్వా విశా వైశ్యమనుజౌ ద్వా చారాభిమరౌ స్పశౌ,
ద్వా రాశీ పుష్కమేషాద్వా ద్వా వంశౌ కులమస్కరా.

371

రహః ప్రకాశౌ నీకాశౌ నిర్వేశౌ భృతిభోగయోః,
కృతాస్తే పుంసి కీనాశః క్షుద్రకర్షకయౌ త్రిషు.

372

పదే లక్ష్మ్యే నిమిత్తేపదేశ స్వా త్కుశ మపు చ,
దశావస్థానైకవిధావ్యాశాత్పష్టాపి చాయతా.

373

వశా స్త్రీ కరిణీ వన్ధ్యా దృక్ జ్ఞానే జ్ఞాతరి త్రిషు,
స్యా త్కర్మశ స్సాహసికః కఠోరా మసృణా వపి.

374

ప్రకా శోఽతిప్రసి ధ్నేఽపి శిశౌ వజ్రేఽపి బాలికః,
తోశోఽస్త్రీ కుటులే ఖడ్గవిధానేఽర్థామదివ్యయోః.

375

ఇతి శాస్తాః.

సురమత్స్యౌ వనిమిషౌ పురుషౌ వాత్మమానవా,

కాకమత్స్యౌ త్థగౌ ధ్వాంక్షీ కక్షౌ చ తృణపీరుధౌ.

376

అభీషుః ప్రగ్రహే రశ్మౌ ప్రైషః ప్రేషణ మర్దనే,

పక్ష స్సహాయేఽవ్యుష్టిష శ్చిరోవేష్ట కిరీటయోః.

377

శుక్రలే మూషికే శ్రేష్ఠే సుకృతే వృషభే వృషః,

ద్యూతేఽక్షే శారిఫలకేఽప్యాకర్షోఽథాక్ష మిన్ద్రియే.

378

నా ద్యూతాగ్నే కర్షచక్రే వ్యవహారే కలిద్రుమే,

కర్షూ ర్వారౌ కరిషాగ్నిః కర్షూః మల్యాభిదాయినీ.

379

పుంభావే తక్కియాయాం చ పౌరుషం విష మపు చ.
ఉపాదానేఽప్యామిషం స్యా దపరా దేఽపి కిల్బిషమ్ 380

స్యా ద్ద్వృష్టౌ లోకధాత్ర్యం శే వత్సరే వర్ష మప్రియామ్,
ప్రేక్ష సృతేక్షణప్రజ్ఞా భిక్ష సేవార్థనా భృతిః. 381

త్వి బోధౌభాఽపి త్రిషు పరే న్యక్షంకార్తుస్త్వి నికృష్టయోః,
ప్రత్యక్షేఽధికృతేఽధ్యక్షో రూక్ష స్ప్రప్రేష్టుచిక్కుణే. 382

ఇతి షాస్తాః.

రవిశ్వేతచ్ఛదో హంసౌ సూర్యవహ్ని విభావసూ,
వత్సో తర్ణకవర్షా ద్వా సారథ్యాశ్చ దివాకసః. 383

శృణ్వరాదౌ విషే వీర్యే గుణే రాగే ద్రవే రసః.
పుం స్మృత్యం సావతం సౌ ద్వా కర్ణపూరేఽపి శేఖరే. 384

దేవభేదేనలే రశ్మౌ వసూ రత్నే ధనే వసు,
విష్టౌ చ వేదాః స్త్రీత్వాశీ ర్హితాఽశం సాఽహి దంష్ట్రయోః. 385

లాలసే ప్రార్థనాత్పు క్యే హింసా చౌర్యాదికర్మచ,
ప్రసూ రశ్వాపి సూద్యాదౌ రోదస్యా రోదసీ చ తే. 386

జ్వాలాభాసౌన పుంస్యర్చిర్జ్యోతీర్చద్యోతధృష్టిషు,
పాపాపరాధయోః రాగః భగభాల్పాదినో ర్వయః. 387

తేజః పురీషయో ర్వరో మహ స్తూత్సవతేజసోః,
రణోగుణేఽపి స్త్రీ పుష్పే రాహౌ ద్వాన్తేగుణే తమః. 388

చన్దః పద్యేఽభిలాషే చ తపః కృచ్ఛాద్దికర్మ చ.
సహో బలం సహామార్గో నభః ఖం శ్రావణో నభాః. 389

ఓక స్సద్భూతశ్రయ శౌం(కా)కః పయః క్షీరంపయోఽమ్బుచ,
ఓజో దీప్తౌ బలే శ్రోత ఇన్ద్రియే నిమ్న గారయే. 390

తేజః ప్రభావే దీప్తౌ చ బలే శుక్రేఽవ్యథ త్రిషు,
విద్యా నిద్రిదం శ్చ బీభత్సో హింస్రోఽవ్యతిశయే త్వమీ. 391
వృద్ధప్రళస్యయో జ్ఞాయాం కనీయాం స్తు యువాల్పయోః,
వరీయాం స్తూరువరయో స్సాదీయాన్ సాధుబాధయోః 392

ఇతి సాన్తాః.

దశేఽపి బర్హం నిర్భన్దోపరాగార్కాదయో గ్రహాః,
ద్వార్యాపీడే క్వాథరసే నిర్యూహో నాగదన్తకే. 393
తులాసూత్రేఽశ్వాదిరశ్మౌ ప్రగ్రహాః ప్రగ్రహోఽపి చ,
పత్నీ పరిజనాదాన మూలశాపాః పరిగ్రహాః. 394
దారే ష్వపి గృహాః శ్శ్రోత్ర్యా మప్యారోహో వరత్త్రియాః,
పూహో బృందే వ్యహి ర్వృత్రే వ్యగ్నిన్ద్యర్కాన్తమోపహాః. 395

ఇతి హాన్తాః.

పరిచ్ఛదే నృపార్థేఽర్థే పరిబర్హేఽవ్యయాః పరే,

ఇతి నానార్థవర్గః.

నానార్థావ్యయవర్గః.

ఆ జీషదర్థేఽభివాప్తౌ సీమార్థే ధాతుయోగజే. 396
ఆ ప్రగృహ్యః స్మృతౌ వాక్యేఽప్యాస్తు స్యా త్కౌవపీడయోః,
పాప కుత్సేషదర్థే కు ది జ్జిర్భర్త్సననిన్దయోః. 397
చాన్వాచయసమాహ రేతరేతరసముచ్చయే,
స్వ స్త్యాశీః క్షేమపుణ్యాదౌ ప్రకర్షే లఙ్ఘనేఽవ్యతి. 398
స్వి త్పుశ్నే చ వితర్కే చ తు స్యా ద్భేదేఽవధారణే,
సకృ త్సహౌకవారే స్యాత్ ఆరా ద్ధూరసమీపయోః, 399

- ప్రతీచ్యం చరమే వశ్చాత్ ఉతా ప్యర్థవికల్పయో,
పున స్సహార్థయో శ్శక్యత్ సాజ్ఞ త్ప్రీత్యక్షకుల్యయోః. 400
- ఘేదానుకమ్పా సన్తోష విస్మయాఽఽమస్త్రణే బత,
హస్త హర్షేఽనుకమ్పాయాం వాక్యారమ్భవిషాదయోః. 401
- ప్రతి ప్రతినిధౌ వీప్సా లక్షణాదౌ ప్రయోగతః,
ఇతి హేతుప్రకరణ ప్రకాశాదిసమాప్తిషు. 402
- ప్రాచ్యం పురస్తా త్ప్రీథమే పురార్థేఽగ్రత ఇత్యపి,
యావత్తావచ్చ సాకల్యేఽవదౌ మానేఽవధారణే. 403
- మగ్గశానస్తరారమ్భ ప్రశ్నకార్తేఽస్య ష్వభో అథ,
వృథా నిరర్థకావిద్యో ర్నానా నేకో భయార్థయోః. 404
- సు పృచ్ఛాయాం వికల్పే చ పశ్చాత్సాదృశ్యయో రను,
ప్రశ్నావధారణానుజ్ఞానునయామస్త్రణే నను. 405
- గర్హా సముచ్చయప్రశ్న శక్జ్ఞానమ్భావనా స్వపి,
ఉపమాయాం వికల్పే వా సామి త్వర్థే జుగుప్సితే. 406
- అమా సహ సమీపే చ కం వారిణి చ మూర్ధ్ని చ,
ఇ వే త్థమర్థయోరేవం నూనం తర్కేఽర్థనిశ్చయే. 407
- తూష్ణీ మరే సుఖే జోషం కిం పృచ్ఛాయాం జుగుప్సనే,
నామప్రాకాశ్య సంభావ్య క్రోధోపగమ కుత్సనే. 408
- అలం భూషణపర్యాప్తి శక్తి వారణవాచకమ్,
హుం వితర్కే పరిప్రశ్నే సమయాన్తికమధ్యయోః. 409
- పున రప్రథమే భేదే ని ర్నిశ్చయ నిషేధయోః,
స్యా త్ప్రబిన్ధే చిరాతీతే వికటాగామికే పురా. 410
- ఉర ర్యూరీ చోరరీ చ విస్తా రేఽంగీకృతౌ త్రయమ్,
స్వర్గే చ పరలోకే స్వః వార్తా సంభావ్యయోః కిల. 411

నిషేధవాక్యాలకార జిజ్ఞాసానునయే యి.

సమీపోభయతచ్చేప్రసాకల్యాభిము భేఽభితః 412

నామప్రాకాశ్యయోః ప్రాదుః మిథోఽన్యోన్యం రహ స్వపి,

తిరోఽన్తరా తర్యగర్థే హి విషాద భగార్తిషు, 413

అహ హేత్యద్భుతే భేదే హి హేతావవధారణే,

ఇతి నానార్థవ్యయవర్గః.

అవ్యయవర్గః.

చిరాయ చిరరాత్రాయ చిర స్యాద్యా శ్చిరార్థకాః, 414

ముహుః పునః పున శ్శశ్వ దభీక్ష్య మసకృ త్సమాః,

ప్రా(ప్రా)ద్ధృడి త్యజ్ఞ సాహ్నయ ద్రా జ్ఞజ్ఞ సపది ద్రుతే. 415

ఐలవ త్సుప్త కిముత స్వ త్యతీవ చ నిర్భరే,

వృథ గ్వినాన్తరేణరే హి రు ఙ్గానా చ వర్జనే. 416

యత్త ద్యతస్తతో హేతౌ అసాకల్యే తు చిచ్ఛన,

కదాచి జ్ఞాతు సార్థం తు సాకం సత్రా సమం సహ. 417

ఆనుకూల్యార్థకం ప్రాధ్వం వ్యర్థకే తు వృథా ముదా,

అహో ఉతాహో కిముత వికల్పే కిం కిముత చ. 418

తు హి చ స్మహ వై పాదపూరణే పూజనే స్వతి,

దివాహ్ని త్యథ దోషా చ నక్తం చ రజనావితి. 419

తిర్యగర్థే సాచి తిరోఽవ్యథ సంబోధనార్థకాః,

స్యః ప్యాటూడజ్గ హేహైథో స్సమయానికపా హిరుక్ 420

అతర్కితే తు సహసా స్యా త్పురః పురతోఽగ్రతః,

స్వాహా దేవహవిర్దానే శ్రౌష డ్వాష డ్వష ట్వషా. 421

- కించి దీప న్మనా గల్పే ప్రేత్యాముత్ర భవాన్తరే,
 వ ద్వా యథా తథే వైవం సామ్యేహోహీచ విస్మయే. 422
- మానే తు తూష్టిం తూష్టికాం సద్య స్సపది తక్షణే,
 దిష్ట్యా సముపజోషం చే త్యానన్దేఽథాంతరేఽంతరా. 423
- అంతరేణ చ మధ్యే స్యుః ప్రసహ్య తు హర్థార్థకమ్,
 యుక్తే ద్వే సాంప్రతం స్థానేఽభీక్షం శశ్వ దనారతే. 424
- అభావే న హ్య నోనాఽపి మాన్మ మాఽలంచవారణే,
 పక్షాంతరే చే ద్యది చ త త్త్వే త్వద్ధాఽజ్ఞాసా ద్వయమ్. 425
- ప్రకాశే ప్రాదురావి స్స్యా దో మేవం పరమం మతే,
 సమంతత స్తు పరిత స్సర్వతో విష్య గిత్యపి. 426
- అకామానుమతౌ కామ మసూయోపగ మేఽస్తు చ,
 నను చ స్యా ద్విరోధోక్తౌ కచ్చి త్కామప్రవేదనే. 427
- నిష్ఠమం దుష్టమం గర్భ్యే యథా స్వంతు యథాయథమ్,
 మృషా మిథ్యా చ వితథే యథార్థంతు యథాతథం. 428
- స్య రేవం తు పున ర్వైవే త్యవధారణవాచకాః,
 ప్రాగతీతార్థకం నూన మవశ్యం నిశ్చయే ద్వయం. 429
- సంవ ద్వర్షేఽవరే త్వర్వా గామేవం స్వయ మాత్మనా,
 అల్పే సీదై ర్మహ త్యుచ్యైః ప్రాయో భూ మ్న్యద్రుతేశ్చనైః. 430
- సనా నిత్యే బహి ర్భాహ్యే స్మాతీఽస్త మదర్శనే,
 అస్తి సత్త్వే రుషోక్తౌ హా ముం ప్రశ్నేఽనునయే త్వయి. 431
- తర్కే ను స్యా దుషా రాత్రే రవసాసే నమో నతా,
 పునరథేఽగ్గ నిన్దాయాం దుష్టు సుష్టు ప్రశంసనే. 432

ఆ మానుగుజ్యే స్మరణేయే పద్మిష్ఠునివారణే,
 అగ్గీకృతౌ స్యా దథకిం హీనసంబోధనే తు రే. 433
 సాయం సాయే ప్రగే ప్రాతః ప్రభాతే నికషాన్తిరే,
 పరు త్పూ ర్యైషమోజ్జే పూర్వే పూర్వతరే యది. 434
 అద్యా త్రాహ్వ్యథ పూర్వేహీన్యా త్యాదౌ పూర్వోత్తరాపరాత్,
 తథాఒధరా న్యాన్యత రేతరా త్పూర్వేద్యు రాదయః. 435
 ఉభయద్యు శ్చోభయేద్యుః పరే త్వహ్ని పరేద్యవి,
 హ్యోజతీతేనాగతేహ్ని శ్వః పరశ్వ స్తత్పరేహని. 436
 తదా తదానీం యుగప దేకదా సర్వదా సదా,
 ఏతర్హిసమ్ప్రీ తీదానీ మధునా సామ్ప్రీతం తథా. 437
 దిగ్దేశకాలే పూర్వాదౌ ప్రా గుదక్రృత్యగాదయః,
 ఇతి ఆవ్యయవర్గః.

లింగాది సంగ్రహవర్గః.

సలిక్లశాస్రై స్సన్నాదికృత్తద్ధితసమాసజైః. 438
 అసుక్తై స్సృజ్జిహే లిక్లం సంకీర్ణవ దిహోన్నయేత్,
 లిక్లకేషవిది ర్వాపి విశేషై ర్య ద్యభాదితః. 439
 త్రియా మీ దూ ద్వీరా మైకాన్ సయోనిప్రాణినామ చ,
 నామ విద్యు నిశా వల్లీ వీణా ది గ్భూ నదీ హియామ్. 440
 అన్తై ర్ద్విగు రేకార్థో న సపాత్రయుగాదిభిః,
 తత్ బృన్దే యేనిక ట్యుష్టా వైర మైథుని కాదిపున్ 441
 త్రీభావాదా వనిక్తి స్త్వల్ల జ్ఞ్వ చ్ఛ్వాబ్యుజ్జభేన్నీకాః,
 ఉణాదిషు నిరూరీశ్చ జ్ఞాబూజ స్తం చలం స్థిరమ్. 442
 తత్క్రీడాయాం ప్రహరణం చే న్మౌష్టా పాల్లవాణ దిక్,
 ఘోషాస్సాక్రి యాఽస్యాం చే ద్దా ణ్ణపాతా హి షాల్లనీ. 443

త్రైసంపాతా హి మృగయా త్రైసంపాతా స్వదేతి దిక్.

త్రీ స్యా త్కచి నృణాశ్యాది ర్వివక్షపవయే యది. 444

లజ్జా శేపాలికా టికా ధాతకీ ప(క్షో)బ్ధికాఽధకీ.

సిద్ధికా శారికా హిక్కా ప్రాచి కోల్కా పిపీలికా. 445

తిన్దుకీ వ(క)ణికా భజీ సురంగా సూచిమాచ (డ)యః

పిచ్చా వితణ్ణా కాకణ్య శ్చుర్ది శ్శాణీ ద్రుణీ దరత్. 446

సాతిః కన్తా కథాఽఽనన్దీ నాభీ రాజసఖాఽపి చ.

ఘల్లరీ చర్చరీ పారి హోరా లట్వాచ సిద్ధలా. 447

లాక్షే లిక్షే చ గణ్ణాషా గృధ్రసీ చమసీ మసీ.

పుంప్రే సభే దాసువరా స్సపర్యాయా స్సురాసురాః. 448

స్వర్గయాగాద్రి మేఘాబ్ధి ద్రు కాలాసి శరారయః.

కరగంధోష్ఠ దోర్ధస్త కణ్ఠ కేశ నఖ స్తనాః. 449

అహ్నిహస్తాః క్షేశభేదా రాత్రాంతాః ప్రా గసజ్జ్యకాః.

శ్రీవేష్టాద్యా శ్చ నిర్యాసా అనన్నంతా అబాధితాః. 450

కశేరు జ(స్తు)తు వస్తూని హిత్వా తు రు విరామకాః.

క షణ్ణ భ మ రోపాంతా య ద్యదంతా అమీ అభ. 451

ప థ నయ స టోపాంతాగోత్రాభ్యా శ్చరణాహ్వయాః.

నా మ్న్య కర్తరీ భావేప ఘజ జబ్బి జ్జమా ధుచః. 452

ల్యుః కర్త రీమని జ్ఞావే కో ఘో కిః ప్రాదితోఽన్యతః.

ద్యవ్వేఽశ్వబడబా వశ్వబడబా న సమాహృతే. 453

కాస్త సూర్యేన్దుపర్యాయపూర్వోఽయః పూర్వీకోఽపి చ.

వటక శ్చానువాక శ్చ రల్లక శ్చ కుడుజ్జకః. 454

పుట్టో న్యూంఖ స్సముద్గ శ్చ విట పట్ట ధటాః ఖటః.

కోట్టార ఘట్ట హట్టాశ్చ పిట్ట గోట్ట పిచణ్ణవత్. 455

- గడుః కరందో లగుడో వరణ శ్చ కిణో ఘుణః,
దృతి సేమస్త హరిత రోమధోదీభ ఋద్భుడాః. 456
- కాసమధోఽఽర్బుదః కున్దః ఘేన స్తూపౌ నయాపకౌ,
అతపః క్షత్రియే నాభిః కణయ ఊర కేదరాః. 457
- పూర ఊరప్ర చుక్రాశ్చ గోల హిజ్జల పుద్గలాః,
వేతాశ మల్ల భల్లా శ్చ పురోడాశోఽపి పట్టసః. 458
- కుల్మాషో రభస త్రైవ సకటాహః పత్స్యహః,
నపుంస కేఽన్యత్ ఖారణ్య పర్ణ శ్వభ్ర హిమోదకం. 459
- శీతోష్ణ మాంస రుధిర ము ఖాక్షీ ద్రవిణం బలం,
ఫల హేమ శుల్ప లోహ సుఖ దుఃఖ శుభాశుభం, 460
- జలపుష్పాణి లవణం వ్యజ్జనా న్యనులేపనం,
భయామృత శక్పద్యుత్ర చాపాభరణ లాఙ్ఘనం. 461
- దార్వాషధ మృ థాపత్య హృదయోదర కాకుదం,
పత్తనాజిర శృణ్గార్మ ద్వార బర్హోదు మానసం. 462
- ద్వాంతం చావ్యక్తలింగస్య భణితౌ యత్స్పృయుజ్యతే,
కోట్యా శ్శతాదిసంఖ్యాఽన్యా వాలక్ష నియుతంపతత్. 463
- ద్యౌచ్ఛ్ర మసిసుసన్నంతం యదనాస్త మకర్తరి,
త్రాంతం సరోపధం శిష్టం రాత్రం ప్రాకృష్ట్యయాఽన్వితం. 464
- పాత్రా ద్యదన్తై రేకార్థో ద్విగు ర్లజ్యేనుసారతః,
ద్వైన్దైకత్వావ్యయాథావౌ పథ స్సంఖ్యాఽవ్యయాత్పురః. 465
- షష్ఠ్యా శ్చాయాబహూనాం చే ద్విచ్ఛాయం సంహతౌ సభా,
శాలార్థాఽపి పరా రాజా మనుష్యార్థా దరాజకాత్. 466

- దాసీసభం నృపసభం రక్షస్సభమిమాదిశః,
 ఉపజ్ఞోపక్రమాస్తశ్చ తదాదిత్వప్రకాశనే. 467
- కోపజ్ఞ కోపక్రమాది కన్ఠోశీసరనామను,
 ఛావే స ణ కచి ద్భ్యోఽన్యే సముహే ఛావకర్మణోః. 468
- అదస్తప్రత్యయాః పుణ్యసుదినాభ్యాం త్వహః పరః,
 త్రియాఽవ్యయానాం భేదకా న్యేకత్వేఽప్యుక్త తోటకే, 469
- చోచముక్తం గృహస్థాణం తిరీటం మర్మ యోజనమ్,
 రాజసూయం వాజపేయం గద్య పద్యే కవేః కృతౌ. 470
- మాణిక్య భాష్య సిన్ధూర చీర చీవర పజ్జరమ్,
 లోకాయతం హరీతాశం విదళం స్థాల బాహ్నికం. 471

పున్నపుంసకలింగశేషః.

- పున్నపుంసకయోః శేషోఽర్థశ్చ పిఠ్యాక తణ్ణకాః,
 మోచక స్తణ్ణక స్తజ్గు శ్శాబకః ఖర్వతోఽర్బుదః. 472
- పాతకోద్యోగ చరక తమాలామలకౌ నడః,
 కుష్ఠం ముణ్ణం శీఘ పుస్తం క్షేడితం క్షేమ కుట్టిమం. 473
- సజ్జమం శతమా నార్మ శమ్భుకావ్యయతాణ్ణవం,
 కవికం కన్ఠ కార్పాసం పారావారం యుగన్తరం. 474
- పూయం ప్రగ్రీవ పాత్రీవే యూషం చమస చిక్కుణే,
 అర్ధర్పాదౌ ఘృతాదీనాం పుంస్త్యం యదైవదికంధ్రవం. 475
- త న్నోక్త మిహ లోకేఽపి తచ్చేద స్త్యస్తు శేషవత్.
 త్రీపుంసయో రవత్యాన్తః ద్విచతుష్షట్పదోరగాః. 476
- జాతిభేదాః పుష్కాభ్యా శ్చ త్రీయోగై స్సహ మల్లకః,
 యోనీ ర్వరాటక స్సౌత్వి ర్వర్జ్జకో యా టలో మసుః. 477

- మూషా సృపాటి కర్కశ్చ ర్యష్టి శ్చాటి కటి కుటి,
 త్రీనపుంసకయో ర్భావక్రియయో వ్యభోక్త్యచిచ్ఛ వుజ్ఞో. 478
 దౌచిత్య మౌచితీ మైత్ర్యం మైత్రీ వుజ్ఞో ప్రాగుదాహృతః,
 షష్ఠ్యస్తప్రాక్పదాః సేనా ఛాయా శాలా సురా నిశాః. 479
 స్యు ర్వా నృసేనం శ్లోచితం గోశాల మితరే చ దిక్,
 ఆబన్నస్తోత్రరపదో ద్వీగు శ్చాపుంసి నశ్చ లుప్. 480
 త్రిఖట్వం చ త్రిఖటీ చ త్రితక్షం చ త్రితక్ష్యపి,
 త్రిషు పాత్రీ పుటి పేటి వాటి కువలదాడిమా. 481
 పరలింగం స్వప్రదానే ద్వన్ద్వే తత్పురుషేఽపి చ,
 అర్ధాంతాః ఒప్రా ద్యలం ప్రాప్తావన్నపూర్వాః పరోపగాః. 482
 తద్ధితార్థే ద్వీగు సృజ్ఞ్యా సర్యనామ తదన్తకాః,
 బహుప్రీహీ రదిజ్ఞామ్నా మున్నేయం తదుదాహృతమ్. 483
 గుణ ద్రవ్య క్రియాయో గోపాధయః పరగామినః,
 కృతః కర్త ర్యసంజ్ఞాయాం కృత్యాః కర్తరి కర్మణి. 484
 అణాద్యన్తా న్తేన రక్తాద్యర్థే నానార్థభేదకాః
 పట్నంజ్ఞకా త్రిషు సమా యుష్మ దస్మ త్తి జవ్యయమ్
 పరం విరోధే శేషం తు జ్ఞేయం శిష్టప్రయోగతః. 485

కాణ్డ సమాప్తిః.

- ఇత్యమరసింహకృతౌ నామలిజ్ఞానుశాసనే
 తృతీయకాణ్డ స్సామాన్య స్సాన్గ ఏవ సమద్ధితః. 486

అమరకోశము మూడుకాండలు ముగిసెను